

Naalakkersuisut
Ilinniartitsinermut Pilersaarutaat II

Naalakkersuisuts
Uddannelsesplan II

Ilinniartitsinermut Pilersaarut II

Uddannelsesplan II

Naalakkersuisut
Ilinniartitsinermut Pilersaarutaat II

Naalakkersuisuts
Uddannelsesplan II

Ilinniartitsinermut Pilersaarut II

Uddannelsesplan II

Imarisai

7	1. Aallaqqaasiut
8	2. Suli atualinnigitsut
8	2.1 Aallaqqaasiineq
9	2.2 Suliniutit
9	2.2.1 Tamanut ulluunerani neqeroorutit
10	2.2.2 Meeqperivitsialak 2014
11	2.2.3 Ilinniagaqarneq piginnaasanillu qaffassaaneq
13	2.2.4 Kammagiittamik nalilersuineq
14	2.2.5 Tamanik isiginnilluni siusissukkut iliuuseqarneq
17	3. Meeqqat atuarfiat
17	3.1 Aallaqqaasiineq
18	3.2 Suliniutit
18	3.2.1 Sumulluunniit attuumassuteqanngitsumik meeqqat atuarfiannik nalilersuisitsineq
19	3.2.2 Pitsaassutsimik atuarfimmillu ineriartortitsineq
21	3.2.3 Ilinniagaqarneq piginnaasanillu qaffassaaneq
22	3.2.4 Ilinniartitsisunngorniartarnermik nutarterineq
24	3.2.5 Atuarfiit illutaasa aserfallatsaaliornerat pillugu nalunaarusiamik suliaqarneq
25	3.2.6 Immikkut atuartitsineq peqataatitsinerlu
26	3.2.7 Inerisaaviup suliaasaanik aaqqissuusseqqinneq
28	4. Inuusuttut anguniakkat
28	4.1 Aallaqqaasiineq
28	4.2 Suliniutit
28	4.2.1 Inuusuttut anguniakkat pillugit paasiniaaneq
29	4.2.2 Højskoleniineq efterskoleniinnerlu
30	4.2.3 Inuusuttut ilinniagaannik ilinniarfinnut piareersarluni atuarneq
31	4.2.4 Inuusuttut ilinniagaanni inissat amerligallarnerqarnerat
33	5. Ilinniarnertuunngorniartarfik
33	5.1 Aallaqqaasiineq
35	5.2 Suliniutit
35	5.2.1 Ilinniarnertuunngorniartarfimmik aaqqissuusseqqinneq
37	5.2.2 Ininik alliliineq pitsaanagerusumillu atuneq
38	5.2.3 Ilinniarnissamat piareersarluni pikkorissarnernik (inersimasunut) atuutilersitsineq

Indhold

7	1. Indledning
8	2. Førskoleområdet
8	2.1 Indledning
9	2.2 Initiativer
9	2.2.1 Dagtilbud til alle
10	2.2.2 Meeqperivitsialak 2014
11	2.2.3 Uddannelse og opkvalificering
13	2.2.4 Evaluering af Kammagiitta – Fri for mobberi
14	2.2.5 Helhedsorienteret tidlig indsats
17	3. Folkeskoleområdet
17	3.1 Indledning
18	3.2 Initiativer
18	3.2.1 Uvildig evaluering af folkeskolen
19	3.2.2 Kvalitets- og skoleudvikling
21	3.2.3 Uddannelse og opkvalificering
22	3.2.4 Revision af læreruddannelsen
24	3.2.5 Udarbejdelse af tilstandsrapporter for skolebygninger
25	3.2.6 Specialundervisning og inklusion
26	3.2.7 Reorganisering af Inerisaaviks opgaver
28	4. Ungemålgruppen
28	4.1 Indledning
28	4.2 Initiativer
28	4.2.1 Afdækning af ungemålgruppen
29	4.2.2 Ophold på højskoler og efterskoler
30	4.2.3 Klargøringsforløb på ungdomsuddannelsesinstitutionerne
31	4.2.4 Midlertidig kapacitetsudvidelse på ungdomsuddannelserne
33	5. Gymnasiet
33	5.1 Indledning
35	5.2 Initiativer
35	5.2.1 Gymnasireformen
37	5.2.2 Udvidelse og bedre udnyttelse af de fysiske rammer
38	5.2.3 Formalisering af studieforberedende kursus (for voksne)

41 6. Inuitissarsiutinut ilinniarnarit

- 41 6.1 Aallaqqaasiineq
- 43 6.2 Suliniutit
- 43 6.2.1 Ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat amerlanerusut
- 45 6.2.2 Ukiumi ataatsimi tunngaviusumik ilinniarneq
- 46 6.2.3 Inuitissarsiutinut ilinniarnerni taamaatiinnartarnernik misissuineq
- 47 6.2.4 Imarsionermik ilinniarnerni oqaatsinik aamma matematikkimik ilinniartitsineq
- 47 6.2.5 Piffissami sivikitsumi inuitissarsiutinut ilinniarnarit
- 48 6.2.6 Ilinniarsimasut immikkut ilisimasaqalernerat
- 49 6.2.7 Piginnaasanik paasiniaaneq piginnaasanillu qaffassaaneq

51 7. Ingerlaqqilluni ilinniarnarit

- 51 7.1 Aallaqqaasiineq
- 53 7.2 Suliniutit
- 53 7.2.1 ARTEK-imi Takorluukkat 125
- 54 7.2.2 Pinngortitaleriffimmik alliliineq
- 54 7.2.3 Ilisimatusarfimmi ilinniartitsinerit nutaat
- 56 7.2.1 Ilisimatusarfik - annertunerusumik ingerlatsineq

57 8. Suliaqarfiit akornanni suliniutit

- 57 8.1 Aallaqqaasiineq
- 57 8.2 Suliniutit
- 57 8.2.1 Ilinniarnarfinni taamaatiinnartartut ikilisinneqarnerat
- 58 8.2.2 Pitsaanerusumik nunalu tamakkerlugu ilitseruisarneq
- 60 8.2.3 Nunani allani ilinniarnissamut periarfissanik paasisitsiniaaneq
- 62 8.2.4 ATTAT-mi pisinnaasat annertusinerat
- 63 8.2.5 PAT-mi sullississutit nutaat
- 64 8.2.6 Iserasuaat
- 65 8.2.7 Ilinniagarsiuteqarnermik ilinniartullu inaannik aaqqissuusseqqinneq
- 66 8.2.8 Innarluutillit ilinniagarnissamut periarfissaat

41 6. Erhvervsuddannelser

- 41 6.1 Indledning
- 43 6.2 Initiativer
- 43 6.2.1 Flere praktikpladser
- 45 6.2.2 1-årigt grundforløb
- 46 6.2.3 Undersøgelse af frafald på erhvervsuddannelserne
- 47 6.2.4 Sprog- og matematik undervisning på de Maritime uddannelser
- 47 6.2.5 Korte erhvervsuddannelser
- 48 6.2.6 Specialisering af faglærte
- 49 6.2.7 Kompetenceafdækning og opkvalificering

51 Videregående Uddannelser

- 51 7.1 Indledning
- 53 7.2 Initiativer
- 53 7.2.1 ARTEK Vision 125
- 54 7.2.2 Udvidelse af Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut
- 54 7.2.3 Nye uddannelser på Ilisimatusarfik
- 56 7.2.1 Øget aktivitet ved Ilisimatusarfik

57 8. Tværgående initiativer

- 57 8.1 Indledning
- 57 8.2 Initiativer
- 57 8.2.1 Mindskelse af frafald på uddannelserne
- 58 8.2.2 Bedre – og landsdækkende vejledning
- 60 8.2.3 Information om uddannelsesmuligheder i udlandet
- 62 8.2.4 Øget kapacitet på ATTAT
- 63 8.2.5 Nye IKT-tjenester
- 64 8.2.6 Iserasuaat
- 65 8.2.7 Uddannelsesstøtte- og kollegiereform
- 66 8.2.8 Uddannelsesmuligheder for handicappede

1 Aallaqqaasiut

Nunatsinni ilinniagaqarnissamut periarfissat amerlasuunngor-nikuupput. Ilinniakkat pitsaassusaasa suli qaffasinnissaat inuusuttullu ilinniakkamik qinikkaminnik naammassinninnissamut pitsaanerpaanik piginnaasaqarnissaat qulakkiissavagut. Ilinniartitsiner-mut pilersaarummi 2005-imeersumi ilinniakkat nutaat amerlasuut pilersinneqarput, ilinniagaqarnermillu ingerlatsisut siusinnerusumut sanilliullugu maannakkut amerlanerupput. Ilinni-artut naammassisartut amerlassusaat, ilitsersuisarneq inuusuttullu siusinnerusuk-kut ilinniagaqartalernissaat ukiuni aggersuni isiginiarneqassapput.

Ilinniartitsiner-mut pilersaarut II tassaavoq iliuusissatut pilersaarut, tassani Naalakkersuisut takorluugaat anguniagaallu Ilinniartitsiner-mut periusissiami 2014-imi saqqummiunneqartut taper-serniarlugit suliniutinik ukiuni tulluittuni aallartinneqartussanik kissaatigineqartunik imaqarpoq. Nunarsuaq allangortarpoq aamma ilisimasat nutaat unammilligassallu nutaat takkuttuaan-narlutik. Ilinniartitsiner-mut pilersaarut II taamaammat suliniuti-nut tamanut ukiuni tulluittuni qulini ingerlanneqartussanik imaqartumik pilersaarutaanngilaq, akerlianilli pilersaarutaalluni ator-neqarluarsinnaasoq ukiut tamaasa nutarterneqartartussaq. Naalakkersuisut siunertaannut tunngatillugu suliniutit sunniutaat ukiut tamasa uuttorneqartassapput, tamannalu tunngavigalugu pilersaarut nutarterneqartassaaq kiisalu pilersaarutip siuariar-tonera lnatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni nalunaarusiari-neqartassalluni. Tamassumani pisariaqartillugu unammilligassat nutaat iliuuseqarfigineqarnissaannut, ilisimasat nutaat ilanngun-neqarnissaannut pilersaarutillu aaqqiivigineqarnissaannut iliuuse-qarnissamik kiffaanngissuseqartoqassaaq.

Ilinniartitsiner-mut pilersaarummi II-mi suliniutini Ilinniartitaaner-mut pilersaarummi 2005-imeersumi pitsaasumik ineriartortitsi-neq tunngavigalugu ingerlaqqittoqarpoq. Taamaammat Ilinniartit-siner-mut pilersaarut II siusinnerusuk-kut ilinniartitsiner-mut pilersaarum-mut taarsiutitut isigineqassanngilaq, akerlianilli suliniutit ingerlateqqillugit misilittakkallu tunngavigalugit ineriartortitseq-qinner-tut isigineqassalluni.

Ilinniartitsiner-mi pilersaarummut II-mut piareersaatitut ilinniart-fermi inuiaqatigiillu ilarujussuanni soqutigisaqartut workshoppi-nut (isumasioqatigiinnernut) aggersarneqarput, tassani ilinniartitsinerup siunissami ineriartornissaannut inassuteqaateqarsin-naallutik.

Ilinniartitsiner-mut pilersaarummi II-mi Ilinniartitsiner-mut periu-sissiap ilusilersugaanera malinneqarpoq, aammalu anguniakkat anguneqarnissaannut suliniutinik malitseqartillugu ilinniagaqar-fermi tamani anguniakkat tapersiillutik. Tamassuma saniatigut Ilinniartitsiner-mut pilersaarummi II-mi suliaqarfiit akornanni suliniutit allaaserinninnermik kapitaleqarpoq.

1 Indledning

Uddannelsesmulighederne er efterhånden mange i vort land. Vi skal sikre, at kvaliteten af uddannelserne fortsat er høj, og at de unge har de bedste forudsætninger for at gennemføre den uddannelse de vælger. Med Uddannelsesplanen fra 2005 blev der etableret mange nye uddannelser, og der er flere aktive studerende nu end nogensinde tidligere. I de kommende år vil der være fokus på gennemførelses-raterne, hos de studerende, vejledning, og at de unge går tidligere i gang med en uddannelse.

Uddannelsesplan II er en handlingsplan, som indeholder de initiativer, der ønskes igangsat over de næste år. Initiativerne understøtter Naalakkersuisuts visioner og mål, som er præsenteret i Uddannelsesstrategien 2014. Verden ændrer sig, og ny viden og nye udfordringer dukker op. Uddannelsesplan II er derfor ikke en plan, som indeholder samtlige initiativer, der skal gennemføres over de næste 10 år, men derimod en dynamisk plan, som årligt vil blive opdateret. Effekten af initiativerne i forhold til Naalakkersuisuts målsætninger vil blive målt årligt og på baggrund af dette, vil der ske en opdatering af planen samt en afrapportering om planens fremdrift til lnatsisartut ved efterårssamlingen. Dette giver handlefrihed til at imødekomme nye udfordringer, medtage ny viden og justere planen, hvor det er nødvendigt.

Initiativerne i Uddannelsesplan II bygger videre på den positive udvikling skabt af Uddannelsesplanen fra 2005. Uddannelsesplan II er derfor ikke en erstatning for den tidligere uddannelsesplan, men derimod en videreudvikling, som fortsætter indsatsen og bygger videre på erfaringerne. På denne måde sikres både kontinuitet og fortsat udvikling.

Som forberedelse til Uddannelsesplan II har Naalakkersuisut inviteret interessenter fra uddannelses-sektoren og andre dele af samfundet til workshops, hvor de kunne komme med anbefalinger til den fremtidige udvikling på uddannelsesområdet.

Uddannelsesplan II følger strukturen fra Uddannelsesstrategien, og lister målene for hvert uddannelsesområde efterfulgt af initiativer, der bidrager til at indfri målene. Derudover er der i Uddannelsesplan II et kapitel, der beskriver de tværgående initiativer.

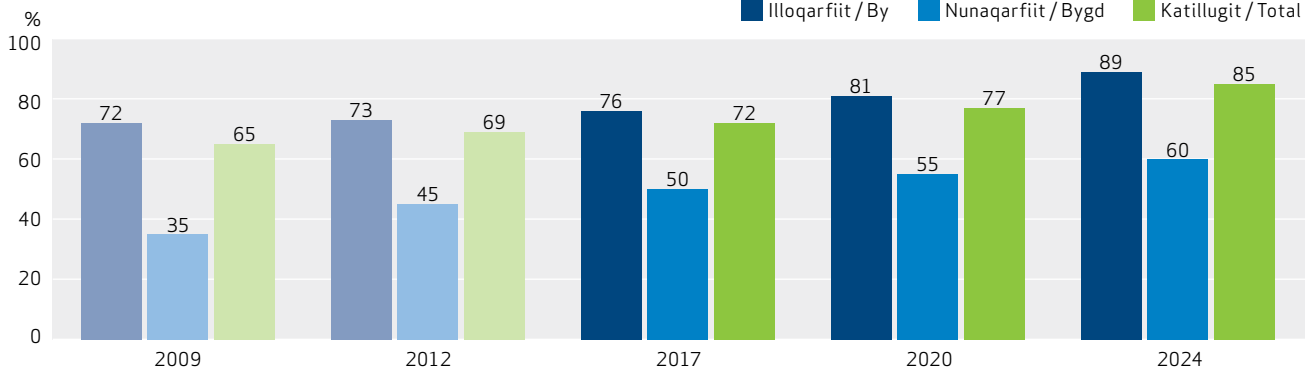
2 Suli atualingitsut

2.1 Aallaqqaasiineq

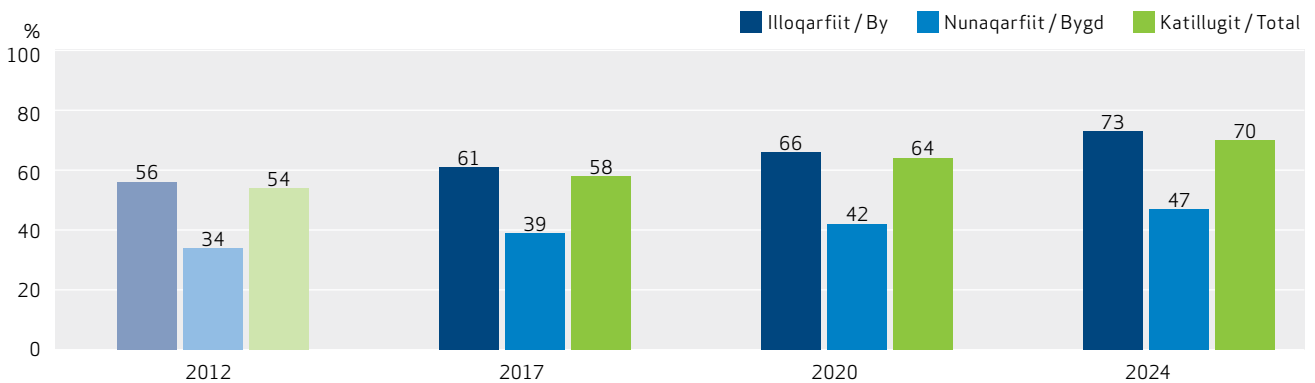
Meeqqanut tamanut suli atualingitsunut pisortat neqeroorute-qarnissaasa qulakkeerneqarnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaalillutik inuit attaveqaqatigiittarneranni inuttullu piginnaasanik meeqqat ineriartortitsiniassammata aammalu atuarnermi inikkagaqartarnissamut tamassumalu kingorna ilinniaqqinnissaminni pitsaanerpaamik piginnaasaqarniassammata.

Ilinniartitsinermit periusissiami 2024 tikillugu anguniakkat sukaasangorlugit takusassiannortinneqartut naatsorsuinermit ukioq 2012 aallartiffigalugu allattugaapput. Kisitsisit pigineqartut 2012-ip siornaniittut takusassiamut ilanngunneqartut.

Ulluunerani neqeroorutini meeqqat amerlassusaat ukioqanngitsuniit tallimanut ukiulinnut

Sulisut perorsaanermik ilinniarsimasut amerlassusaat

2 Førskoleområdet

2.1 Indledning

Naalakkersuisut ønsker at sikre offentlige tilbud til alle børn i førskolealderen, så børnene udvikler sociale og personlige kompetencer og de bedste forudsætninger for læring i deres skoletid og efterfølgende videre uddannelsesforløb.

Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår. Hvor data er tilgængeligt, er udviklingen frem til 2012 også afbilledet.

2.2

Suliniutit

Anguniakkat taakku anguniarlugit suliniutit uku ingerlanneqasapput:

- Tamanut ulluunerani neqeroorutit
- Meeqquerivitsialak 2014
- Ilinniagaqarneq piginnaasanillu qaffassaaneq
- Kammagiittamik nalilersuineq
- Tamanik isiginnilluni siusissukkut iliuuseqarneq

2.2.1

Tamanut ulluunerani neqeroorutit

Siunertaq

Meeqqanut tamanut sulii atualingitsunut ulluunerani neqeroorutit suliaqarneq Naalakkersuisut ingerlateqqinniirpaat. Sapinngisamik meeqqat tamarmik paarineqarnissamik maannakut periarfissaqarnermik neqeroorfigineqassapput.

Meeqqat 31 %-ii 2013-imi paaqqinnittarfinniittanngillat. 2013-imi paaqqinnittarfiit assigiinngitsut akornanni anginersaq tasaaavoq meeraaqqanik anginerusunillu paaqqinnittarfiit, tassani meeqqat sulii atualingitsut 36 %-ii nalunaarsorneqarsimallutik. Meeqqat 18 %-ii meeqquerivinniittarput 12 %-iilu meeraaqqanik paaqqinnittarfinniittarput. Tamassuma saniatigut meeqqat sulii atualingitsut angerlarsimaffianni paarineqartarput. Qulliunerusumik isigalugu ukiut tallimat matuma siornamut sanilliullugu meeqqat amerlanerusut ulluunerani neqeroorutiniittarput. Tamanna pivoq meeqqat sulii atualingitsut ataatsimut isigalugu ikiliartoraluartut. Ullumikkut illoqarfinni tamani nunaqarfinnilu 48-ni ulluunerani neqerooruteqarpoq. Tassa nunaqarfiit aqqaneq marluk missaat ulluunerani neqerooruteqanngillat.

Nunaqarfinni ullumikkut ulluunerani neqerooruteqanngitsuni ulluunerani neqeroorutit ineriartortillugit sulineq Naalakkersuisut nanginniirpaat. Taakku taamaaliortoqarsinnaatillugu init pioreersut naleqqussarlugit pilersinneqarsinnaapput. Angerlarsimaffinni ilaqutariinnilu paarsisartut maannakut piusut nutaallu perorsaanermit sakkussanik piginnaasaannik qaffaanaissaq siuner taavoq. Suliniut tamanna kommunit ilinniarfiillu qanimut suleqatigalugit ingerlanneqassaaq.

Init sanaartugaasinnaasullu nalilersorniarlugit immikkoortumi pilersaarut suliarineqassaaq. Tamanna sulii atualingitsut pillugit workshoppeqarnermi sulii atualingitsunut init naleqquttut qulakkearniarlugit ingerlanneqartumi inassuteqaatit nangeqqillugit pissaaq.

2.2

Initiativer

For at nå disse mål gennemføres følgende initiativer:

- Dagtilbud til alle
- Meeqquerivitsialak 2014
- Uddannelse og opkvalificering
- Evaluering af Kammagiitta – Fri for mobberi
- Helhedsorienteret tidlig indsats

2.2.1

Dagtilbud til alle

Formål

Naalakkersuisut vil fortsætte arbejdet for, at der bliver dagtilbud til alle børn i førskolealderen. Alle børn skal derfor så vidt muligt tilbydes nutidige pasningsmuligheder.

31 % af børnene går ikke i institution i 2013. Den største institutionstype er i 2013 den integrerede institution, hvor 36 % af børnene i førskolealderen er registreret. 18 % af børnene går i en børnehave og 12 % i en vuggestue. Derudover bliver 3 % af børnene i førskolealderen passet i dagpleje. Overordnet set er der flere børn i dagtilbud i dag end for fem år siden. Dette på trods af et generelt faldende antal børn i førskolealderen. Der er i dag dagtilbud i alle byer og 48 bygder. Dvs., at der mangler dagtilbud i ca. 12 bygder.

Naalakkersuisut vil fortsat arbejde for at udvikle dagtilbud i bygder, hvor der i dag ikke findes dagtilbud. Disse kan etableres ved tilpasning af allerede eksisterende rammer i det omfang, det er muligt. Der sigtes stadig mod at opkvalificere både nye og nuværende dagplejemødre samt familier med redskaber indenfor blandt andet pædagogik. Denne indsats skal gennemføres i et tæt samspil med kommunerne og uddannelsesinstitutionerne.

Der skal udarbejdes en sektorplan for vurdering af fysiske rammer samt eventuelle anlæg. Dette ligger i forlængelse af en af anbefalinger fra førskoleworkshoppen, der handlede om at sikre passende fysiske rammer i førskolen.

Immikkoortumi sulisunik maannakkut amerlassusiliineq naleqqunnersoq nalilersorlugu meeqqanut tamanut ulluunerani neqeroorteqartarneq qulakkeerniarlugu sulinissaq Naalakkersuisut kissaatigaat. Sulisunik amerlassusiliineq sulit atualingitsut pillugit workshoppeqarnermi aamma oqallisigineqarpoq.

Killiffik

Immikkoortumi pilersaarusiorneq sanaartornermullu aningaasanik tulleriinnilersuineq aallartereerput.

Sulisunik amerlassusiliinermik nalilersuineq 2014-imi ingerlanneqassaaq.

Aningaasaqarneq

Sulit atualingitsunik suliaqarneq tunngaviumik kommuniniipput. Suliniuteqarneq annertusarlugu 2014-imut Aningaasanut inatsimmi kontomi pingaarnermi 84.40.17-imi meeqqanik inuusutunillu paaqqinnittarfiit (Sanaartornermut aningaasaliissutit) 10 mio. kr. immikkoortinneqarnikuupput ukiunilu aggersuni nunaqarfinnut illoqarfinnullu mikinerusunut immikkut tunngatilugu paaqqinnittarfeqarnermi inissat amerlisarneqassapput.

2.2.2

Meeqquerivitsialak 2014

Siunertaq

Meeqquerivitsialammii meeqqat sulit atualingitsut pitsaasumik ilikkagaqartarnerannut inerikkiartornerannullu perorsaanermi periutsit suliarineqarput. Ukiuni makkunani meeqqat peqqissusaannik, inerikkiartornerannik atualernissamullu piareersimasusianik paasiniaanissamat atorlut immikkut ineriartortillugit sulisoqarpoq.

Meeqqat sulit atualingitsut ataasiakkaat pitsaanerpaamik taper-serneqarnissaasa qulakkeerneqarnissa Naalakkersuisut anguniagaraat, taamaalillunilu meeqqat peqqinnartumik imaqarluartumillu inerikkiartornissaat qulakkeerneqassalluni. Tunngaviumik piginnaasat ilikkagaqarususutsillu ineriartortinnerisigut taper-sernerisigullu kiisalu meeqqat inuit attaveqatigiittarneranni nalinginnaasumillu piginnaasaqalernissamat isumassarsiortillugit atuarfimmu pitsaasumik ikaarsaariarnissaq siunertaralugu sulit ingerlanneqassaaq.

Meeqqanut sulit atualingitsunut perorsaanermi ineriartuutaasut pillugit Inatsisartut inatsisaata nr. 16 3. december 2012-imeersup kingorna anguniakkat ukuunikuupput:

- meeqqat sulit atualingitsut pillugit perorsaanermik-tarnip pissusaannik ilisimatusarneq
- meeqqanut ulluunerani neqerooruteriaatsinik nutaanik ineriartortitsineq, tassunga ilanngullugit nunaqarfinnut pissutsinut naleqqussakkanik meeqqanut ulluunerani allatut neqeroorutit
- perorsaasunik ilinniartitsineq, tassunga ilanngullugit najugaqarfigisami ilinniarnertit
- sulisunik perorsaanermik ilinniarsimasunik ilinniaqqinneq ilinniagaqaqqinnerlu

Naalakkersuisut ønsker i arbejdet med at sikre dagtilbud til alle børn at vurdere, hvorvidt de nuværende personalenormeringer på området er hensigtsmæssige. Personalenormeringer var også et diskussionsemne under førskoleworkshoppen.

Status

Arbejdet med sektorplanen og prioriteringen af anlægsmidlerne er startet.

Vurdering af personalenormeringer vil blive gennemført i 2014.

Økonomi

Førskoleområdet er grundlæggende et kommunalt område. For at styrke indsatsen er der afsat 10 mio. kr. på hovedkonto 84.40.17 Institutioner for børn og unge (Anlægsbevilling) i Finanslov 2014 og de kommende år til kapacitetsudvidelser på daginstitutionsoverområdet særligt rettet mod bygder og mindre byer.

2.2.2

Meeqquerivitsialak 2014

Formål

Den gode daginstitution arbejder med pædagogiske principper for effektiv læring og udvikling for børn i førskolealderen. I disse år arbejdes der specifikt med udviklingen af værktøjer til screening af børns helbred, udvikling og skoleparathed.

Det er Naalakkersuisuts mål, at sikre den bedste mulige støtte til det enkelte barn i førskolealderen og derved sikre barnet en sund og indholdsrig udvikling. Arbejdet skal ske med henblik på at skabe en god overgang til skolen ved at udvikle og understøtte grundlæggende kompetencer og lysten til at lære, samt inspirere barnets tilegnelse og udvikling af sociale og almene færdigheder.

Siden Inatsisartutlov nr. 16 af 3. december 2012 om pædagogisk udviklende tilbud til børn i førskolealderen har målsætningen været:

- pædagogisk-psykologisk forskning inden for førskoleområdet
- udvikling af nye former for dagtilbud til børn, herunder alternative dagtilbud til børn tilpasset bygdeforhold
- uddannelse af pædagoger, herunder ved decentrale uddannelser
- efter- og videreuddannelse af pædagogisk uddannet personale
- kompetencegivende uddannelse af ufaglært personale

- sulisunik ilinniarsimangitsunik piginnaasaqalerfiusunik ilinniartitsineq
- naatsorsueqqissaarinermi paasissutissanik katersuinermut sakkunik ineriartortitsineq
- meeqqat peqqissusiannik, inerikkiartornerannik atualernissamullu piareersimassusiannik paasiniaarnermi sakkunik ineriartortitsineq
- ulluunerani neqeroorutini perorsaanermik suliaqarnerami najoqqutassanik ineriartortitsineq

Killiffik

Paasiniaarnermi sakkunik ineriartortitsilluni sulineq kiisalu piler-saarutip atuutilersinnissaanik suliaqarnek Inerisaavimmi piler-saarutigineqartutut ingerlavoq atusut pineqartut suleqatigalugit ilimagineqarlunilu junimi 2014-imi naammassissasoq. Paasiniaarnermi sakkunik ineriartortitsinerup saniatigut sulit atualingitsut pillugit suliaqarnermi paaqqinnittarfinni sulisut akademikerisut diplomimik ilinniartitsinneqarnerat, perorsaanermik suliaqarnermi atortunik ineriartortitsineq, kommunini ingerlatsivinni pisortat ataatsimeersuarnerat, nunaqarfinni paaqqinnittarfinni sulisut pikkorissarneri ilitersuisarnerlu kiisalu meeqqerivimmiit atuarfimmuot ikaarsaariartarneq pillugu Kalaallit Nunaanni sumiiffinni assigiinngitsuni ataatsimeersuarnerit ataatsimiinnerillu arlallit ingerlanneqassapput.

Aningaasaqarnek

2014-imut Aningaasanut inatsimmi Meeqqerivitsialak pillugu kontomi pingaarnermi 40.01.08-mi Ilinniartitaanerumut piler-saarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (tapiissutitut aningaasaliissutit) aningaasanik immikkoortitsisoqarnikuvoq.

2.2.3

Ilinniagaqarnek piginnaasanillu qaffassaaneq

Siunertaq

Perorsaanermik Ilinniartitsissutit amerlanerusunik ilinniartitsissaaq. Meeqqanut sulit atualingitsunut ulluunerani neqeroorutini tamani sulisut piginnaasaannik qaffassaaneermik ilinniartitsinermillu sulineq Naalakkersuisut ingerlateqqinniarpaat. Meeqqat tamarmik paaqqinnittarfinni sulisunik ilinniarsimasunik naapitaqartassapput. Ulluunerani ilinniarsimasunik sulisoqanngippat sulisut piginnaasaannik qaffasaanissamut periarfissanik naleqquttunik neqeroorfigineqassapput, taamaalillutik meeqqanik perorsaanermi illersorneqarsinnaasunik ineriartuutaasumillu suliaqarniassammata. Meeqqat tamarmik inersimasut tatiginartut tamarmik peqqinnartumik ineriartornissamik, inerikkiartornissamik ilikkagaqartarnissamilu periarfissinnissaat qulakkeerniarlugu perorsaanermi tunngaviit periutsillu akuerisaasut atorlugit sulisut naapissavaat.

Perorsaasutut ilinniarsimasut nalunaarut taanna malillugu qulliu-nerusumik isigalugu 54 %-iupput taakkulu amerlassusaat illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni as sigiinngitsorujussuupput. Illoqarfini perorsaasut 56 %-iupput nunaqarfinilu 34 %-iullutik.

- udvikling af værktøjer til statistisk dataindsamling
- udvikling af værktøjer til screening af børns helbred, udvikling og skoleparathed
- udvikling af retningslinjer for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene

Status

Arbejdet med udvikling af screeningsværktøjer samt udarbejdelse af en implementeringsplan forløber planmæssigt i Inerisaaviks regi og forventes i samarbejde med relevante interessenter færdiggjort inden juni 2014. Udover udvikling af screeningsværktøjer vil arbejdet på førskoleområdet koncentrere sig om gennemførelse af en akademisk diplomuddannelse for personale i daginstitutioner, materialeudvikling til det pædagogiske arbejde, konference for kommunale fagchefer, kurser og coaching for daginstitutionspersonale i bygder samt afholdelse af en række konferencer og møder om overgang fra børnehave til skole forskellige steder i Grønland.

Økonomi

Der er afsat midler på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (tilskudsbevilling) i Finanslov 2014 til Meeqqerivitsialak.

2.2.3

Uddannelse og opkvalificering

Formål

Perorsaanermik Ilinniartitsissutit, Socialpædagogisk Seminarium, skal uddanne flere indenfor det pædagogiske fag. Naalakkersuisut vil fortsætte arbejdet for, at der bliver kvalificeret og uddannet personale i samtlige dagtilbud til børn i førskolealderen. Alle børn skal møde uddannet personale i daginstitutionerne. Såfremt der ikke er uddannet personale i dagtilbuddene, skal personalet tilbydes relevante opkvalificeringsmuligheder. Alle børn skal mødes af troværdige voksne, der arbejder efter anerkendte pædagogiske principper og metoder, for at sikre, at alle får mulighed for en sund udvikling, vækst og læring.

Andelen af pædagogisk uddannet personale var i 2012 overordnet set 54 %, og det dækker over store forskelle mellem byerne og bygderne. Byerne har en dækning på 56 %, mens bygderne har en dækning på 34 %.

Suli atualingitsut pillugit workshoppeqarnermi inassuteqaatinut tapiliullugu najugaqarfigisami perorsaasutut ilinniar tarnerup qaffasissumik pitsaassuseqarnissaa Naalakkersuisut qulakkearniarpaat.

Killiffik

2013-ip naanerani nalinginnaasumik perorsaanerami akademikerisut diplomimik ilinniarnermik ingerlatsisut 13-iupput. Inuit 29-t nalinginnaasumik perorsaanerami masteritut ilinniarneq ingerlapaat, taakkunanga marluk perorsaasuullutik. Inuit 23-t perorsaanerami tarnip pissusaanik masteritut ilinniarnermik ingerlatsipput, taakkunanga ataaseq perorsaasuulluni.

Aningaasaqarneq

2014-imut Aningaasanut inatsimmi ukiunilu missingersersuiffiusuni kontomi pingaarnermi 84.40.12-imi Ilinniar titaanermut sanaartukat (Sanaartornermut aningaasaliissutit) Ilulissani Perorsaaneramik Ilinniarfimmi ilinniar tittsivinnut nutaanut 20 mio. kr. immikkoortinneqarput. Tamassuma saniatigut 2014-imut Aningaasanut inatsimmi ukiunilu missingersersuiffiusuni kontomi pingaarnermi 84.40.15-imi Ilinniar tut inaannik sanaartorneq (Sanaartornermut aningaasaliissutit) Ilulissani ilinniar tut inaasa amerlinissaannut 30 mio. kr. immikkoortinneqarnikuupput.

Perorsaaneramik Ilinniarfik 2014-imut Aningaasanut inatsimmi ungasianiit ilinniar tittsinertut pikkorissarlunilu ingerlanneqartusanut perorsaasutut ilinniar tittsinerup ineriartortinnissaanut aningaasaliiffigineqarpoq. Perorsaaneramik Ilinniarfik perorsaasutut ilinniarnermi 2014-imi ungasianiit ilinniar tittsinerup pilersinnissaanut 2014-imut Aningaasanik inatsimmi aningaasaliiffigineqarpoq. 2014-imut Aningaasanut inatsimmi kontomi pingaarnermi 40.92.16-imi Perorsaaneramik Ilinniarfik aamma Oqaatsinik Pikkorissarfik (Ingerlatsinermut aningaasaliissutit) aningaasaliissutit 3 mio. kr.-nik qaffanneqarput.

2.2.4

Kammagiittamik nalilersuineq

Siunertaq

Siunertaq tassaavoq Kammagiittap nalilersornissaa ineriartorteqqinnissaalu. Qinnigasaarisarnermik akiuniarnermi pilersaarut Kammagiitta, Mary Fonden aamma Namminer sorlutik Oqartussat suleqatigalugit Red Barnet-mit ineriartortinneqartoq, nunami tamarmi meeqqerivinni meeqqallu atuarfiini tamani atuutilersinniarneqarpoq. Pilersaarut 2012-imi aallartinneqarpoq, siunertaa vorlu pilersaarut kommunini meeqqerivinni atuarfinilu tamani ator neqassasoq. Atortut qanoq ator neqarnerat meeqqerivinnilu qanoq tigunerat nalilersuiner mi paasineqassaaq.

Kammagiittami uku tunngavigineqarput:

- meeqqat akornanni qinnigasaarisarnerit inersimasut akisussaaffigigaat
- qinnigasaarisarnerup akiorni arnerani pinaveersaartitsilluni pisariaqartumik suliniutaavoq
- qinnigasaarisarnermik isiginnittut peqataatiler nissaat

I forlængelse af anbefalingerne fra førskoleworkshoppen, vil Naalakkersuisut sikre en høj kvalitet af den decentrale pædagoguddannelse.

Status

Der er ultimo 2013 13 pædagoger i gang med en akademisk diplomuddannelse i almen pædagogik. 29 personer er i gang med en master i almen pædagogik, hvoraf 2 er pædagoger. 23 personer er i gang med en master i pædagogisk psykologi, hvoraf 1 er pædagog.

Økonomi

Der er i Finanslov 2014 og i overslagsårene på hovedkonto 84.40.12 Uddannelsesbyggeri på (Anlægsbevilling) afsat 20 mio. kr. til nye undervisningsfaciliteter i Ilulissat på Perorsaaneramik Ilinniarfik. Derudover er der til udvidelse af kollegiemassen i Ilulissat i Finanslov 2014 og i overslagsårene afsat 30 mio. kr. på hovedkonto 84.40.15 Kollegiebyggeri (Anlægsbyggeri).

Perorsaaneramik Ilinniarfik har i Finanslov 2014 fået bevilling til udvikling af en socialpædagoguddannelse, som kan gennemføres ved fjernundervisning og kurser. Perorsaaneramik Ilinniarfik har i Finanslov 2014 fået bevilling til at etablere socialpædagoguddannelsen via fjernundervisning i 2014. Bevillingen er i Finanslov 2014 forhøjet med 3 mio. kr. på hovedkonto 40.92.16 Socialpædagogisk Seminarium og Sprogcenteret (Driftsbevilling).

2.2.4

Evaluering af Kammagiitta – Fri for mobberi

Formål

Formålet er at evaluere og videreudvikle Kammagiitta, Anti-mobbeprogrammet Kammagiitta, som er udviklet af Red Barnet i samarbejde med Mary Fonden og Selvstyret, søges implementeret i alle landets daginstitutioner og folkeskoler. Programmet blev skudt i gang i 2012 og målet er, at alle daginstitutioner og skoler i kommunerne skal anvende programmet. Evalueringen skal klarlægge, hvordan materialerne fungerer og bliver modtaget i børnehaver og skoler landet over.

Kammagiitta bygger på at:

- mobning blandt børn er de voksnes ansvar
- en forebyggende indsats er nødvendig for at bekæmpe mobning
- inddrage tilskuerne til mobning

- akaarinnineq, ataqqinnineq, isumassuineq sapiissuserlu tungavigalugit meeqqat peqatigiinnerisa ineriartortinneqarnera

Suliniut Naalakkersuisut annersaamernut 2014-2017-imut periusissaannut iliuusissannullu aamma ilaavoq.

Killiffik

Kammagiitta paaqqinnittarfinni amerlanerni atuutilersinneqar-nikuvoq: Nalilersuineq Ilisimatusarfiup, Maryfondenip, Århus Universitetip aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni suleqatigiinnermi suliniutitut ingerlanniarnearpoq.

Aningaasaqarneq

2014-imut Aningaasanut inatsimmi kontomi pingaarnermi 40.01.08-mi ilinniartitaanermut pilersaarutit kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) aningaasaliiffigeqatigiilluni ukiuni pingasuni phd.-nngorniarnermut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.

2.2.5

Tamanik isiginnilluni siusissuklut iliuuseqarneq

Siunertaq

Naalakkersuisut anguniagaraat imminut atatitsilluni, suliaqarfiit akornanni minnerunngitsumillu sumiiffinni aallaaveqartumik meeqqat atualernissamut piareersimassusaasa annertusarneqarnerannut tapersiisussamik suliniuteqarnikkut meeqqat ilorrisimaarnerat inerikkiartornermilu atugassarisaat pitsanngortinneqassasut. Meeqqat ilaqtariinni sumiiffinnilu ilorrisimaarnerat ukiuni inuuffigisani suillerni aallarereerluni angajoqqaat qanimut ingerlaavartumillu suleqatiginerisigut pitsanngorsarneqassaaq. Meeqqat sumiginnagaanatik, innarlerneqarat atornerlugaana-tillu toqqissisimasumik inerikkiartornissamik pisinnaatitaapput. Angajoqqaat meeqqat inuuneranni inuit isumassuisut pingaarner-saapput, taamaammat meeqqat inuunerminni atugassarisaannik pitsanngortitsiniarluni suliniuteqarnermi ilaqtariit inissisimane-rat aallaavigineqar tariaqarpoq.

Tamatigut iliuuseqarnissaq qulakkeeriarlugu angajoqqaat aamma meeqqanik suliaqartut annertunerusumik suleqatigiinnissaat annertusarneqassaaq. Tamanna pisinnaavoq assersuutigalugu meeqqat ineriartornerat aamma angajoqqaat pisussaaffii pillugit ataatsimeeqatigiittarnerisigut.

Taamaammat annertuumik, suliaqarfiit akornanni, ilitersuisarluni assigiinngiiaartunillu pinaveersaartitsilluni suliniuteqarnikkut angajoqqaat isumassuisinnaassusiisa annertusarnissaanut nuna tamakkerlugu suliniuteqarneq aallartinneqassaaq. Meeqqat tar-nip pissusaasigut, inuttut atukkatigut timikkullu ineriartornerat pisariaqartitaallu pillugit nuna tamakkerlugu qaammarsaaneq aallartinneqassaaq. Qaammarsaaneq TV radiolu aqqutigalugit ingerlanneqassaaq. Angajoqqaanut sammitinneqartumik isumas-suineq perorsaanerlu pillugit angajoqqaanut pikkorissartitsisar-nermik suliasaqaartumik "angajoqqaanut atuarfik" angalartaq aamma pilersinneqassaaq. Suliniut angajoqqaanik pikkorissaaneq, naartunermi ingerlanneqartartussaq, "meerartaarnissamut piareersimaneq"-mut nangitsinerussaaq.

- udvikle børnefællesskaber der bygger på tolerance, respekt, omsorg og mod

Initiativet er også en del af Naalakkersuisuts strategi og handlingsplan mod vold 2014-2017.

Status

Kammagiitta er implementeret i de fleste instituti-
oner: Evalueringen søges gennemført som et sam-
arbejdsprojekt mellem Ilisimatusarfik, Maryfonden,
Århus Universitet og Selvstyret.

Økonomi

Der er afsat midler i Finanslov 2014 på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskuds-bevilling) til et samfinansieret ph.d.-stipendiat over tre år.

2.2.5

Helhedsorienteret tidlig indsats

Formål

Det er Naalakkersuisuts mål, at forbedre børnenes trivsel og opvækstbetingelser gennem sammen-hængende, tværfaglige og ikke mindst lokalforank-rede indsatser, som vil være med til at øge børnenes skoleparathed. Børnenes trivsel i familierne og lokalområdet skal styrkes gennem tæt og vedhol-dende samarbejde med forældrene allerede i de tidlige leveår. Børn har ret til en tryk opvækst fri for omsorgssvigt, overgreb og misbrug. Forældrene er de vigtigste omsorgspersoner i barnets liv, hvorfor indsatser for at forbedre børnenes levevilkår må tage udgangspunkt i familiernes situation.

For at sikre en helhedsorienteret indsats skal der være et øget fokus på samarbejde mellem forældre og de instanser, der arbejder med børn. Dette kan ske ved afholdelse af fx netværksmøder med fokus på børnenes udvikling og forældrenes rolle.

Der skal derfor igangsættes en national indsats for at højne forældrenes omsorgsevne i form af en massiv tværfaglig, vejledende og differentieret forebyggelsesindsats. Konkret igangsættes en national oplysningskampagne om børns psykiske sociale og fysiske udvikling og behov. Kampagnen formidles gennem TV og radio. Der etableres endvi-dere en rejsende "forældreskole", der har til opgave, at gennemføre forældrekurser om omsorg og op-dragelse, målrettet alle forældre. Denne indsats skal ligge i forlængelse af forældreuddannelsen "Klar til barn", som tilbydes under graviditeten.

Suliniut, suliniuteqarfiusoq nutaaq, ilaqutariinnut meerartalinnut tunngatinneqarpoq aammalu meeqqat ulluunerani neqeroorutini ilikkagaqartarnissamut, kingusinnerusukkut atuartunngornerminni tamassumalu kingorna ilinniagaqaqqinnerminni pitsaanerpaamik atugassaqaqtinniarneqassapput.

Killiffik

Innarluutillit pillugit ilisimasaqarfik siunnersuisarfiutigisoq (IPIS) Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atortitsinermut Naalakkersuisoqarfiup ataaniittoq modul-ikkaartumik aaqqissuussamik ilitsersuisutut ilinniartitaanermik ineriartortitsisimavoq pisortat paaqqinnittarfiutaanni aamma atuarfinni sulisunut sammititaasumik, immikkut meeqqanik inuusuttuaqqanillu innarluutilinnik sul-lissisuusunut sammititaasumik.

Initiativet, som er et nyt indsatsområde, er rettet mod alle børnefamilier og skal give børnene de bedste forudsætninger for læring i dagtilbuddet, deres senere skoletid og efterfølgende videre uddannelsesforløb.

Status

Viden- og Rådgivningscenter for Handicap (IPIS) under Departementet for Familie og Justitsvæsen har udviklet en modulopbygget decentral vejlederuddannelse målrettet personale på institutioner og skoler, der arbejder specielt med børn og unge med handicap.

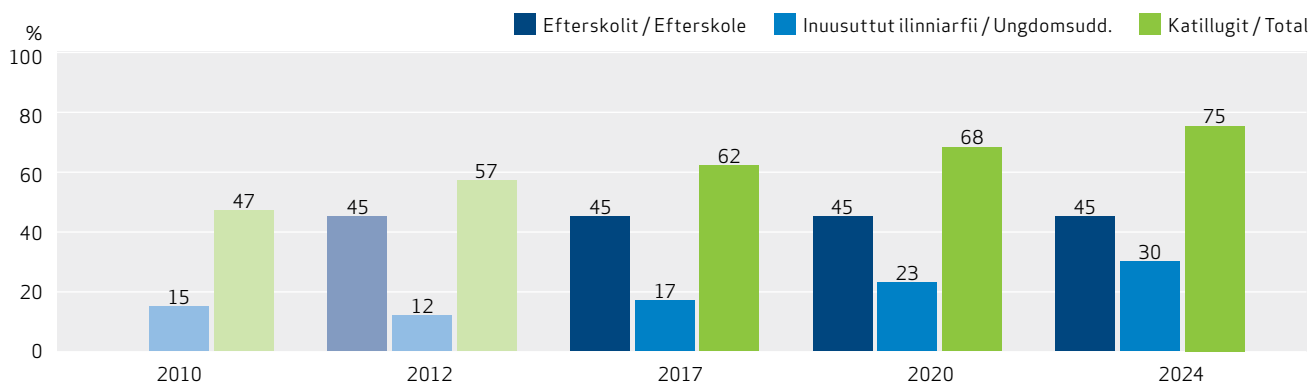
3 Meeqqat atuarfiat

3.1 Aallaqqaasiineq

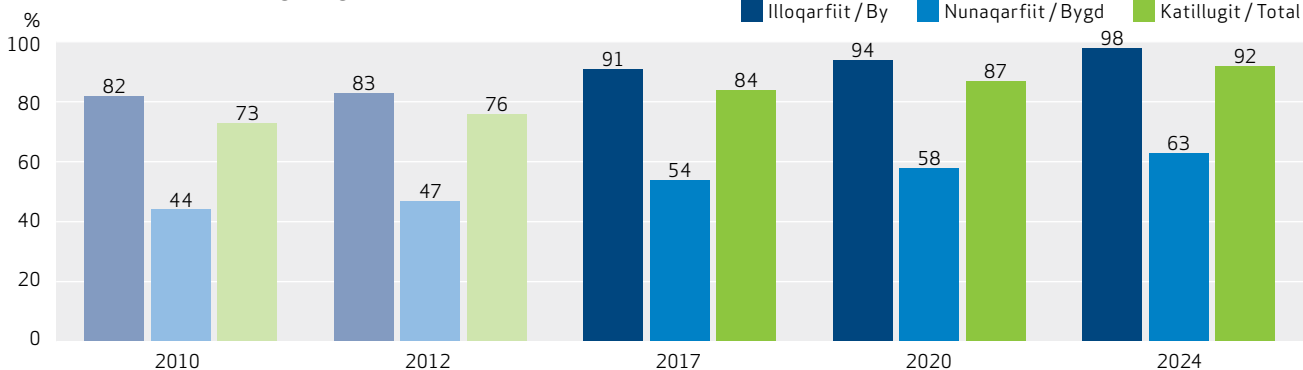
Meeqqat atuarfiannik aqqissuusseqqinnerup qulliunerusumik sammiviata ingerlateqqinnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat, kisiannili meeqqat atuarfianni atuartitsinerup atuartunillu tamanik atuartoqarsinnaassusiata tapersiinnaassusiatu nalilersorneqarnissaannik ineriartorteqqinneqarnissaannillu pisariaqartitsineq takusinnaallugu; tassunga ilanngullugit atuartut immikkut unammilligassallit atuartinneqarnissamillu pisariaqartitsisut.

Ilinniartitsinermi periusissiami 2024 tikillugu anguniakkat takusassiannigortinneqarput, naatsorsuinermi 2012 aallaavigineqarluni. Kisitsisit 2012-ip siornatigut pigineqartut takusassiami ilanngunneqarput.

Meeqqat atuarfianni atuartut naammissisut toqqaannarlugu ilinniagaqalersut amerlassusaat procentingorlugit

Meeqqat atuarfianni ilinniartitsisutut ilinniarsimasut amerlassusaat procentingorlugit

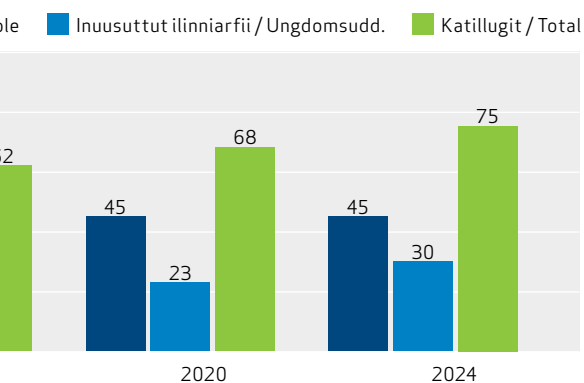
3 Folkeskoleområdet

3.1 Indledning

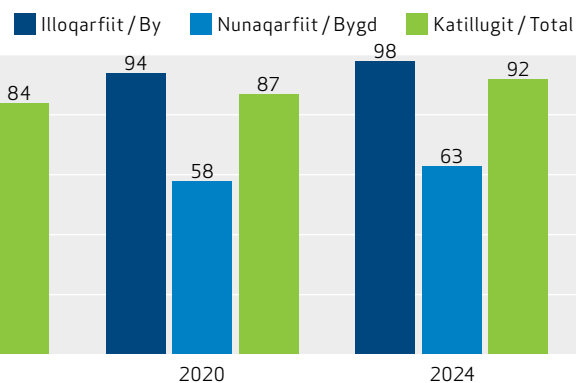
Naalakkersuisut ønsker, at fortsætte i den overordnede retning folkeskolereformen anviser, men ser et behov for at evaluere og videreudvikle folkeskolens undervisning og evne til at rumme og støtte alle elever; herunder elever med særlige udfordringer og undervisningsbehov.

Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår. Hvor data er tilgængeligt, er udviklingen frem til 2012 også afbilledet.

Andel af folkeskolens afgangselever der går direkte i gang med en uddannelse

Andel af uddannede lærere i folkeskolen

3.2

Suliniutit

Anguniakkat taakku anguniarlugit suliniutit uku ingerlanneqas-sapput:

- sumulluunniit attuumassuteqanngitsumik meeqqat atuarfiannik nalilersuisitsineq
- pitsaassutsikkut atuarfimmillu ineriartortitsineq
- ilinniartitsineq piginnaasanillu qaffassaaneq
- ilinniartitsisunnigorniarnermik nutarterineq
- atuarfiit illutaasa qanoq issusiannik nalunaarusiorneq
- immikkut atuartitsineq peqataatitsinerlu
- Inerisaaviup suliassaanik aqqissuusseqqinneq

3.2.1

Sumulluunniit attuumassuteqanngitsumik meeqqat atuarfiannik nalilersuisitsineq

Siunertaq

IMAK kommunillu suleqatigalugit meeqqat atuarfiannik aqqissuusseqqinnerup atuutilersinneqarnerata ingerlateqqinnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaallilluni meeqqat tamarmik meeqqat atuarfianni naammassereerermi inuusuttunut ilinniakanut ingerlaqqinninnermi pisariaqartunik piginnaasaqalerniasammata. Taamaammatt sumulluunniit attuumassuteqanngitsumik meeqqat atuarfiannik nalilersuisitsineq aallartinneqassaaq. Nalilersuinermi qulliuernerusumik sammisat tassaassapput atuartut ilikkagaqartarnerat ineriartornerallu, atuartitsinerup pissarsiaqartarnerat kiisalu atuarfimmil atuartitsinerup isumassuinerullu pitsaassusaat. Suliami tassani meeqqat atuarfianni sinaakkutaasumik piunasaqaatinik/aqqissuussaananermik misissuineq ilaavoq, tassunga ilanngullugit Inerisaaviup, Ilinniartitsinerup, atuarfimmik aqutsiviit ingerlatsisullu tassunga attuumassuteqartut allat ingerlatsinerannik neqeroorutaannillu misissuineq nalilersuinerlu.

Naalakkersuisut anguniagaraat qulliuernerusumik isiginiarneqartut uku nalilersorneqassasut:

- Atuartitsineq, atuartut ilikkagaqartinneqartarnerannik sakkussat
- Inatsisit ilinniartut ilikkagaqartarnerannut atuarfimmillu neqeroorutitissarsiaqartarnerannut sinaakkutaapput
- Aqutsisut atuartut tamarmik ilikkagaqartarnissamik pisariaqartitaat taperserlugit atuartitsinerup ingerlanneqarnissaa qulakkiissavaat
- Tapersiissutaasut atuartut atuartinneqarnissamik pisariaqartitaat qulakkiissavaat
- Init.

Meeqqat atuarfiat pillugu nalilersuinermi, workshoppeqartitsinermi siunnersuut meeqqat atuarfianni atuartitseriaatsimut misissuinissamut naapertuuppoq.

3.2

Initiativer

For at nå disse mål gennemføres følgende initiativer:

- uvildig evaluering af folkeskolen
- kvalitets- og skoleudvikling
- uddannelse og opkvalificering
- revision af læreruddannelsen
- udarbejdelse af tilstandsrapporter for skolebygninger
- specialundervisning og inklusion
- reorganisering af Inerisaaviks opgaver

3.2.1

Uvildig evaluering af folkeskolen

Formål

Naalakkersuisuts ønsker i samarbejde med IMAK og kommunerne, at fortsætte implementeringen af folkeskolereformen, så alle børn tilegner sig de kompetencer, der er nødvendige for at kunne fortsætte på en ungdomsuddannelse efter folkeskolen. Derfor skal der igangsættes en uvildig evaluering af folkeskolen. De helt overordnede emner for evalueringen er elevernes læring og udvikling, udbytte af undervisningen samt kvaliteten af skolens undervisning og omsorg. Dette arbejde indebærer en afdækning af folkeskolens rammebetingelser/organisering herunder afdækning og vurdering af Inerisaaviks, Ilinniartitsinerup, skoleforvaltningernes og andre relevante aktørers aktiviteter og tilbud.

Naalakkersuisut har som mål at evaluere på følgende overordnede fokusområder:

- Undervisningen, som det redskab, som skal facilitere elevernes læring
- Lovgivningen er rammen for elevernes læring og udbytte af skolernes tilbud
- Ledelsen skal sikre, at undervisningen bliver gennemført, så den understøtter alle elevers læringsbehov
- Støttefunktionerne skal sikre, at eleverne modtager den undervisning, de har behov for
- Fysiske rammer.

Evalueringen af folkeskolen er i tråd med anbefalingerne fra folkeskoleworkshoppen om at lave en undersøgelse af, hvordan man underviser i folkeskolen i dag.

Killiffik

Nalilersuinissamat tunngavissiaq suliarineqarnikuvoq, suliamilu ingerlatsinissamat tunngatillugu aallarnisaalluni misissuinerit aallartinneqarnikuullutik, aammalu nalilersuinerimi apeqqutit aalajangersimasut peqataasunit maannakkut suliarineqarlutik.

Illimagearpoq nalilersuineq 2014-imi maajip naanerani naam-massissasoq aammalu meeqqat atuarfianni atuutilersitsinerimut immikkut pilersaarusiornermik kinguneqassalluni.

Aningaasaqarneq

Kontomi pingaarnermi 40.01.08-mi llinniartitaanermut pilersaarutit kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.

3.2.2

Pitsaassutsimik atuarfimmillu ineriartortitsineq**Siunertaq**

Suliniut kommunini meeqqat atuarfianni suliniuteqarfinni pitsaasumik aqutsinissap pilersaarusiornissallu qulakkeerneqarnissaanut tapersiisaaq atuarfimmillu iluarsaaqqinnerup piviusunngortinneqarnera nukittorsaaqataaffigissallugu. Tamanna kommunini tamani lnerisaavik suleqatigalugu atuarfinni ineriartortitsinerimi suliniutit aallartinnerisigut anguneqassaaq. Ineriartortitsinerimi suliniutit taakku kommuninut ataasiakkaanut immikkut aaqqitaapput, kisiannili meeqqat atuarfiat pillugu inatsisip atuutilersineqarnerata pitsannortinneqarnissaa qulliuernerusumik isiginiarneqarluni, tassunga ilanngullugit inatsimmi siunertaq tunngaviumillu periutsit pingaarnerit isiginiarneqarnissaasa qulakkeerneqarnerat. Periutsini taakkunani atuartut namminneq ilikkagasatigut anguniagaat, iliuusissatut pilersaarutaat nalilersuisarnerlu, ikaarsaariarnerni misilitsinnermi angusat meeqqallu atuarfianni inaarutaasumik nalilersuisarneq. Tamassuma saniatigut ukioqatigiikkaataanut agguarlugit ilakkagaqartarnermut najoqqutassat Atuartitsinerimilu Tunngaviit Ilikkarluarfiusartut aallaavigalugit ingerlatsinerit ilikkagaqarniarlunilu oqaloqatigiinnerit ilanngullugit atuartitsinerimi sinaakkutit pillugit paasisutissat ilaapput.

Kommunit maannaku suliniuteqarfiit uku aalajangernikuaat:

- **Kommune Kujalleq**
Nunaqarfinni timerlæreriniq illoqarfinnilu timelæreriniq pikkorissartitsineq, annertuumik immikkut atuartitsinerimi iinniartitsisunik pikkorissartitsineq, savaateqarfinni angerlarsimaffinni atuartitsisunut pikkorissartitsineq, atuartut angerlarsimaffianni ungasissumiillu atuartitsinerimi sulisut piginnaasaannik qaffassaalluni pikkorissartitsineq.
- **Qaasuitsup Kommunia**
Ilinniartitsissutini ineriartornerup isiginiarneqarnera, meeqqat atuarneranni ikaarsaariarneq, nalilersuisarnermik atuutilersitsineq, atuarnermik piginnaasaqarpiangitsunut suliniuteqarneq kiisalu isumaqatigiissutiniq aqutsinermik atuutilersitsineq.

Status

Der er udarbejdet et kommissorium for evalueringsarbejdet, og indledende undersøgelser igangsat i forhold til opgavens løsning, ligesom konkrete evalueringssspørgsmål er under udarbejdelse blandt de involverede parter.

Evalueringsarbejdet forventes færdigt i slutningen af maj 2014 og skal munde ud i udarbejdelse af en særlig implementeringsplan for folkeskoleområdet.

Økonomi

Der er afsat midler på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling) i Finanslov 2014 til evalueringen.

3.2.2

Kvalitets- og skoleudvikling**Formål**

Initiativet skal i gennem en effektiv styring og planlægning af kommunernes indsatsområder være med til at styrke implementeringen af folkeskolereformen. Dette skal opnås ved at kommunerne i samarbejde med lnerisaavik igangsætter skoleudviklingsprojekter i hver af kommunerne. Disse udviklingsprojekter er specielt tilrettet til den enkelte kommune, men har overordnet set fokus på styrkelse af implementeringen af folkeskolelovgivningen, herunder sikring af fokus på centrale dele af lovens formål og grundlæggende principper. Disse principper omfatter elevens egne mål for læring, handleplaner og evaluering, trintestresultater og folkeskolens afsluttende evalueringer. Derudover omfatter de også udarbejdelse af vejledende årgangsdelte læringsmål, og en undervisningsramme med aktiviteter og læringsdialog med udgangspunkt i Effektive Undervisningsprincipper.

Kommunerne har besluttet følgende indsatsområder:

- **Kommune Kujalleq**
Kursus for timelærere på bygdeskoler og byskoler, kursus for undervisere i vidtgående specialundervisning, kursus for hjemmeundervisere fra fåreholdsteder, personaleopkvalificeringskursus for ansatte på skolehjem og fjernundervisning.
- **Qaasuitsup Kommunia**
Fokus på faglig udvikling, overgange i barnets skolegang, implementering af evalueringskulturen, indsats over for svage læsere samt indførelse af kontraktstyring.

- **Kommuneqarfik Sermersooq**
Suliamik pitsaasumik ingerlatsineq, sungiussiartortitsineq, oqaatsinik ilinniarneq atuartitsinermilu IT-imik atuutilersitsineq.
- **Qeqqata Kommunia**
Ukiu moortumik pilersaarusiortarnerup pitsanngortinneqarnera, aningaasaqarneq isumalluutinillu atuineq pitsanngortinneqassapput, immikkut atuartitsisarneq misissorneqassaaq, inuusuttunut anguniakkanut pinaveersaartitsineq, nalilersuisarneq nangitsisarneq pitsanngortinneqassapput, pingaartumik meeqqanut ajornartorsiuteqaleriartortunut siusissukkut suliniuteqartarneq isiginiarneqassaaq aamma atuartitsinermi politikki suliarineqassaaq.

Kommunini nunaqarfinni illoqarfinnillu atuarmiit siunissami aqqisusuaanissaannik kommunit aalajangiinissaanni atugassamik meeqqat atuarmiata ineriartortinneqarnissaa Naalakkersuisut pilersaarusiortapaat. Kommunini nunaqarfinni atuarmiit qanoq amerlatiginissaat klassillu qaffasissusii nunaqarfinni atuarmiit qassiussanersut kommunit isummerfigissavaat.

Meeqqat atuarmiit atuartitsinerup pitsaassusiata ineriartortinneqarneranik sulineq ingerlaqqissaaq. Taamaammaat meeqqanik atuartitsinerup pitsaassusaata qanoq ineriartortinneqarnissaa pillugu piumasaqaatinik atugassaritinneqartunillu Naalakkersuisut kommunit suleqatigalugit aalajangiissapput, taamaalluni meeqqat atuarmiit siunertat pillugit aalajangersakkat ilikkaqar tarnermilu anguniakkat qitiusumiit aalajangersakkat anguneqarnerussallutik.

Meeqqat atuarmiit pillugu workshoppeqarnermi inassuteqaatigineqartutut atuarmiit ingerlataanni tamani naleqartitassanik, anguniagassanik takorluugassanillu atuarmiit ataasiakkaat siunissami suliaqassapput.

Killiffik

7. klassini atuartut ilinniartitsissutini danskit oqaasiini aamma matematikkimi qaffasissusimi misilitsinnerni nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinerup Qaasuitsup Kommuniani 2016-imi anguneqarnissaa qaangernissaaluunniit anguniarlugu atuarmiit isiginiakkani arfineq pingasuni pitsaassusimik atuarmiit ineriartortitsinermi aallarnisaalluni suliniutitut Qaasuitsup Kommuniata Inerisaavik suleqatigalugu aallartippaa.

Kommunit sinneri ukiut marluk ingerlaneranni assingusumik neqeroorfigineqassapput, taamaalluni kommunit tamarmik 2016 nallertinnagu suliniuteqarfitik aallartissimassallugit.

Aningaasaqarneq

Kommunit pitsaassusimik ineriartortitsinertik namminneq aningaasalersussavaat, ilinniarnermillu Institutti suliniummi pikkorissartitsinernik ingerlatsissaaq.

- **Kommuneqarfik Sermersooq**
Faglighed, indskoling, sproglig indlæring og implementering af IT i undervisningen.
- **Qeqqata Kommunia**
Årsplanlægning forbedres, økonomi og ressourceforbrug forbedres, specialområdet kigges på, forebyggelse af ungemålgruppen, evaluering og opfølgning styrkes, fokus på tidlig indsats, især for børn med begyndende problemer og udarbejdelse af uddannelsespolitik.

Naalakkersuisut har i planlægningen af folkeskolens udvikling i både bygder og byer brug for, at kommunerne fastlægger den fremtidige skolestruktur. Kommunerne skal tage stilling til, hvor mange bygdeskoler der skal være i kommunen, og hvilke klassetrin bygdeskolerne skal omfatte.

Arbejdet med at udvikle undervisningens kvalitet i folkeskolen skal fortsætte. Naalakkersuisut vil derfor sammen med kommunerne fastsætte krav og kriterier for, hvordan undervisningens kvalitet kan udvikles, så bestemmelserne om folkeskolens formål og centralt fastsatte læringsmål i højere grad kan opfyldes.

Det er, som anbefalet på folkeskoleworkshoppen, vigtigt, at hver enkelt skole fremadrettet arbejder med værdier, mål og visioner, der dækker alle skolens aktiviteter.

Status

Qaasuitsup Kommunia har som pilotprojekt i samarbejde med Inerisaavik igangsat kvalitets- og skoleudvikling på otte fokusskoler med det mål, at Qaasuitsup Kommunia når op på eller over gennemsnittet på landsplan i fagene dansk og matematik, i trintestene for elever i 7. klasse i 2016.

Resterende kommuner tilbydes lignende tiltag inden for to år, således at samtlige kommuner vil være i gang med deres indsatsområder inden 2016.

Økonomi

Kommunerne finansierer selv deres kvalitetsudvikling, og Institut for Læring forestår kursusedelen af initiativet.

3.2.3

Ilinniagaqarneq piginnaasanillu qaffassaaneq**Siunertaq**

Atuarfinni tamani piginnaasaqartunik ilinniarsimasunillu sulisoqarnissamik suliaqarneq Naalakkersuisut nanginniarpaat. Meeqqat tamarmik meeqqat atuarfianni sulisunik ilinniarsimasunik naapitaqartassapput. Atuarfimmil ilinniarsimasunik sulisoqanngippat sulisut piginnaasanik qaffasaanissamik periarfissanik naleqquttunik neqeroorfigineqassapput, taamaalillutik perorsaanermit illersorneqarsinnaasumik ineriartuutaasumillu meeqqanik suliaqarniassammata. Kikkut tamarmik peqqinnartumik ineriartornissaat, inerikkiartornissaat ilikkagaqartarnissaallu qulakkeerniarlugu meeqqat tamarmik inersimasunik perorsaanermit tunngaviit periutsillu akuerisaasut malillugit sulisunik inersimasunik tatiginartunik naapitaqartassapput. Naalakkersuisut taamaammatt ilinniarfissuaq Inerisaavillu oqaloqatigalugit ilinniarfittisut ilinniarsimangitsut immikkut pikkorissartarnissaannik ilinniaqqittarnissaannillu pilersitsiniarput. Aammattaaq ilinniarfittisut atuartunik ilikkagaqartarnissamik immikkut pisariaqartittisunik atuartittisut pikkorissarnissamut ilinniaqqinnissamullu periarfissaannik pilersitsisoqassaaq.

Meeqqat tamarmik piginnaasaannut pisariaqartitaannullu tunngatilugu ingerlatanik ilikkagaqarfiusartunik neqeroorfigineqassapput. Meeqqat tamarmik tarnip pissusaatigut, timmikkut, inuit attaveqaqatigiittarneranni kulturikkullu ineriartornerannik suliaqarnermik atuarfinni sulisut ilinniarsimassapput, tamannalu aqqutigalugu peqqissusaat ilorrisimaarnerallu, akiuussinnaanerat peqatigiittunullu peqataasernerat annertusarneqassalluni.

- Atuartittisut ilinniarsimangitsut piginnaasanik qaffasaanissamik imaluunniit piginnaasaqalerfiusumik ilinniarnissamik neqeroorfigineqassapput.
- Avinngarusimasuni atuartittisinermit tunngatillugu illoqarfinni atuarfinni ilinniarfittisut tiimiinik timelærerinik ilitersuinermit atugassanngortittisinnikkut atuartittisinerup pitsaassusaa qaffatsinneqarsinnaavoq.
- Ilinniarfittisut ilinniarsimasut akademikeritut qaffasissutsimi piginnaasaminnik ilaterillutik ilinniarnissamik neqeroorfigineqartarnerat ingerlaannassaaq.
- Atuartunut immikkut pisariaqartittisunut siusissukkut suliniuteqartarneq taperserniarlugu sulisut atuartunik taakkunanga suliaqartut pikkorissarnissamik ilinniaqqinnissamillu neqeroorfiginerisigut piginnaasaannik qaffassaaneq aallartinneqassaaq. (Takuuk Immikkut atuartittisinermit peqataatittisinerimullu suliniutit).
- Aqutsisut allaffissornermi, aqqissuussaanermit perorsaanermit aqutsinermit piginnaasaat piginnaasanik qaffasaanermik suliniutit aqqutigalugit pitsanngorsarneqassapput. Atuarfinni pisortanut ilinniaqqinnissamik pisariaqartittisineq taassuma saniatigut qulaajarneqassaaq.

Ukiumi atuarfiusumi 2011/2012-imi atuarfiit 14-it ilinniarfittisunik ilinniarsimasunik sulisoqanngillat. Tamassuma saniatigut meeqqat atuarfianni ilinniarfittisunik ilinniarsimasunik amigaateqarneq

3.2.3

Uddannelse og opkvalificering**Formål**

Naalakkersuisut vil fortsætte arbejdet for, at der er kvalificeret og uddannet personale i samtlige skoler. Alle børn skal møde uddannet personale i folkeskolen. Såfremt der ikke er uddannet personale i skolen, skal personalet tilbydes relevante opkvalificeringsmuligheder, så de kan omgås børn på en pædagogisk forsvarlig og udviklende måde. Alle børn skal mødes af troværdige voksne, der arbejder efter anerkendte pædagogiske principper og metoder, for at sikre, at alle får mulighed for en sund udvikling, vækst og læring. Naalakkersuisut vil derfor i dialog med Ilinniarfissuaq og Inerisaavik etablere særlige kursus og videreuddannelsesforløb for ikke-uddannede undervisere. Desuden skal der etableres kursus- og efteruddannelsesmuligheder for undervisere, der underviser elever med særlige indlæringsbehov.

Alle børn skal tilbydes læringsaktiviteter i forhold til deres forudsætninger og behov. Skolens personale skal være uddannet til at kunne tage sig af alle børns psykiske, fysiske, sociale og kulturelle udvikling og derigennem styrke deres velbefindende, trivsel, modstandskraft samt tilknytning til fællesskabet.

- Den ikke-uddannede del af underviserne skal enten tilbydes opkvalificering eller kompetencegivende uddannelsesforløb. Bygdepersonalets kompetenceudvikling er et særligt indsatsområde.
- I forhold til undervisningen i yderområder kan kvaliteten af undervisningen højnes ved, at lærertimer fra byskoler afsættes til timelærervejledning.
- Den uddannede del af lærerstaben skal fortsat tilbydes overbygningsuddannelser på akademisk niveau.
- For at støtte den tidlige indsats for elever med særlige behov igangsættes opkvalificering i form af kurser og videreuddannelsesforløb til alle personer, der har med elevgruppen at gøre. (Se Initiativ Specialundervisning og inklusion)
- Ledernes administrative, organisatoriske og pædagogiske ledelseskompetencer skal styrkes gennem opkvalificeringsinitiativer. Derudover skal behovet for en skolelederuddannelse afdækkes.

I skoleåret 2011/2012 havde 14 skoler ingen uddannede lærere ansat. Derudover opererer kommunerne med et betydeligt antal overtimer til kompensa-

matussuserniarlugu tiiminik qaangiuttoornernik amerlaqisunik kommunit atuisarput. Pingaartumik nunaqarfinni sulisut ilinniarsimangitsut atornerqartarput (50 %-it sinnerlugit), illoqarfinnilu atuartitsisut ilinniarsimangitsut 20 %-it missaaniipput.

Immikkut atuartitsinermit atuartitsinerup taamaallaat 6,4 %-ia ilinniartitsisunit immikkut perorsaaneramik illassummik ilinniarsimasunit ullumikkut ingerlanneqartarpoq. Immikkut atuartitsinermit atuartitsisut 14 %-ii timelæreriupput.

Ilinniagaqarnermik piginnaasanillu qaffassaaneramik suliniutit pitsanngorsarnissaat pillugu meeqqat atuarni pillugu workshop-peqarnermi inassuteqaatit arlallit suliniummi tassani tassunga peqatigitillugu taparserneqarput.

Killiffik

Ukiuni kingullerni tallimani meeqqat atuarni ilinniartitsisut agguaqatigiissillugu 32-t naammassisarnikuupput. Tamassuma saniatigit inuit ukiumut 90-it, ukiumut pikkorissartut 30-t amerlaqataat, Inerisaaviup ilinniarteqqittarpai. 2013-ip naanerani meeqqat atuarni ilinniartitsisut 1.100-ngajaapput, taakku-nannga ilinniartitsisut ilinniarsimasut 860-ingajaat.

Aningaasaqarneq

Kontomi pingaarnermi 40.92.13-imi llimmarfik (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit) llimmarfimmu aningaasaliisutininik tulleriinnersuinermit suliniut aningaasalersorneqassaaq.

3.2.4

Ilinniartitsisunngorniartarnermik nutarterineq

Siunertaq

Ilinniartitsisunngorniartarnerup nutarnerqarnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaalilluni ilinniarniq ullutsinnut naleqqutillsalluni aammalu meeqqat atuarni pillugu inatsimmut, meeqqat atuarni nalilersuinermit paasisat suliniutinullu allanut naleqqussarneqassalluni. Ilisimatusarfimmi ilinniarnermut Instituti atorfinissutaasinnaasumik bacheloritut ilinniarniq pillugu ilinniarnermik aqqissuussinermit allannguutissamik siunnersuusiornikuvoq. Tassunga atatillugu Naalakkersuisut Ilisimatusarfik kajumissaarpaat atuarni suliaqartut tusarniarneqartarnissaat.

Meeqqat atuarni pillugu siunertamut anguniakkamullu, ilikkagaqartarnermik anguniakkanut kiisalu perorsaaneramik ilisimatusarnermit nutaanusumut tunngatillugu suliniummi qulakkeerneqassaaq. Tamassuma saniatigit ilinniartitsisunngorniartarnermit meeqqat atuarni perorsaaneramik ineriartortitsinermit ilisimasaqalernissaq peqataavigissalugu anguniarlugit meeqqat atuarni ilinniartitsisut paasisimasaqassapput, taamaalilluni meeqqat atuarni ullumikkut ajornartorsiutaasut ilinniarnermi aamma isiginiarneqassallutik.

Tamassuma saniatigit ilinniartitsisutininik ilinniartitsinissamik ilinniakkaminni sapinngisamik amerlanerpaat atuartitsinissaat qulakkeeriarlugu aalajangersimasumik sammivilimmik ilinniarnermik aqqissuussineq suliniummi allanngortinneqassaaq. Ilinniarnermik aqqissuussinerup allanngortinneqarnerata aamma

tion for manglen på uddannede lærere i folkeskolen. Særligt i bygderne anvendes ikke uddannet personale (over 50 %), mens den ikke uddannede del af underviserne i byerne stadig udgør ca. 20 %.

Kun 6,4 % af undervisningen i specialundervisningen varetages i dag af lærere med supplerende specialpædagogisk uddannelse. 14 % af underviserne i specialundervisningen er timelærere.

Dette initiativ understøtter samtidig flere af anbefalingerne fra folkeskoleworkshoppen om en styrkelse af uddannelses- og opkvalificeringsindsatsen.

Status

Der er de seneste fem år blevet uddannet 32 folkeskolelærere fra Ilisimatusarfik i gennemsnit. Derudover videreuddanner Inerisaavik årligt 90 personer, svarende til 30 årskursister. Der var ultimo 2013 knapt 1.100 undervisere ansat i folkeskolen, heraf er godt 860 læreruddannede.

Økonomi

Initiativet finansieres gennem prioritering af bevilningen til Ilisimatusarfik, hovedkonto 40.92.13 Universitetsparken, llimmarfik (Driftsbevilling).

3.2.4

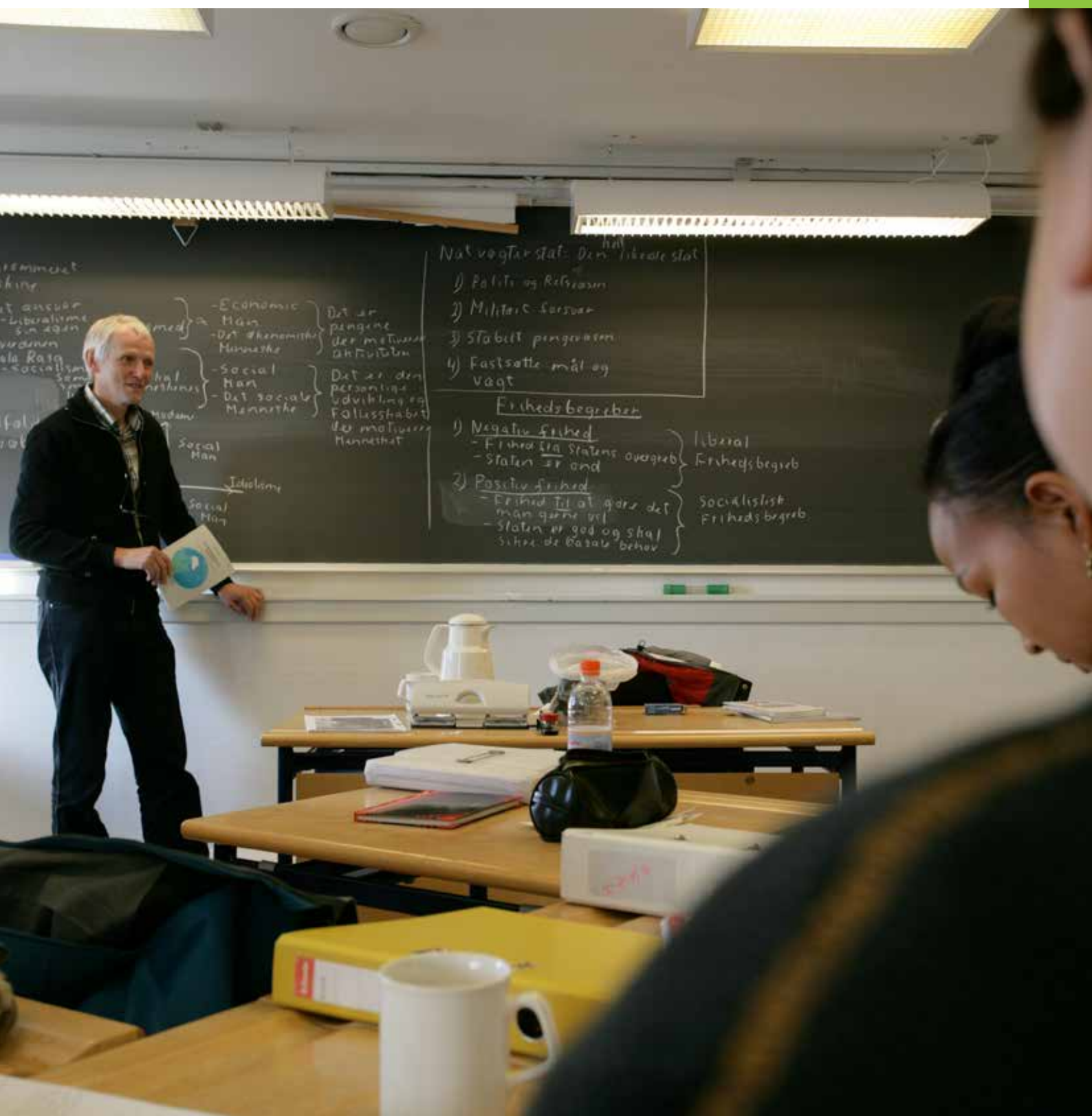
Revision af læreruddannelsen

Formål

Naalakkersuisut ønsker en revision af læreruddannelsen, så uddannelsen bliver tidssvarende, tilpasset folkeskolelovgivningen, resultaterne fra evalueringen af folkeskolen og andre initiativer. Institut for Læring ved Ilisimatusarfik har udarbejdet forslag til ændring af studieordningen vedrørende den professionsrettede bacheloruddannelse. I den forbindelse opfordrer Naalakkersuisut Ilisimatusarfik til, at folkeskolens interessenter bliver hørt.

Initiativet skal sikre, at folkeskolens lærere er opdateret i forhold til folkeskolens formål og mål, læringsmål samt den nyeste pædagogiske forskning. Endvidere skal læreruddannelsen være orienteret om og aktivt deltage i det pædagogiske udviklingsarbejde i folkeskolen, så uddannelsen også fokuserer på de aktuelle problemstillinger i dagens folkeskole.

Derudover skal initiativet med ændringen af studieordningen for den professionsrettede uddannelse sikre, at flest mulige lærere underviser i fag, de er uddannet til at undervise i. Ændringen af studieordningen vil også indebære, at de studerende skal vælge et af folkeskolens store fag (grønlandsk,

- Economic Man
 - Det økonomiske Menneske
 - Social Man
 - Det sociale Menneske
 - Ideologier
 - Social Man

Det er pengene der motiverer aktiviteten
 Det er den personlige udvikling og fællesskab der motiverer mennesket

Nat. vøgtarstat: Den libere stat

- 1) Politisk og Retfærdighed
- 2) Militær Forsvar
- 3) Stabilitet pengevæsen
- 4) Fastsatte mål og vægt

Frieðsbeðreð

- 1) Negativ frihed
 - Frieðslið Statens overgreb
 - Staten er ond
- 2) Positiv frihed
 - Frieðslið at gera det man gerne vil
 - Staten er god og skal sikre de basale behov

Liberal Frieðsbeðreð
 Socialistisk Frieðsbeðreð

meeqqat atuarfianni ilinniartitsissutini annertuuni (kalaallit oqaasii, danskit oqaasii, matematikki, tuluit oqaasii) ilinniartitsissutit sammivianni marlunni pingasuniluunniit ilinniartut toqqaasarnissaat suliniutip aamma kingunerissavaa. Ilinniartitsissutini ataasiakkaani amerlavallaanik ikippallaanilluunniit peqarnissaq pinngitsoorniarlugu ilinniartitsissutit sammivianni ilinniartut assigiiaartumik agguarnissaat pingaaruteqarpoq.

Naggasiullugu, ilinniartitsissutit sammiviat nutaaq immikkut perorsaaneq neqeroorutigineqassaaq. Tassani siunertaq tassaa-voq ilinniartitsisut meeqqanik immikkut pisariaqartitsisunik ilinniartitsinissamut piginaasaasa annertusarnissaat aammalu immikkut perorsaaneramik ilinniartitsisunik immikkut piginnaasalinik amigaateqarnerujussuup annikillisineqarnissaa. Suliniutip immikkoortua taanna meeqqat atuarfiat pillugu workshoppeqarnermi inassuteqaatit ilagaat.

Killiffik

Ilinniartitsisunngorniartarneq llisimatusarfik pillugu inatsit 2007-imeersoq naapertorlugu killilersugaavoq. Ilinniartitsisunngorniartarnermik aqqissuussineq taamaammat llisimatusarfimmi ilinniagartuut siunnersuisoqatigiiffianit killilersorneqarpoq. Ilinniartitsisunngorniartarnerup tamakkiisumik nalilersorneqarnissaanik nutarternissaanillu pisariaqartitsisoqartoq Naalakkersuisut nalillipput.

Aningaasaqarneq

Nutarterineq ilinniartissuarmut aningaasaliissutit iluanni pissaaq. Ilinniartitsissutit sammiiwi amerlanerit isumalluutit atuuttut iluanni aningaasalersorneqarsinnaassaapput.

3.2.5

Atuarfiit illutaasa aserfallatsaalionerat pillugu nalunaarusiamik suliaqarneq

Siunertaq

Atuartut ilikkagaqartarneranni pitsaanerpaamik maannakkullu sinaakkusiinialuni illuutinin maannakkut pigineqartunik aserfallatsaaliuineq pisariaqartitsinermillu nalilersuineq, tassunga ilanngullugit atuartut angerlarsimaffii, pillugit nalunaarusiaq nutaaq kommunit suleqatigalugit suliarineqassaaq.

Aserfallatsaaliuineq pillugu nalunaarusiaq 2005-imi suliarineqarpoq kingusinnerusukkut nutarterneqartartumik, taannalu aningaasanut inatsimmi tulleriinnilersuinerni aallaaviusarpoq.

Atuartut angerlarsimaffii atuarfiillu illutaat qassit atorfissaqartineqarnerisut misissorneqartariaqarpoq, tamassumanilu atuarfiit qanoq aqqissuussaanissaannik kommunit aalajangernissaat apequtaassaaq. Siunissami atuarfiit aqqissuussaanissaat piaartumik aalajangerneqartariaqarpoq, tassanilu inuiaqatigiit katitigaa-nerisa ineriartornera nunassittarnerullu ineriartornera isiginiarneqassallutik. Sanaartortussaaitaaneramik kommuninut qanoq iliorluni qaqugulu nuussinissaq aalajangiiffigineqartariaqarpoq.

Meeqqat inuusuttullu atuarfinni atuarfinilu angerlamaffiutigisuni ilorrisimaarnerisa annertusisinnegarnissaanut perorsaaner-
 dansk, matematik, engelsk) som et af de to eller tre linjefag. Det er vigtigt med en jævn fordeling af studerende på linjefagene for at undgå over- eller underkapacitet på de enkelte fag.

Endelig skal der udbydes et nyt linjefag i specialpædagogik. Formålet med dette er at styrke lærernes kompetencer i at kunne undervise børn med særlige behov, og at den store mangel på lærere med speciale i specialpædagogik bliver mindre. Denne del af initiativet er en af de anbefalinger, der blev givet på folkeskoleworkshoppen.

Status

Læreruddannelsen er reguleret i henhold til lov om llisimatusarfik i 2007. Læreruddannelsens studieordning reguleres derfor af det akademiske råd ved llisimatusarfik. Naalakkersuisut vurderer, at der er behov for en gennemgribende vurdering og reform af læreruddannelsen.

Økonomi

Revisionen skal ske indenfor llinniartitsissuuaqs bevilingsramme. Ekstra linjefag vil kunne finansieres indenfor de eksisterende ressourcer.

3.2.5

Udarbejdelse af tilstandsrapporter for skolebygninger

Formål

For at skabe de bedste og nutidige rammer for elevernes læring udarbejdes en ny tilstandsrapport af eksisterende bygninger og en behovsanalyse i samarbejde med kommunerne, herunder skolehjem.

Der blev udarbejdet en tilstandsrapport i 2005 med senere revideringer, som har dannet udgangspunkt for prioriteringerne i finansloven.

Det bør afdækkes hvor mange skolehjem og skolebygninger, der er brug for, og dette afhænger af hvilken skolestruktur kommunerne beslutter sig for. Fremtidens skolestruktur bør fastlægges snarest og tage højde for den demografiske udvikling og udvikling i bosætningsmønstret. Der bør ske en afklaring af, hvordan og hvornår anlægsforpligtelsen skal overdrages til kommunerne.

På længere sigt vil en forbedring af de fysiske rammer kombineret med en øget pædagogisk indsats føre til øget trivsel for børnene og de unge på både

annertunerusumik suliniuteqarneq ilanngullugu init piffissami sivisunerusumi pitsanngortinneqassapput.

Meeqqat atuarfiat pillugu workshoppeqarnermut atatillugu atuartut angerlarsimaffiisa pitsanngortinneqarnissaat aamma inassuteqaatigineqarpoq.

Killiffik

Aserfallatsaaliuineq pillugu nalunaarummik suliaqarneq Kommuneqarfik Sermersuumi aallartinneqarnikuvoq.

Aningaasaqarneq

Pisariaqartitsinermik maannakkullu pigisanik aserfallaaliuineramik misissuineq kommunit aallaaviusumik suliaassaraat.

Missingerneqarpoq taamatut misissuineq 5 mio. kr.-t misaanni akeqassasoq.

3.2.6

Immikkut atuartitsineq peqataatitsinerlu

Siunertaq

Immikkut atuartitsisarnermik pitsanngorsanissaanissamik atuarfimmillu inissaqartitsisumik peqataatitsisumillu ineriartortitsinisamik annertuumik pisariaqartitsisoqartoq Naalakkersuisut paa-sivaat. Meeqqat amerlavallaat ullumikkut immikkut atuartitsiner-mut ataatsimut allamulluunniit innersuunneqartarput ukioqatiminillu kammalaatiminnik peqateqarunnaarsinneqartarlutik allanilu peqatigiinnikkunnaarsitaasarlutik. 2012-imi atuartut 1.511-t (meeqqat atuarfianni atuartut tamarmisut tallimararterutaat misilliorlugit) immikkut atuartitsinermik imaluunniit annertusisamik immikkut atuartinneqarput. Taakkunannga atuartut 502-t annertusisamik immikkut atuartinneqarput imaluunniit immikkut klassiniillutik (62 %-it), holdiniittut (22,6 %-it), kisimiitillugit atuartinneqarlutik (11,9 %-it) imaluunniit immikkut ikiorserneqarlutik (1,9 %-it).

Atuarfitsialammi anguniakkat pingaarnerit ilagaat atuartut tamar-mik – najoqarfiat imaluunniit inuit atugaanni aningaasaqarnermik-sunik tunuliaquteqarnerat apeqqutaatinnagu – atuartut piginnaa-saat pisariaqartitaallu tunngavigalugit atuartitsinissamik neq-rooruteqarnissaq. Ukiopassuarni kingullerni atuartut immikkut atuartitsiner-mut innersuunneqartartut amerliartornikuupput. Nunanili allani misissuinerit takutippaat atuartitsineq eqqortumik aaqqissuunneqarpat ilinniartitsisullu suliassamut piginnaasaqar-pata atuartut amerlanerusut nalinginnaasumik atuartitsiner-mi peqataappata meeqqanut ilinniartitsissutitigut inuillu attaveqa-qatigiittarneranni pitsaasuusinnaasoq. Tamassumani aamma ilaapput ulluni atuarfiusuni timimik aalatitsineq timigissarnerlu, inuusuttut immikkut pisariaqartitsisut atuartitsiner-mi nalingin-naasumi peqataanissaannut pingaaruteqartorujussuusinnaasut. Suliniummi taamaammat siunertaavoq atuartuutitta nalinginnaa-sumik atuartitsiner-mi immikkut pisariaqartitsisut amerlanerusut inuttut, inuit attaveqaqatigiittarneranni ilinniartitsissutinilu ineriartornissaat ilikkagaqartarnissaallu annertusarniarlugu atuar-titsiner-mi nalinginnaasumi peqataatinneqartarnissaat. Kisiannili ilaatigut immikkut atuartitsisarneq suli pisariaqartinneqassaaq.

skoler og skolehjem.

I forbindelse med folkeskoleworkshoppen blev det også anbefalet, at skolehjemmene bliver forbedret.

Status

Arbejdet med at udarbejde tilstandsrapporter er påbegyndt i Kommuneqarfik Sermersooq.

Økonomi

Afdækningen af behov og de nuværende faciliteters tilstand er i udgangspunktet en kommunal opgave.

Det anslås, at en sådan afdækning vil koste cirka 5 mio. kr.

3.2.6

Specialundervisning og inklusion

Formål

Naalakkersuisut konstaterer et stort behov for at styrke specialundervisningen og udviklingen af en rummelig og inkluderende skole. Alt for mange børn bliver i dag henvist til én eller anden form for specialundervisning og afskåret fra samværet med jævnaldrene kammerater og fra andre fællesskaber. I 2012 modtog 1.511 elever (ca. 1/5 af alle elever i folkeskolen) én eller anden form for specialunder-visning eller anden specialpædagogisk tilrettelagt undervisning. Af disse modtog 502 elever vidtgående specialundervisning enten i specialklasse (62 %), på hold (22,6 %), eneundervisning (11,9 %) eller personlig assistance (1,9 %).

Én af de vigtigste formål med Atuarfitsialak er at tilbyde alle elever – uanset bosted eller socioøkonomisk baggrund - undervisning baseret på elevernes forudsætninger og behov. De seneste mange år er andelen af elever, der henvises til specialundervisning, steget. Undersøgelser fra andre lande viser imidlertid, at det kan være godt for børn både fagligt og socialt, at flere elever tager del i den almindelige undervisning, hvis undervisningen tilrettelægges på den rigtige måde, og lærerne er klædt på til opgaven. Dette omfatter også integration af bevægelse og motion i skoledagen, som kan være meget vigtigt for at integrere en del af de unge med særlige behov i den normale undervisning. Formålet med initiativet er derfor at inkludere en langt større del af vore elever med særlige behov i den almindelige undervisning for at styrke elevernes personlige, sociale og faglige udvikling og læring. Der vil dog stadig være behov for specialundervisning i et vist omfang.

Atuarfinni peqataatitsinerup nukittorsarneqarneranut ilanngullugu meeqqat mikisuuneriniilli naqinnernik ilisarinnissinnaangitsunut naliliinerimi uuttuutunik Inerisaavik inerisaavoq, taamaalilluni suliniuteqarsinnaangorlugu meeqqat ilikkariartornissaat tunaartaralugu.

Meeqqat atuarfiannik ingerlatsinermut ineriartortitsinermullu tunngatilugu angajoqqaat anner tunerusumik peqataatinneqartarnissaannik qulakkeerinninniarluni sulineq Naalakkersuisut kommunit suleqatigalugit aallartinniarpaat. Tamanna pisinnaavoq kommunini atuarfinni siulersuisut kommunimi ataatsimut siunnersuisoqatigiiffiannik allattoqarfimmit sullinneqartumik pilersitsinikkut. Taamaaliornikkut meeqqat atuarfiat pillugu siunnessami oqallittarnerni atuarfinni siulersuisut tunngavissaqarnissaat qulakkeerneqassaaq. Angajoqqaat akisussaaffeqarnerisa peqataatinneqartarnerisalu anner tusinissaat meeqqat atuarfiat pillugu workshoppeqarnermi ersarissumik inassuteqaataavoq.

Naalakkersuisut kommunit, IMAK, angajoqqaat, Inerisaavik, Ilinniartissuaq suliaqartullu allat oqaloqatigalugit tamanut inissaqartitsisumik meeqqanut atuarfeqalernissamik suliaq aallartinniarpaat. (Aamma suliniut takuuk: Pitsaassutsumik atuarfinnillu ineriartortitsineq).

Killiffik

Ilimagineqarpoq meeqqat atuarfiat inissaqartitsisoq pillugu IMAK-imik kommuninillu oqaloqateqarneq suliniutinillu ilusilersuivinneq 2014-imi ingerlateqqinneqassasut. Tapertatut Ilinniartissuaq Inerisaavillu peqataatitsinermik suliaqarnermi peqataatinneqassapput.

Aningaasaqarneq

Ilimagineqarpoq suliniut aningaasatigut sinaakkutit atuuttut iluani aningaasalersorneqassasoq. Immikkut atuartitsinermut klassini nalinginnaasumik atuartitsinermut ilaangitsumut aningaasartuutit ikilinerisa kingunerannik aningaasat allanut atornerqarnissaat ilimagineqarpoq, assersuutigalugu marlunnik ilinniartitsisoqartarnermik aqqissuussinikkut imaluunniit perorsaanermit tassunga assingusumik suliniuteqarnikkut klassini nalinginnaasuni peqataatitsisarnerup siuarsarnissaanut ilaatigut atornerqassasut.

3.2.7

Inerisaaviup suliaannik aqqissuusseqqinneq

Siunertaq

Suliniutimmi tassani siunertat tassaapput atuartut ilikkagaqartarnerisa annertusarneqarnissaa ilinniartitsisullu atuartitsisarnerisa pitsanngorsarneqarnissaa.

Killiffik

Inerisaaviup siunnessami ingerlatsinerata qanoq aqqissuunneqarnissaa Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfiup Ilisimatusarfiup siulersuisuinut oqaloqatigiinnissutigalugu aallartinnikuuaa, 2014-illu ingerlanerani paasinarsissalluni.

Aningaasaqarneq

Ilimagineqarpoq aqqissuusseqqinneq missingersuutitut sunniuteqassanngitsoq.

Som en del af arbejdet med at styrke inklusionen i folkeskolen er Inerisaavik ved at udvikle screeningsværktøjer til at opdage ordblindhed på et tidligt tidspunkt i barnets opvækst, så der kan laves indsatser, der understøtter barnets faglige udvikling.

Naalakkersuisut vil i samarbejde med kommunerne igangsætte et arbejde, som skal sikre en større forældreinddragelse i forhold til folkeskolens drift og udvikling. Dette kunne ske i form af etablering af kommunale fællesråd for skolebestyrelserne serviceret af et sekretariat. På den måde kan skolebestyrelserne sikres en platform i den fremtidige folkeskoledebat. Øget forældreansvar og inddragelse var en klar anbefaling på folkeskoleworkshoppen.

Naalakkersuisut vil i dialog med kommunerne, IMAK, forældrene, Inerisaavik, Ilinniartissuaq og andre interessenter for at påbegynde en proces mod en rummelig folkeskole for alle. (Se også initiativet: Kvalitets- og skoleudvikling).

Status

Det forventes, at dialogen med IMAK og kommunerne om den rummelige folkeskole og om at formulere konkrete initiativer fortsættes i 2014. Derudover vil Ilinniartissuaq og Inerisaavik blive inddraget i arbejdet med inklusion.

Økonomi

Initiativet forventes finansieret inden for de eksisterende økonomiske rammer. De midler, der frigives som følge af færre omkostninger til specialundervisning, der er adskilt fra normalklasseundervisning, forventes blandt andet benyttet til at fremme inklusionen i normalklasser i form af eksempelvis tolærerordninger og lignede pædagogiske tiltag.

3.2.7

Reorganisering af Inerisaaviks opgaver

Formål

Formålet med dette initiativ er at styrke elevernes læring og styrke lærernes undervisning.

Status

Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling har indledt dialogen med Ilisimatusarfiks bestyrelse og vil i løbet af 2014 afklare, hvordan Inerisaaviks aktiviteter fremtidigt organiseres.

Økonomi

Det forventes at reorganiseringen er budgetneutral.

4

Inuusuttut anguniakkat

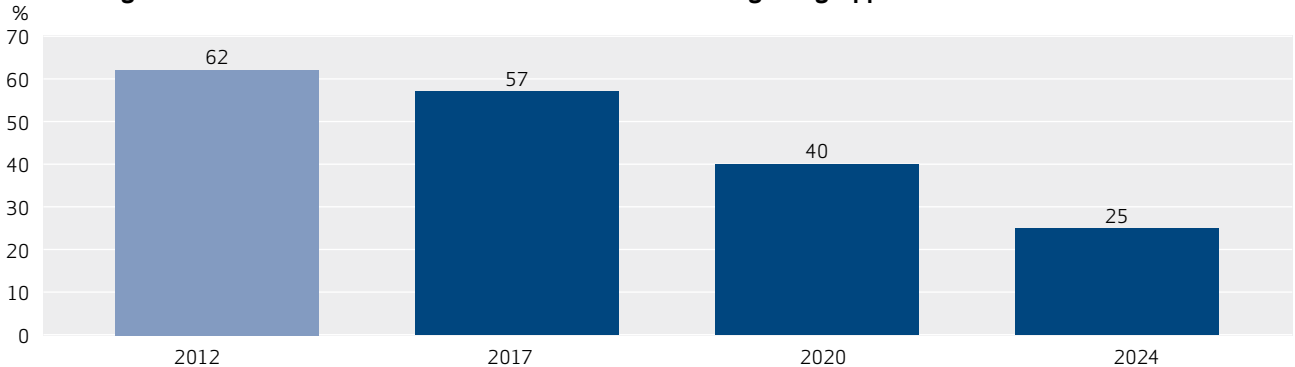
4.1

Aallaqqaasiineq

Inuusuttut piaartumik piginnaasaqalerfiusumik ilinniarlutik aallartittarnissaat pingaaruteqarpoq. Aallar tinginneranni piffissaq sivitsoriartortillugu allartingitsoorsinnaanerart annertusiar tartarpoq. Inuusuttut 16-it 18-illu akornanni ukiullit inuusuttunut anguniakkanut nakkannginissaat pingaaruteqarpoq, imatut nassuiaaserlugu inuusuttut anguniakkat ukuummata inuusuttut inuusuttut ilinniagaanni efterskolemiluunniit ilinniarlutik aallartissimangitsut.

Periusissami 2024 tikillugu anguniakkat takusassiannorlugit nalunaarsorneqarput, 2012 naatsorsuineri aallaavigineqarluni. 2012-ip siornatigut kisitsisit pigineqartut ilanngunneqarput.

Inuusuttut anguniakkat

4.2

Suliniutit

Anguniakkat anguniarlugit suliniutit uku ingerlanneqassapput:

- inuusuttut anguniakkat pillugit paasiniaaneq
- højskolerneq efterskolerneq luunniit
- inuusuttut ilinniagaannik ilinniarfinni ilinnialernissamat piareersarneq
- inuusuttut ilinniagaanni inissat amerligallarnerneqarnerat

4.2.1

Inuusuttut anguniakkat pillugit paasiniaaneq

Siunertaq

Suliniutit tassani inuusuttut meeqqat atuarfianni naammasserneq kingorna inuusuttut ilinniagaanni aallartissimangitsut

4

Ungemålgruppen

4.1

Indledning

Det er vigtigt, at de unge går tidligt i gang med en kompetencegivende uddannelse. Jo længere tid der går, inden de kommer i gang, desto større risiko er der for, at de aldrig starter. Det er vigtigt at sikre, at unge mellem 16 og 18 år ikke havner i ungemålgruppen, defineret som de unge i aldersgruppen, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse eller går på en efterskole.

Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår. Hvor data er tilgængeligt, er udviklingen frem til 2012 også afbilledet.

Ungemålgruppen

4.2

Initiativer

For at nå disse mål gennemføres følgende initiativer:

- afdækning af ungemålgruppen
- ophold på højskoler og efterskoler
- klargøringsforløb på ungdomsuddannelsesinstitutionerne
- midlertidig kapacitetsudvidelse på ungdomsuddannelserne

4.2.1

Afdækning af ungemålgruppen

Formål

Med dette initiativ ønsker Naalakkersuisut at afdække gruppen af unge, der ikke kommer i gang med en

imaluunniit efterskolerner mik naammassinnissimangitsut paasiniaavineqarnissaat Naalakkersuit kissaatigaat. Paasiniaaneq taanna ilaatigut Inerisaavik, Inuussutissarsiornermut, Aatsitassamut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfik aamma Naatsorsueq-qissaartarfik suleqatigalugit llinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmit amerlassutsinik nalilersuinerussaaq.

Ullumikkut inuusuttorpasuaqarpoq meeqqat atuarfianni naammassereernerup kingorna ilinniagaqarnermik allartitsisimangitsunik imaluunniit ilinniakkamik aallartitaminnik nammassisimangitsut, taamaallutillu inuusuttuni anguniagaalersuniilersartut. Tassunga peqatigitillugu inuusuttut anguniakkat kikkunersut pillugit ilisimasat killeqarput, taamaammallu sooq tassunga inissittarnersut sunillu immikkut pisariaqartitsinersut ilisimaneqarani. Taamaammatt inuusuttunut anguniakkanut inisseriaannaasunut inuusuttunullu tassunga inissereersimasunut tunngatillugu anguniagaqarluni suliniuteqarnissaq misissuiner mi siunertaavoq. ADHD-qartunik, aammalu timikkut tarnikkullu innarluuteqartunik, inuttut ajornartorsiuteqartunik allanilluunnit psykologimit ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisunik.

Killiffik

Paasissutissanik katersuineq 2013-imi aallartinneqarpoq, misissuiner milu suleriaqqinnissaq 2014-imi ingerlateqqinneqassaaq.

Aningaasaqarneq

Kontomi pingaarnermi 40.01.08-mi llinniartitaanermut pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerp immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) paasissutissanik katersuiner mut siunnersortillu avataaneersup sulineranut 2014-imi aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.

4.2.2

Højskoleniinneq efterskoleniinnerlu

Siunertaq

Inuusuttut amerlanerusut Danmarkimi højlernissamut efterskolernissamulluunniit periarfissaqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat. Taamaammatt aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq, taamaalluni inuusuttut ilaqutariinni aningaasameerfiusuineersut taamatut atuarnissamut periarfissinneqarlutik.

Inuusuttut meeqqat atuarfianni naammassereernerup kingorna iliniaqqinnissami oqaatsitigut ajornartorsiuteqartut piginnaasanilluunniit amigaateqartut Danmarkimi højskolerner mi efterskolerner milu taakkuninnga pissarsinissamut periarfissineqarnissaat suliniummik qulakkeerneqassaaq. Efterskolerner mut tunngatillugu atuartut meeqqat atuarfinit piginnaasanik amigaateqartut isiginiarneqarput, højskolerner milu atuartut tassaallutik piginnaasanik ilinniartariaqartut kingusinnerusukut ilinniartarfinni qinnuteqarnissartik tunaartarlugu, soorlu oqaatsitigut piginnaasanik amigaateqartut isiginiarneqarlutik. Inuusuttunut inissaqartitsineq Piareersarfiit aqutugalugit pisarpoq.

ungdomsuddannelse efter folkeskolen eller efter afsluttet efterskoleophold. Denne afdækning vil blive iværksat af Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling som en kvantitativ analyse, der udarbejdes i samarbejde med blandt andet Inerisaavik, Departementet for Erhverv, Råstoffer og Arbejdsmarked og Grønlands Statistik.

Der er i dag mange unge, der ikke kommer i gang med en uddannelse efter folkeskolen, efterskole eller ikke gennemfører den uddannelse, de starter på og dermed havner i ungemålgruppen. Samtidig er der i dag i begrænset viden om, hvem de unge i målgruppen er, hvorfor de havner der, og hvilke særlige behov de har. Derfor er målet med afdækningen i fremtiden at kunne lave en mere målrettet indsats både overfor de unge, der er i risiko for at ende i ungemålgruppen og de unge, der allerede er havnet i den. Der kan blandt andet være unge, der har problemer med ordblindhed, ADHD, personer med fysiske og psykiske handikaps, personlige problemer eller andet, som kræver psykologhjælp.

Status

Indsamling af data er påbegyndt i 2013, og det videre arbejde med afdækningen fortsætter i 2014.

Økonomi

Der er afsat midler til indhentning af data og eksternt konsulentarbejde på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling) i 2014.

4.2.2

Ophold på højskoler og efterskoler

Formål

Naalakkersuisut ønsker, at flere unge skal have mulighed for at komme på højskole- eller efterskoleophold i Danmark. Der er derfor afsat midler, så flere unge fra økonomisk trængte familier får mulighed for at komme på et sådant ophold.

Initiativet skal sikre unge, der efter folkeskolen har sproglige vanskeligheder eller mangler kompetencer for at komme videre i deres uddannelsesforløb, mulighed for at tilegne sig disse på højskole- og efterskoleophold i Danmark. I forhold til efterskoleopholdene fokuseres der på elever med manglende færdigheder fra folkeskolen, mens højskoleopholdene er for elever, der skal tilegne sig kompetencer til efterfølgende at kunne søge optagelse i uddannelsessystemet som fx sproglige kompetencer. Tildelingen af pladser til de unge foregår gennem Piareersarfiit.

Killiffik

Suliniut 2013-imi aallartinneqarpoq, tassani atuartut 40-t misaaniittut immikkut aningaasat aqutugalugit efterskolerlutik højskolerlutillu. Taakku saniatigut ilinniartut 20-30-t missaat højskolertarput Piareersarfiit aaqquissuuseri aqutugalugit, atuartullu 300-t missaat Danmarkimi efterskolertussat nalinginnaasumik taperneqartarput. Suliniummik kommuninut tamanut atugassanngortitsineq 2014-imi ingerlaqqissaaq.

Aningaasaqarneq

Suliniut 2014-imut aningaasanut inatsimmi ukiunilu missingerser-suiiffiusuni kontomi pingaarnermi 40.10.08-mi ilinniartitaanermut pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) aningaasanik aningaasalersorneqarpoq.

4.2.3

Inuusuttut ilinniagaannik ilinniartinnut piareersarluni atuarneq**Siunertaq**

Suliniuummi uani siunertaq tassaavoq inuusuttut meeqqat atuarfianni naammassereernermi ilinniartitsissutini aalajangersimasuni assersuutigalugu oqaatsinik piginnaasat imaluunniit matematikkimi piginnaasat amigarnerit pissutigalugu piareersartillugit ilinniartinnissaat. Naalakkersuisut kissaatigaat piareersarluni ilinniartneq taamaaliortoqarsinnaatillugu illoqarfinni inuusuttut ilinniagaannik ilinniartfeqartuni ingerlanneqartassasoq, taamaalluni piareersarluni ilinniartnermit inuusuttullu ilinniagaannut ikaarsaariarneq ajornannginnerulersinneqassalluni. Ilinniarnissaq siunertaralugu piareersarnerit taamaatut ittut inuusuttunut aalajangersimasunik piginnaasanik pisariaqartitsisunut neqeroorutaassapput, 2016-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip tungaanut aalajangerniarneqassaaq piginnaasanik ilinniarnit qanoq ittut pitsaernerpaamik pilersaaruserneqarsinnaanersut.

Tassunga peqatigitillugu inuusuttut piginnaasaannik qaffaanermut suliniutit marluk atorlugit pitsanngorsarneqassaaq, taakku tassaapput:

- atuagarsornani sammiveqartumik piareersarneq
- Inuusuttut anguniakkat pillugit annertusaaneq

Killiffik

NI-Nuuk-mi 2014-imi aasaanerani misiliilluni ilinniartitsisoqassaaq inuusuttunut aalajangersimasuni piginnaasanik amigaateqartunut.

Atuagarsorani Piareersarfinni sammiveqartumik piareersarternmik suliniut 2013-imi aallartinneqarpoq, maannamullu 80-it misaaniittut piareersarneq ingerlannikuuaat.

Inuusuttunut anguniakkanut Piareersarfinni inissat amerlineqarnissaanik suliniut 2013-imi aallartinneqarpoq.

Aningaasaqarneq

Inuusuttut ilinniagaanni piareersarnermik pilersitsinerup inuusuttunut ilinniartinnut ingerlatsinermit aamma ilinniakkanik sammineqartussanut aalajangersunik pilersitsinissamut tapiissutissanik

Status

Initiativet blev igangsat i 2013, hvor ca. 40 elever var på efterskole og højskole gennem de ekstraordinære midler. Derudover er der årligt 20-30 elever på højskoleophold via Piareersarfiits højskole-ordning og ca. 300 elever får ordinær tilskud til efterskoleophold i Danmark. Udrulningen af initiativet til alle kommuner fortsætter i 2014.

Økonomi

Initiativet er finansieret i Finanslov 2014 og i overslagsårene med midler på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling).

4.2.3

Klargøringsforløb på ungdomsuddannelsesinstitutionerne**Formål**

Formålet med dette initiativ er at lave klarlæringsforløb for de unge, der ikke kan fortsætte direkte på en ungdomsuddannelse efter folkeskolen på grund af manglende faglige kompetencer på afgrænsede områder som for eksempel sprog eller matematik. Naalakkersuisut ønsker, at klarlæringsforløbet skal foregå på ungdomsuddannelsesinstitutionerne i de byer, hvor det er muligt, så overgangen mellem klarlæringsforløb og ungdomsuddannelserne lettes. Denne type forløb målrettes unge, som mangler kompetencer på afgrænsede områder, mens det frem mod FFL 2016 skal afklares, hvorledes opkvalificeringen for den øvrige del af gruppen mest fordelagtigt kan tilrettelægges

Samtidig skal Piareersarfiits indsats for at opkvalificere de unge styrkes med to tiltag, disse er:

- målrettede klarlæringsforløb af ikke-boglig karakter
- merkapacitet for ungemålgruppen

Status

Der er planlagt et pilotprojekt ved NI-Nuuk i sommeren 2014, rettet mod ovennævnte målgruppe, som mangler kompetencer på afgrænsede områder.

Indsatsen på Piareersarfiit med målrettede klarlæringsforløb af ikke-boglig karakter blev startet i 2013 og indtil videre har ca. 80 gennemført forløbet.

Indsatsen med merkapacitet på Piareersarfiit for ungemålgruppen blev igangsat i 2013.

Økonomi

Oprettelse af klarlæringsforløb på ungdomsuddannelser vil medføre et merbevillingsbehov i forhold til ungdomsuddannelsesinstitutionernes driftsbe-

anigaasaliissutinik amerlanerusunik pisariaqartitsisoqassaaq, taamaat tumillu anigaasanut inatsisissatut tullinnguuttuni tulle-riiaarinissaq anigaasaliinissamut apeqqutaassaaq.

Atuagarsornani ingerlatsineq kontomit pingaarnermit 2014-imut anigaasanut inatsimmi ukiunilu missingersersuiffiusuni 64.13.23-mit Piareersarfiit (Tapiissutitut anigaasaliissutit) anigaasalersorneqarpoq.

Inuusuttunut anguniakkanut inissat amerlisinniarlugit suliniut 2014-imut anigaasanut inatsimmi ukiunilu missingersersuiffiusuni 64.13.23-mit Piareersarfiit (Tapiissutitut anigaasaliissutit) anigaasalersorneqarpoq, ilinniarlut inissaannut 2 mio. kr.-t Piareersarfinnulu suliniutinut kontomit pingaarnermit taassumingga 500.000 kr.-nik anigaasalersorneqassapput.

4.2.4

Inuusuttut ilinniagaanni inissat amerligallarnerat

Siunertaq

Suliniut tassani innuttaasut amerlanerusut ilinniagaqarnissaat periarfissinneqarpoq. Ullumikkut inuusuttunut ilinniakkani inissat imatut amerlatigaat ukiut tamaasa meeqqat atuarfianni naam-massisarut ilinniagaqalersinnaallutik. Kisiannili innuttaasunut sulilinniagaqalernikuunngitsunut inissaqartitsinissamik pisariaqartitsisoqarallarpoq.

Inuusuttut ilinniagaanni inissat pisariaqartitsigallarneq matussu-serniarlugu aaqqiissutit tamatigoortut nutaaliorlunilu atorpeqas-sapput. Tassani sanaartornermut anigaasaliissutit ilaanngillat. Tassunga taarsiullugu illuutini pioreersuni pisariaqartillugu inis-sanik amerlanerusunik pisariaqartitsineq iliuuseqarfiginiarlugu utaqqiisaasumik aaqqiissuteqarniar toqassaaq.

Danmarkimi nunanilu allani ilinniagaqarnissamik periarfissanik atuinikkut inissanik aamma amerliligallar toqarsinnaavoq.

Killiffik

Inissanik amerliligallarnissamik suliaq 2014-imi aallartineqassaaq.

Aningaasaqarneq

Sanaartornermut anigaasaliissutinut anigaasartuuteqarnissaq ilimagineqanngilaq. Kisiannili ilinniarfinni inissanik amerliliffiusu-ni ingerlatsinermit anigaasaliissutit ingerlatallu apeqqutaatillu-git tapiissutit amerlineqarnissaat ilimagineqassaaq.

Inuusuttunut ilinniakkanik ilinniarfinni inissanik amerliligallarneq kontomi pingaarnermi 40.02.07-imi Immikkut ikiorsiissutit, anga-lanermut anigaasartuutit il.il., suliffeqarfiit (Tapiissutinut anigaasaliissutit) aamma kontomi pingaarnermi 40.02.06-imi Ilinniarnermi tapiissutit meeqqanullu tapit (Aningaasaliissutit inatsisitigut pisussaaffigisat) anigaasartuuteqarnermik kingu-neqassaaq.

Nunani allani ilinniarnermi inissanik atuineq 40.02.07-imi Immik-kut ikiorsiissutit, angalanermut anigaasartuutit il.il., suliffeqar-fiit (Tapiissutinut anigaasaliissutit) anigaasartuuteqarneruler-nermik kinguneqassaaq.

villinger og aktivitetsafhængige tilskud og vil der for være afhængig af, om midlerne prioriteres i de kom-mende års finanslove

De ikke-boglige forløb er finansieret i Finanslov 2014 og i overslagsårene med 3 mio. kr. på hovedkonto 64.13.23 Piareersarfiit (Tilskudsbevilling).

Indsatsen for at give merkapacitet for ungemålgrup-pen er finansieret i Finanslov 2014 og i overslagsåre-ne på hovedkonto 64.13.23 Piareersarfiit (Tilskuds-bevilling) uddannelseskvoter med 2 mio. kr. Ligeledes er Piareersarfiit projekter finansieret på samme hovedkonto med 500.000 kr.

4.2.4

Midlertidig kapacitetsudvidelse på ungdomsuddannelserne

Formål

Dette initiativ skal give mulighed for, at en større del af befolkningen kan få en uddannelse. I dag er kapaci-teten på ungdomsuddannelserne så stor, at hele den ungdomsårgang, der hvert år forlader folkeskolen, faktisk kan optages. Der er dog et midlertidigt behov for også at skabe plads til den del af befolkningen, der endnu ikke har taget en uddannelse.

For at dække det midlertidige kapacitetsbehov, skal der gøres brug af fleksible og kreative løsninger. Det-te skal ikke omfatte anlægsinvesteringer. I stedet skal der søges løsninger i eksisterende bygninger, som kan imødekomme behovet for ekstra kapacitet i den begrænsede periode.

Midlertidig kapacitetsudvidelse skal også skabes ved at gøre brug af uddannelsesmulighederne i Danmark og det øvrige udland.

Status

Arbejdet med at skabe midlertidig kapacitet vil blive igangsat i 2014.

Økonomi

Der forventes ikke udgifter til anlægsinvesteringer. Dog må der påregnes forøgelse på driftsbevillinger og aktivitetsafhængige tilskud på de uddannelsesin-stitutioner, hvor kapaciteten øges.

Midlertidig udvidelse af kapaciteten på ungdomsuddan-nelsesinstitutionerne vil medføre udgifter på hovedkon-to 40.02.07 Særydelser, rejseudgifter mm., institutio-nerne (Tilskudsbevilling) og hovedkonto 40.02.06 Sti-pendier og børnetillæg (Lovbunden bevilling).

Brugen af uddannelseskapacitet i udlandet vil medføre øgede udgifter på hovedkonto 40.02.07 Særydelser, rejseudgifter mm., institutionerne (Tilskudsbevilling).

5 Ilinniarnertuunngorniarfik

5.1 Aallaqqaasiineq

Ilinniartut siusinnerusukkut aallartittarnissaat Naalakkersuisut anguniagaraat. Tamassuma saniatigut ilinniartut amerlanerusut naammassisarnissaat isiginiassavarput. Naammassisartut procentinngorlugit amerlanerunissaat ilaatigut pitsaannerusumik ilitersuisarnejq aqqutigalugu qulakkeerneqassaaq, taamaalilluni kukkusumik ilinniakkamik toqqaanissaq pinaveersimatinneqassalluni. Ilinniartut ilinniartullu suleqatigalugit taamaatiinnartarnerup akiorniarneqarnera ingerlaqqissaaq. Ilinniarnertuunngorniarfik ilinniakkat qaffasissusiat qaffasissuuneranut ilinniartullu ilinniagaqaaqqinnissamut piareersarnerannut peqatigitillugu assigiinngissuteqarnerit inissaqartinneqarnissaat aamma pingaaruteqarpoq. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq ilinniartut ilinniartitsissummi ataatsimi arlalinniluunniit ilinniartitsissutini unammilligassallit tapersersornissaat, ilinniartullu tarnikkut inuttullu atukkatiigut ajornartorsiutillit tapersersorneqarnissaat ilitersorneqarnissaallu isiginiarneqassapput.

Pingaartumik ilinniartunut 18-it ataallugit ukiulinnut tunngatillugu ilinniartut angajoqqaavnik suleqateqarnerup pitsanngorsarnissaata qulakkeerneqarnissaa Naalakkersuisut aamma salliutippaat.

Ilinniartitsinermi Periusissami 2024 tikillugu anguniakkat takusassiinngorlugit nalunaarsorneqarput, 2012 naatsorsuinermi aallaavigineqarluni. 2012-ip sionnatigut kisitsisit pigineqartut ilanngunneqarput.

5 Gymnasiet

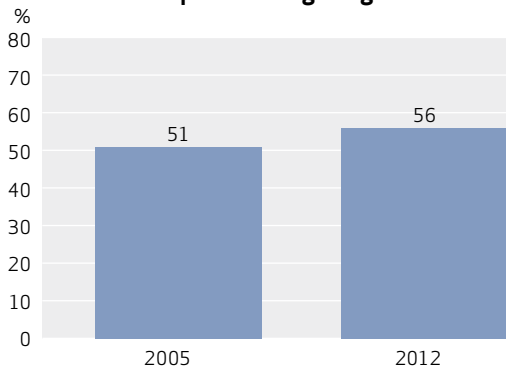
5.1 Indledning

Det er Naalakkersuisuts mål, at de studerende skal starte tidligere. Derudover skal vi have fokus på, at flere studerende gennemfører. En højere gennemførelsesprocent sikres blandt andet gennem bedre vejledning, så man undgår forkerte studievalg. Der skal fortsat være frafaldsbekæmpende initiativer i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og de studerende. Sideløbende med, at den gymnasiale uddannelse skal have et højt fagligt niveau og forberede de studerende til en videregående uddannelse, er det også vigtigt, at den har rum til forskellighed. Dette betyder blandt andet, at der skal være fokus på at understøtte de studerende, der har faglige udfordringer i et eller flere fag, og at der skal være støtte og vejledning til de studerende, der har psykiske eller sociale problemer.

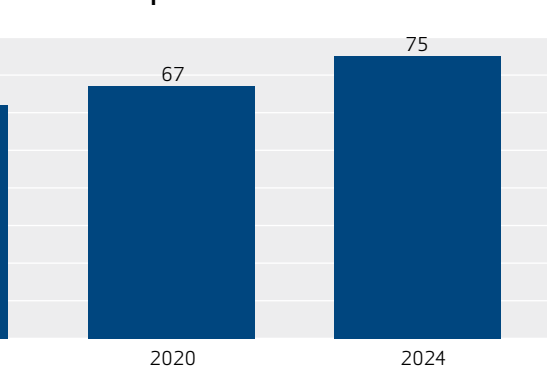
Naalakkersuisut vil også prioritere, at der sikres et styrket samarbejde med de studerendes forældre specielt i forhold til de studerende, der er under 18.

Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår. Hvor data er tilgængeligt er udviklingen frem til 2012 også afbilledet.

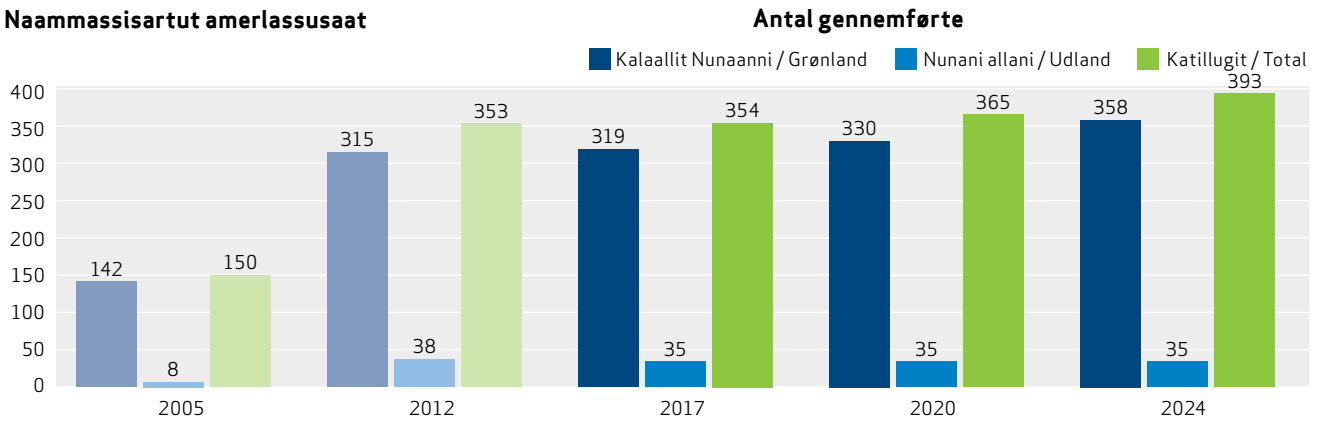
Naammassisartut procentinngorlugit amerlassusaat

Gennemførelsesprocent

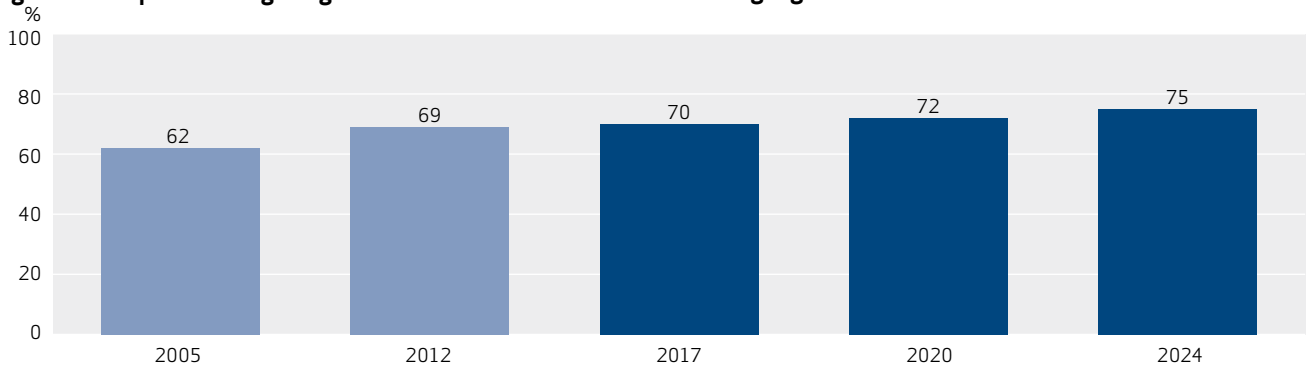
Naammassisartut amerlassusaat

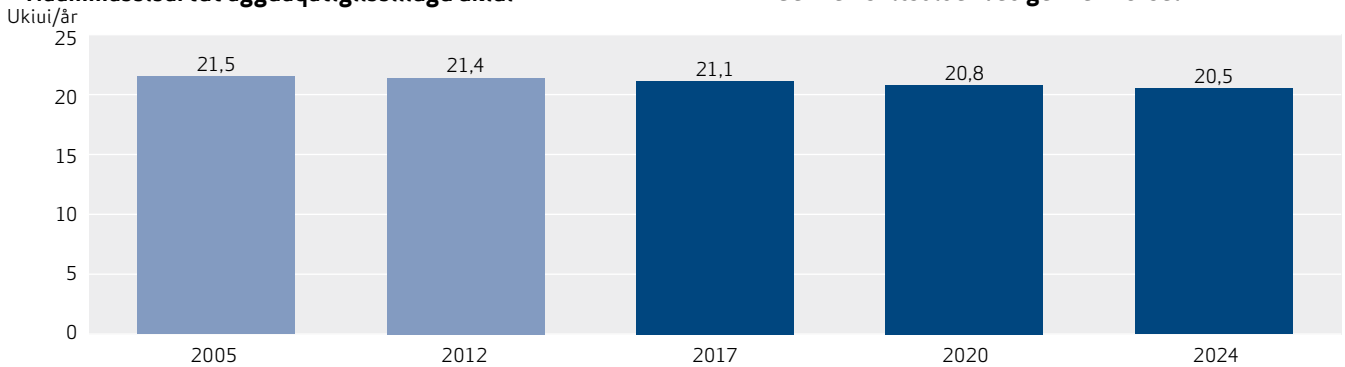
Oqaaseqaat: inersimasunut ilinniarnissamut piareersarluni pikkoris-sarnerit ilanngullugit

Note: inkl. studieforberedende kursus for voksne

Naammassisut ukiut marluk qaangiunneranni ilinniarnermik ingerlatsisut procentinngorlugit amerlassusaat

Naammassisartut agguaqatigiissillugu ukiui

Oqaaseqaat: inersimasunut ilinniarnissamut piareersarluni pikkoris-sarnerit ilanngullugit

Note: ekskl. studieforberedende kursus for voksne

5.2

Suliniutit

Anguniakkat taakku anguniarlugit suliniutit uku ingerlanneqassaput:

- Ilinniarnertuunngorniarmik aaqqissusseqqinneq
- Init allilernerat pitsaannerusumillu atuineq
- Inersimasut pikkorissarnikkut ilinniarnertuunngorniarnissaanut inatsisiliorneq

5.2.1

Ilinniarnertuunngorniarmik aaqqissusseqqinneq

Siunertaq

2012-imi ilinniarnertuunngorniarmik aaqqissusseqqinnermi ilinniarneq nutaaq aallartinneqarpoq, tassani inuup tamarmiusup ineriartornissaa isiginiarneqarluni ilinniartunullu ataasiakkaat ilinniartitsissutini inuillu attaveqatigiittarneranni sapinngisamik pitsaanerpaamik piginnaasaqalersinniarlugit. Ilinniarnertuunngorniartarnerup nutaap atuutilersinneqarneranut peqatigitillugu anguniagaavoq inuusuttut amerlanerusut – tassunga ilanngullugit inuusunnerit meeqqat atuarfianinganeersut. Aaqqissusseqqinnermi anguniagaq tassaavoq ilinniartitsissutini ineriartorfiullu-artumut ilinniartunngortinniarneqartarlutik, inissaqartinneqartarlutik ilinniarnermillu ingerlatsitsiinnartittarlugit, taamaalillutik ukiut pingasut qaangiunnerani ingerlaqqilluni ilinniarnissamut piareersimassallutik kajumissuseqassallutillu.

Inatsisit ilinniartitsissutinullu ilanngussat tamarmik ilinniarnertuunngorniartut ulluinnarni inuunerannut atuarfigmaannullu naleqqussarneqarnikuupput, nunallu tamat akornanni pitsaasutit malinneqarlutik. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq ilinniartut amerlanerit ulluinnarni inuunerat namminneq oqaatsitik atorlugit ilinniartinneqartarfiat, tassani amerlasuut iliniarniarlutik ungasissumut nuuttarlutik kulturimillu naapitsillutik ulluinnarni inuuneqarlutik. Tamassuma saniatigut aaqqissusseqqinnermi suliniuteqarfinni pingasuni katersorneqarsinnaasunik qulliunerusumik suliniuteqartoqarpoq. Immikkoortuni pingasuni pingaarnerit tassaapput pædagogik, suliamik pitsaasumik ingerlatsineq ilitsersuisarnerlu.

Perorsaanermik suliniutit

Perorsaanermik suliniutimmi ilinniartut ataasiakkaat aallaavigineqarput, taamaammallu ilaatigut oqaatsit aappat atorlugit perorsaaneq, kulturi tunngavigalugu ilikkagaqartoqartarneq kiisalu ilinniattitsisunik nutaanik perorsaanermik nutaanik ilinniagaqalersitsineq isiginiarneqarlutik.

Aammattaq perorsaanermi suleriaatsinik tapersiisunik kalaallisut ilinniartitsinermi atortunik suliaqartoqarpoq, aammalu ilinniartitsisutini periarfissat perorsaanermilu suleriaatsit pitsanngorsarniarlugit PAT (paasisutissiinermi attaveqarnermilu teknologi), interneti atorlugu ilikkagaqartoqarneq ungasissumiillu ilinniartitsinermi periutsit pillugit suliniartoqarluni.

5.2

Initiativer

For at nå disse mål gennemføres følgende initiativer:

- Gymnasiereformen
- Udvidelse og bedre udnyttelse af de fysiske rammer
- Formalisering af studieforberedende kursus (for voksne)

5.2.1

Gymnasiereformen

Formål

Gymnasiereformen fra 2012 introducerer en ny uddannelse, hvor der er fokus på det hele menneskes udvikling, og som giver den enkelte elev de bedst mulige forudsætninger for faglig og social udvikling. I takt med at den nye gymnasiale uddannelse implementeres, er målet, at flere unge – der ved også yngre elever, starter direkte fra folkeskolen. Målet med reformen er, at flere unge tiltrækkes, rummes og fastholdes i stærke faglige udviklingsmiljøer, så de efter tre år er parate og motiverede til de videregående uddannelser.

Lovgivningen og alle fagbilag er blevet tilpasset den hverdag gymnasieleverne og skolerne befinder sig i, og følger de internationale standarder. Det vil blandt andet sige en hverdag, hvor de fleste elever modtager undervisning på deres andet sprog, hvor mange flytter langt for at tage uddannelsen og en hverdag, der er præget af kultur møder. Herudover er der med reformen 20 overordnede tiltag, som kan samles under tre indsatsområder. Kernen i de tre områder er pædagogik, faglighed og vejledning.

Pædagogik

Under det pædagogiske indsatsområde tages der udgangspunkt i den enkelte elev, hvorfor fokus blandt andet ligger på andetsprogspædagogik, kulturbaseret læring samt at skabe en ny pædagogisk uddannelse for nye undervisere.

Ligeledes produceres der grønlandske undervisningsmaterialer, der understøtter de pædagogiske arbejdsformer, og der sættes på informations- og kommunikationsteknologi (IKT), E-lærings- og fjernundervisningsmetoder for at forbedre de faglige muligheder og pædagogiske arbejdsformer.

Suliamik ingerlatsisinnaassuseqarneq

Perorsaanermt suliamillu ingerlatsinermt tunngatillugu ilinni-aqqittarnerit ingerlaqqillunilu ilinniartarnerit annertuumik sulini-uteqarfignersigut ilinniartut, ilinniartitsisut aqutsisullu suliamik ingerlatsisinaassusiat pitsanngorsarneqassaaq. Aamma ilinniartut immikkut pisariaqartitaannik tapersiisunik piginnaasanik qaffas-asaanisaaq suliniutigineqarpoq – tassunga ilanngullugit ilinniartut atuarnermik allannermillu ajornartorsiuteqartut.

Aaqqissuusseqinnermi aammattaaq ilinniartunut arlaannik pissute-qarlutik ilinniartitsissutini kinguaattoortunut immikkut aaqqissuus-silluni ilinniartitsinissamik atuarsiit periarfissaqalerput, atuarsiit illu aamma ilinniartunut ilinniarnermi ajornartorsiuteqartunut ilinniartu-nullu annertunerusumik unammillerneqarusutunut nammineq piumas-utsimik ilinniarnissamik maannakut neqerooruteqarsinnaalerput.

Ilinniartitsisoqatigiit klassit ataasiakkaat – inuit attaveqatigiit-tarneranni ilinniartitsissutini – ineriartortinneqarnissaannik ilorrisimaarnissaannilu suliaqartut aaqqissuusseqinnermi atuutilersitsisoqarpoq. Ilinniartitsisoqatigiit ilinniartitsissutini arlalinni suleqatigiit tarneq atuartullu ilinniarnermi periutsinik piginnaasaannik ataqatigiissaarinissap salliutitsinissallu qulak-keerneqarnissaannut peqataasarput.

Ilinniartut ilinniarnermi piginaasaat qaffassarniarlugit ilinniartitsis-sut ilinniarnermi periuseq pinngitsoorani ilinniarnearqatussatut atuu-tilersinneqarpoq aammalu ilinniartitsissutit nutaat allat marluk atuu-tilersinneqarlutik: kulturileneq aamma science ilinniartut ineriart-ornissamat periarfissaat annertusarniarlugit atuutilersinneqarput.

Aammattaaq ilinniakkat sammivii atuutilersinneqarput, taakkunani ilinniartitsissutit akornanni suleqatigiinnermi sulianik ingerlatsine-rit aalajangersimasut ilisarnaateqalersinneqarlutik. Taamaaliornik-ku ilinniartut ilinniagaqarfinni aalajangersimasuni, ilinniakkat sammiviini ingerlaqatigiinnissamat siusinnerusumullu sanilliullugu qaffasinnerusumik qaffasissusilinnik amerlanerusunik ilinniaga-qarnissamat immikkut kajumissuseqalersinneqarput, taakkunani atuartut klassini ataasiakkaani soqutigisaasa piginnaasaasalu assigiinngiarnarat annertooujussuulluni.

Ingerlaqqilluni ilinniarnernut assigiinngitsunut sammiveqartillugit ilinniakkat sammivii aaqqissuunneqarput. Tamassuma ilaatigut kinguneraa ilinniakkat sammiviini ingerlaqqilluni ilinniarnerni aallartinnissamat piumasaqaatinut tunngatinneqartuni ilinniartitsissutit qaffasissumik qaffasissusillit ilanngunneqarnerat.

Tamassuma saniatigut ilinniartitsissutini ataasiakkaani ilisimasa-nik paarlaasseqatigiit tarnisaaq ineriartortitsinissarlul qulakkeerni-arlugit ilinniarnertuunngorniarfinni ilinniartitsisut akornanni ilinni-artitsissutitut siunnersortit arfineq pingasut atuarsiit akornanni ilinniartitsissutit ineriartortitsinermt suliaqartunik atorfini-titsisoqarpoq.

Killiffik

Ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniagaqarneq nutaaq 2012-imi aggu-stimi aallartinneqarpoq, ilinniartullu siulliit aasami 2015-imi naam-massissapput. Aaqqissuusseqinnermi atuutilersitsinerup anner-tussianik avataaneersumit ingerlaavartumik nalilersuisarneq sulini-

Faglighed

Fagligheden styrkes både for elever, lærere og lede-re via en massiv indsats på efter- og videreud-dannelse både i forhold til pædagogik og faglige kom-petencer. Der arbejdes også på at opbygge kompe-tencer, der støtter elever med særlige behov – her-under eksempelvis elever med læse- og skrivevan-skeligheder.

Med reformen er det ligeledes blevet muligt for skolerne at lave særligt tilrettelagte forløb for elever, der af den ene eller anden grund er kommet fagligt bagud, ligesom skolerne nu kan tilbyde frivil-lig undervisning for både elever, der har det svært i uddannelsen og for de elever, der gerne vil udfor-dres yderligere.

Reformen har introduceret lærerteams, der arbej-der for den enkelte klasses udvikling og trivsel – socialt og fagligt. Lærer teamet er med til at sikre koordinationen og opprioriteringen af det flerfaglig-e samarbejde og elevernes studiemetodiske kom-petencer.

For at opprioritere elevernes studiemæssige fær-digheder er faget studiemetodik indført som obli-gatorisk fag, ligesom to andre nye fag: kulturfag og science er indført for at styrke elevernes udvik-lingsmuligheder.

Ligeledes introduceres studieretninger, hvor sam-spillet mellem fagene skaber bestemte faglige profiler. På den måde kan elever, der er særligt motiverede for et bestemt fagområde, følges ad i en studieretning og opnå flere fag på et højere ni-veau end tidligere, hvor spredningen i elevernes interesser og forudsætninger i den enkelte klasse var meget høj.

Alle studieretninger er designet således, at de ori-enterer sig mod forskellige videregående uddannel-ser. Det betyder blandt andet, at der er indlagt obli-gatoriske højniveaufag i studieretningerne, som er målrettet de videregående uddannelsers adgangs-krav.

Derudover er der, for at sikre vidensdeling og udvik-ling i det enkelte fag, ansat otte fagkonsulenter blandt underviserne i gymnasieskolerne, der arbejder for faglig udvikling på tværs af skolerne.

Status

Den nye gymnasiale uddannelse startede i august 2012, og den første årgang dimitterer i sommeren 2015. En løbende ekstern evaluering af implemen-teringsgraden af reformen og de underliggende tiltag blev startet i anden halvdel af 2013. Evalue-ringen vil, efterhånden som implementeringsgraden

utillu taassuma ataaniittut 2013-imi ukiup affaata aappaani aallartinneqarput. Nalilersuinermi, atuutilersitsinerup annertussusia qaffakkiartortillugu, aaqqissusseqqinnerup sunniutai isiginiar-neqassapput. Ilimagineqarpoq tassani anguniakkat qulliunerusut anguniarlugit 2017-imi aammalu 2022-mi aaqqissusseqqinnerup aaqqiivigineqarsinnaaneranut nalilersuineq misissuinerussasoq.

Aningaasaqarneq

Ilinniarnertuunngorniarfimmik aaqqissusseqqinneq tassani suliniut tamarmik Inatsisartut inatsisaata nr. 13, 22. november 2011-meersup akuerineqarneratigut aningaasalersornissaat qulakkeerneqarpoq. Aaqqissusseqqinneq taamaalilluni kontonut pingaarnernut assigiinngitsunut agguarlugit 2014-imut aningaasanut inatsimmi aningaasalersorneqarpoq, 2012-imi 14,7 mio. kr.-nik, 2013-imi 21,1 mio. kr.-nik tamassumalu kingorna ukiuni missingersersuiffiusuni ukiumut 21,7 mio. kr.-nik.

5.2.2

Ininik alliliineq pitsaannerusumillu atuineq

Siunertaq

Ilinniartut amerliartornerisa kinguneranik aammalu illuutitut aserfallassimasunut oqoqarnermullu atatillugu unammilligassani klassini inini, ilinniartitsinermi inini sulisullu sulliviini inissanik alliliinissanik allannguissanillu pisariaqartitsisoqarpoq. Ilikka-gaqarfiusartut ilinniartut amerlassusiannut naammannissaat kiisalu ilinniartunut inuusunnerusunut amerliartortunut ilinniartunullu meeralinnut tapersiinnissaat qulakkiissallugu pingaaruteqarpoq.

Aasianni ilinniartut inaat ilinniarnertuunngorniarfillu allilerneqassapput iluarsaanneqarlutillu. Atuarfik ingerlavinnut sisamanut sanaajuvoq, ullumikkulli ilinniartut annertuumik amerliartornerisa kinguneranik atuarfimmik ingerlaviit arfineq marluullutik. Taamaammatt atuarfimmik alliliineq aallartinneqarpoq, taamaalilluni arfineq marlunnik sammivilimmik ingerlatsineranut naammalissalluni. Aammattaaq ilinniartut amerliartornerat ilinniartut inaannik pisariaqartitsinerulersitsivoq, maannakkullu avataanit attartornikkut aaqqinneqarpoq, tamannalu pisariaqanngitsumik isumal-luutininik pisariaqartitsivoq. Taamaammatt ilinniartut inaannik amerlanerusunik sanaartorneq aallartinneqarpoq. Tamassuma saniatigut inuusuttut ilinniagaanni inuusuttut ilinniartut inaanni naleqquttuni siunissami marlukkaarlutik najugaqartassapput, tamannalu inissamik ajornartorsiuteqarnermik aaqqiissutaas-saaq, tassungalu peqatigitillugu inuusuttut tapersersoqatigiit-tarnissaannik periarfissiisoqassaaq, tamannalu naammassisar-tut procentinngorlugit amerlinissaannut tapersiissaaq.

NI Qaqortumi aamma GU Qaqortumi, 2012-imi kattuttut ilaatigut oquk pissutigalugu aamma ajornartorsiorpoq. Ilinniartut maannakkutut amerlassuseqartillugit ilinniartitsinermi ininik klassillu inaannik pisariaqartitsineq aaqqiivigineqarsinnaangillat. Tassani ilaatigut pineqarput ilinniartut skemaat ilinniartut ataasiakkaat ulluinnarni ilinniarnernanni pitsaanerpaamik aaqqinneqarsinnaanngitsut, taamaammallu ilaatigut takkutinngitsoortartut amerlanerannik kinguneqarpoq. Taamaammatt atuarfiit kattunerannut

stiger, fokusere på effekten af reformen. Evalueringen forventes at være med til at kortlægge, hvor reformen eventuelt skal justeres i 2017, og igen i 2022 for at opnå dens overordnede mål.

Økonomi

Gymnasireformen og alle initiativer herunder blev vedtagelsen af Inatsisartutlov nr. 13 af 22. november 2011 sikret finansiering. Reformen var således finansieret i Finanslov 2014 fordelt på forskellige hovedkonti med henholdsvis 14,7 mio. kr. i 2012, 21,1 mio. kr. i 2013 og herefter med 21,7 mio. kr. årligt i overslagsårene.

5.2.2

Udvidelse og bedre udnyttelse af de fysiske rammer

Formål

Som følge af stigningen i elevtallet og udfordringer i forbindelse med nedslidte bygninger og skimmelsvamp, er der behov for udvidelser og ændringer i den fysiske kapacitet i form af klasserum, faglokaler og arbejdspladser til personalet. Dette er vigtigt i forhold til at sikre, at læringsmiljøerne er tilstrækkelige og understøtter mængden af elever, samt den stigende gruppe af yngre elever og gruppen af elever med børn.

Kollegiemassen og gymnasieskolen i Aasiaat udbygges og renoveres. Skolen er bygget til fire spor, men kører i dag som følge af en massiv tilgang af elever som en syvspors skole. Derfor er der igangsat udvidelse af skolen, så den reelt bliver tilstrækkelig til at varetage syvspors aktiviteter. Ligeledes har elevstigningen skabt et merbehov på kollegierne, der lige nu dækkes af eksterne lejemaal, hvilket er unødigt ressourcekrævende. Der er derfor igangsat anlæg af yderligere kollegiekapacitet. Derudover skal de unge på ungdomsuddannelserne også i fremtiden bo to på egnede kollegieværelser. Dette vil både være med til at løse kapacitetsproblemet, og samtidig give de unge mulighed for at støtte hinanden, hvilket skal være med til at øge gennemførselsprocenten.

Den fysiske kapacitet på NI Qaqortoq og GU Qaqortoq, der i 2012 fusionerede, er ligeledes presset blandt andet på grund af skimmelsvamp. Med det eksisterende elevtal kan faglokaler og klasserum ikke dække behovet. Det går blandt andet ud over elevernes skemaer, der ikke kan lægges optimalt for den enkelte elevs hverdag, hvilket blandt andet giver udslag i højere fravær. I forbindelse med sam-

atatillugu atuarfiup imminut atanissaanik pisariaqartitat nutaat aaqqiiviginiarlugit kattunnermilu pisut pitsaasut imminnut sunneeqatigiitarnissaannik kissaateqarneq qulakkerniarlugu atuarfiit aqqissuunnissaat allilernissaallu salliutinneqarpoq.

Killiffik

GU-Aasiaat allilernerqarnissaata 2014-imi januarimi aallartinneqarnissaa pilersaarutaavoq ilimagineqarporlu 2015-ip naanerani naammassissasoq. Avataani attartornerit amerlasuut taamaatinniarlugit ilinniartut inaat nutaat sananeqarput. Ilinniartut inaannik sanaartorneq aallartinneqareerpoq, ilimagineqarporlu ilinniartut inaat kingulliit 2014-imi naammassissasut.

Qaqortumi atuarfimmik iluarsaassinermik allilerinermillu suliaqarnerup 2014-imi aallartinneqarnissaa pilersaarutaavoq, taamaallilluni inuussutissarsiutinut ilinniarnertit, ilinniarnertuunngor-niarfik aammalu sivikitsumik ingerlaqqilluni ilinniarnertit ilinniartut neqeroorutai inissaqartinneqassallutik.

Aningaasaqarneq

GU-Aasiaat allilernerqarnera 89,4 mio.kr.-nik aningaasaliiffigineqarpoq, Sanaartornermut iluarsaassinermullu aningaasaateqarfimmit, 2014-imi aningaasanut inatsimmi kontomit pingaarnermit 84.40.12-imit Ilinniartitaanermut sanaartukkat (Sanaartornermut aningaasaliissutit) aningaasat agguarlugit.

Aasianni ilinniartut inaannik allilerineq Sanaartornermut iluarsaassinermullu aningaasaateqarfimmit, 2014-imi aningaasanut inatsimmi kontomit pingaarnermit 84.40.15-imit Ilinniartut inaannik sanaartorneq (Sanaartornermut aningaasaliissutit) 136,8 mio. kr.-nik aningaasalersorneqarpoq.

Qaqortumi atuarfimmik iluarsaassinermik allilerinermillu aallarnissaanermi 2014-imi 35 mio. kr.-nik 2015-imilu 20 mio. kr.-nik aningaasalersorneqarpoq. 2014-imi aningaasanut inatsimmi kontomit pingaarnermi 84.40.12-imi Ilinniartitaanermut sanaartukkat (Sanaartornermut aningaasaliissutit). Qaqortumi ilinniartut inaannik misileraalluni sanaartornermut 2014-imi aningaasanut inatsimmi kontomit pingaarnermi 84.40.12-imi Ilinniartitaanermut sanaartukkat (Sanaartornermut aningaasaliissutit) 4 mio. kr.-t immikkoortinneqarput.

menlægningen af skolerne, er der derfor prioriteret en renovering- og udvidelse af skolerne for også at imødekomme det nye behov for en sammenhængende skole, og sikre den ønskede synergieffekt af fusionen.

Status

Udvidelsen af GU-Aasiaat er planlagt til at gå i gang januar 2014 og forventes at være færdig ultimo 2015. For at kunne afvikle størstedelen af de eksterne lejemaal bygges der nye kollegier. Kollegiebyggerierne er allerede påbegyndt, og sidste kollegiebygning forventes færdig i 2014.

Processen med renovering og udvidelse af skolen i Qaqortoq planlægges påbegyndt 2014, således at de fysiske rammer kan rumme både erhvervsuddannelserne, den gymnasiale uddannelse og de kortere videregående uddannelser, som institutionen tilbyder.

Økonomi

Udvidelsen af GU-Aasiaat er finansieret med 89,4 mio. kr. fordelt på midler fra Anlægs- og renoveringsfonden, Finanslov 2014 hovedkonto 84.40.12 Uddannelsesbyggeri (Anlægsbevilling).

Udvidelsen af kollegiemassen i Aasiaat er finansieret fra Anlægs- og renoveringsfonden i Finanslov 2014 på hovedkonto 84.40.15 Kollegiebyggeri (Anlægsbevilling) med 136,8 mio. kr.

Renoveringen og udvidelsen af skolen i Qaqortoq er i opstartsfasen finansieret med 35 mio. kr. i 2014 og 20 mio. kr. i 2015 i Finanslov 2014 på hovedkonto 84.40.12 Uddannelsesbyggeri (Anlægsbevilling). Der er afsat 4 mio. kr. til forsøgsbyggeri af kollegier i Qaqortoq på Finanslov 2014 på hovedkonto 84.40.15 Kollegiebyggeri (Anlægsbevilling).

5.2.3

Ilinniarnissamut piareersarluni pikkorissarnernik (inersimasunut) atuutilersitsineq**Siunertaq**

Inersimasunut ilinniarnissamut piareersarluni pikkorissartitsinerit Nuummi ilinniarnertuunngorniarfimmi 2005-imiit Aasiannilu ilinniarnertuunngorniarfimmi 2008-miit misiliutaasumik aqqissuussinertut ingerlanneqartarput. Anguniakkat tassaapput inersimasut 23-t sinnerlugit ukiullit minnerpaamik ukiuni pingasuni inuussutissarsiutini misilittagallit akunnattumik ingerlaqqillutik ilinniartutik atuuaqqikkussutut kisiannili ilinniakkatigut tunuliaqutinik amigaatillit. Misiliummik aqqissuussinermi misilittakkat paasinarsippaat pikkorissarnerit ilinniakkatigut perorsaanikkul-lu pitsanngorsarlugit ingerlaqqittariaqartut.

Ilinniagaqarnissamut piareersarluni pikkorissartitsinerit aqqissuuteqqinnerat pikkorissartut ilinniartitsisutini piginnaasaqalerannik kinguneqassaaq, tassungalu peqatigitillugu pikkorissarnerit ukiup aappaata affaanik ilinniarnermik sivitsorneqassapput. Pikkorissarnerit siunissami aammattaaq ukioq allortarlugu neqerorutigineqarsinnaassapput, taamaammallu nuna tamakkerlugu ukioq atuarfiusumi ataatsimi ilinniartut ikinnerit immaqa aallartitarsinnaassapput. Ilinniarnissamut piareersarluni pikkorissarnernik pisariaqartitsineq pisariaqartitat naaper torlugit ingerlaavartumik malinnaavigineqartassapput aaqqiivigineqartarlutillu. Ilimagineqarpoq pikkorissarnernik aqqissuusseqqinneq naammassisut ilinniagaqarnissamut piareersimasut ilinniagaqarnissamut sukkasuumik ingerlaqqinnissamut tamakkiisumik piginnaasallit amerlinerannik kinguneqassasoq. Pikkorissarnernik aqqissuusseqqinnermi tamassuma saniatigut Nuummi Aasiannilu ilinniartut inaanni inissanik atuneq annertunerpaatinneqalissapput.

Killiffik

Ilinniagaqarnissamut piareersarluni pikkorissartitsinerit atuutilersinniarlugit sulineq aallartinneqarnikuuvoq, ilimagineqarlunilu 2015-2016-imi atuutilersinneqassasut.

Aningaasaqarneq

Suliniut kontomi pingaarnermi 40.12.34-imi Ilinniarnertuunngorniarfiit (Ingerlatsinerimut aningaasaliissutit) aningaasalersorneqassaaq.

5.2.3

Formalisering af studieforberedende kursus (for voksne)**Formål**

Det studieforberedende kursus for voksne har kørt som en forsøgsordning på gymnasiet i Nuuk siden 2005 og siden 2008 på gymnasiet i Aasiaat. Målgruppen er voksne over 23 år med mindst tre års erhvervserfaring, der gerne vil læse videre på en mellemlang videregående uddannelse, men mangler den uddannelsesmæssige baggrund. Erfaringerne fra forsøgsordningen har givet en erkendelse af, at kurset bør fortsætte i en faglig og pædagogisk forbedret form.

Omstruktureringen af det studieforberedende kursus vil medføre et fagligt løft for kursisterne, samtidig vil kurset blive forlænget til 1,5 års studie. Fremover vil kurset endvidere kun udbydes hvert andet år, og derfor vil der muligvis blive optaget færre elever per skoleår set på nationalt plan. Behovet for studieforberedende kurser vil blive fulgt løbende og justeret efter behov. Omstruktureringen af kurset forventes at resultere i en forøget andel af studieparate dimittender, der er fuldt klædt på til hurtigt at gå videre i uddannelse. Derudover vil omstruktureringen af kurset optimere brugen af kollegiekapaciteten i hhv. Nuuk og Aasiaat.

Status

Formalisering af studieforberedende kursus er igangsat og påregnes at være effektueret i 2015-2016.

Økonomi

Initiativet er finansieret på hovedkonto 40.12.34 GU-skolerne (Driftsbevilling).

6 Inuutissarsiutinut ilinniarnert

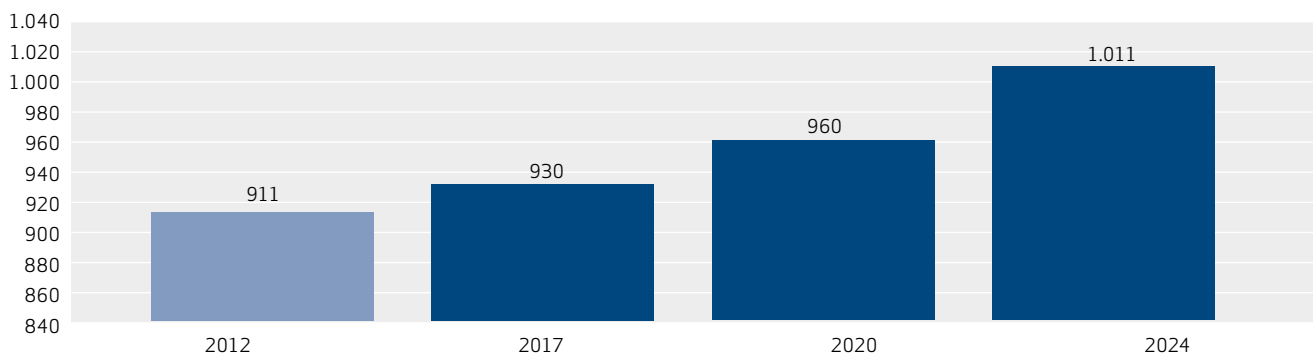
6.1

Aallaqqaasiineq

Inuutissarsiutinut ilinniarnert suliffeqarfiit pisariaqartitsinerat peqatigalugu ineriartortinneqassapput, taamaalillutik ilinniartut piginnaasaat suliffeqarfiillu ujartuinerat imminnut atassallutik. Qitiusumik ilinniarnert siulersuisut naleqquttuunermik qulakkeerininnermi peqataassapput ilinniarnertillu aaqquissuunerni suliffeqarfiit ilinniagaqassutsimik pisariaqartitaasa malinneqarnissaat qulakkiissallugu. Tamannalu inuutissarsiutinut nutaanut tunngatillugu pingaartumik ukiuni aggersuni atuuppoq, tassani Naalakkersuisut uulia aatsitassallu pillugit periusissiaat naapertolugu aatsitassarsionermut atatillugu suliffiit nutaarpassuit pilersinneqarnissaat ilimagineqarluni.

Ilinniartitsinermi Periusissami 2024 tikillugu anguniakkat takuassianngorlugit nalunaarsorneqarput, 2012 naatsorsuinermi aallaavigneqarluni. 2012-ip sionnatigut kisitsisit pigineqartut ilanngunneqarput.

Ilinniarnermut atatillugu sulinermik misiliineq

Oqaaseqaat 1: Taamaallaat Kalaallit Nunaanni ilinniarnermut atatillugu sulinermik misiliinermi inissat ilanngunneqarput

6 Erhvervsuddannelser

6.1

Indledning

Erhvervsuddannelserne skal udvikles i takt med arbejdsmarkedets behov, så der er sammenhæng mellem de unges kompetencer og arbejdsmarkedets efterspørgsel. Bestyrelserne for brancheskolerne skal være med til at sikre relevans, og sikre at arbejdsmarkedets uddannelsesmæssige behov bliver tilgodeset i tilrettelæggelsen af uddannelserne. Dette gælder i de kommende år særligt i forhold til nye erhverv, hvor der, jf. Naalakkersuisuts olie- og mineralstrategi, forventes oprettelse af mange nye arbejdspladser i tilknytning til råstofområdet.

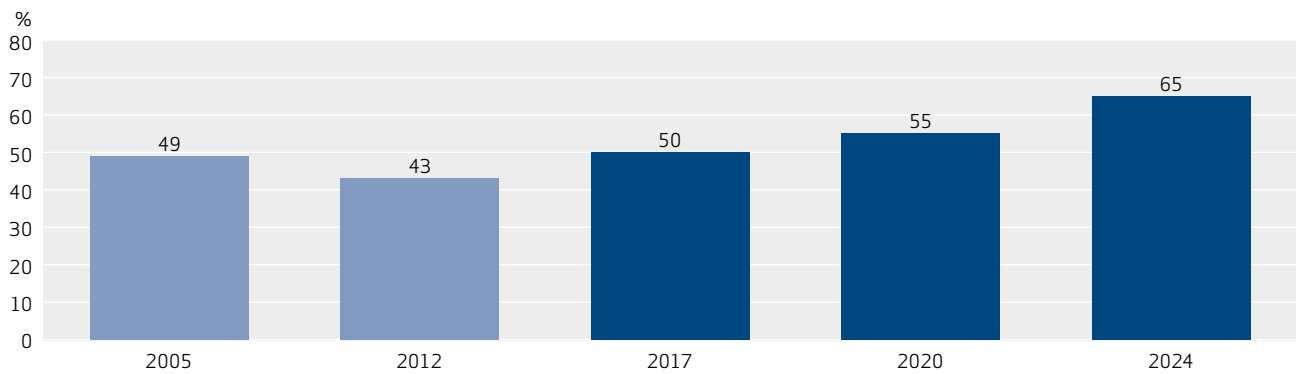
Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår. Hvor data er tilgængeligt er udviklingen frem til 2012 også afbilledet.

Praktikpladser

Note 1: Kun praktikpladser i Grønland er inkluderet

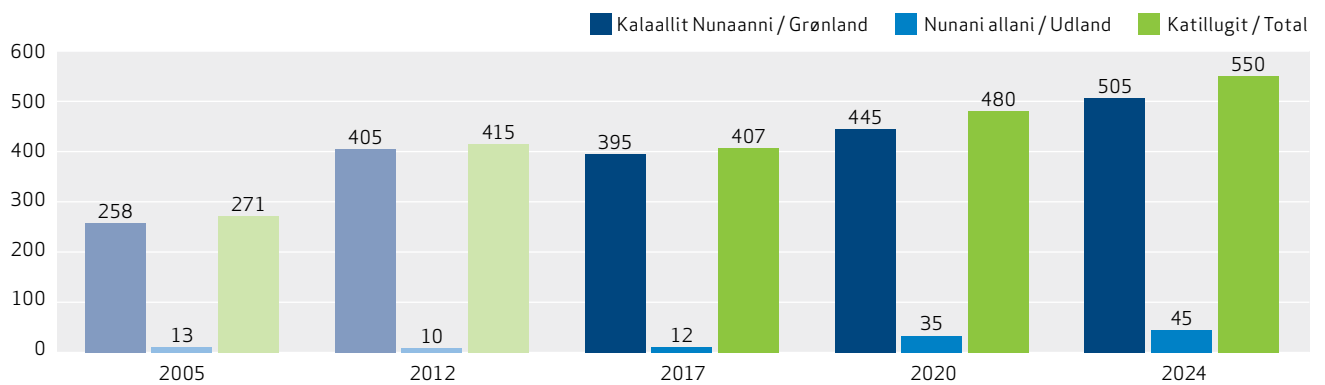
Naammassisut procentinggorlugit amerlassusaat

Gennemførselsprocent

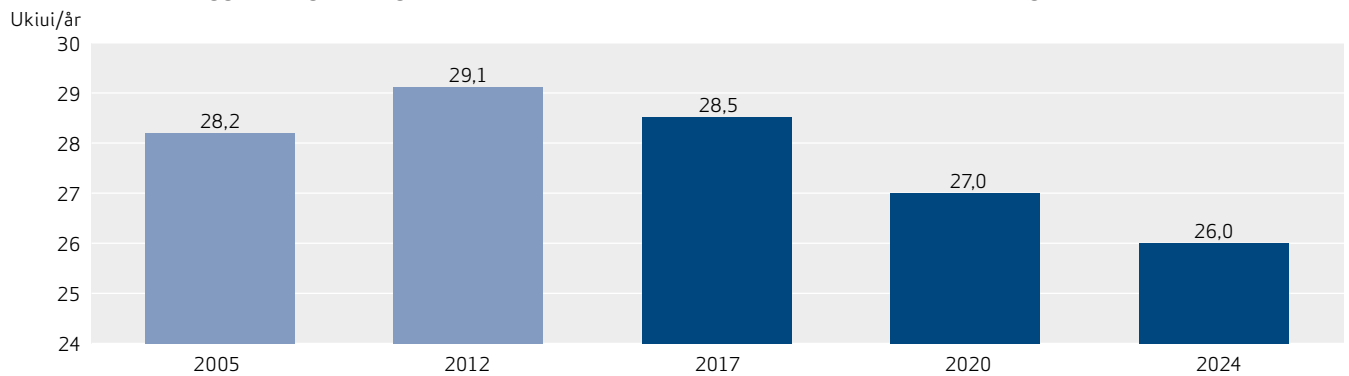
Naammassisut amerlassusaat

Antal gennemførte

Naammassisut agguaqatigiissillugu ukiui

Gennemsnitsalder ved gennemførelse

6.2

Suliniutit

Anguniakkat taakku anguniarlugit suliniutit uku ingerlanneqassapput:

- Ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat amerlanerit
- Ukioq ataaseq tunngaviumik ilinniarneq
- Inuutissarsiutinik ilinniarnerni taamaatiinnartartunik misissuineq
- Imarsiornermik ilinniarnerni oqaatsinik aamma matematikkimik ilinniartitsineq
- Sivikitsumik inuutissarsiutinut ilinniarnertit
- Ilinniarsimasut immikkut ilisimasaqalernerat
- Piginnaasanik misissuineq piginnaasanillu qaffassaaneq

6.2.1

Ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat amerlanerusut

Siunertaq

Ilinniartut ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik nassaarnissamat pitsaanerumik periarfissinnaat Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaalilluni amerlanerusut inuutissarsiutinut ilinniarnermi naammassisarniassammata. Tamanna pissaaq ilinniartut ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik amerlanerulersitsinikkut kiisalu ilinniartut ilinniarnermut atatillugu ilinniartut misiliillutik sulinerisa amerlanerusunngortinnerisigut aammalu Danmarkimi ilinniarnissamat periarfissanik inuusuttut amerlanerusut atuisarnissaasa qulakkeerneratigut.

Inuutissarsiutinut ilinniartitsinermi unammilligassat ilaat anertoq, tassani ilinniartut misiliilluni sulinerlu paarlakaanneqartarlutik, tassaaq ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi ilinniartut inissaannik naammattunik pissarsiarneq. Unammilligassaq taanna pingaartumik ukiuni makkunani piffissat ilaanni annikitsumik ingerlatsiviusartuni ersarissisarpoq, tassani suliffeqarfitt ilinniartuuteqalernissaq akuttunngitsumik ajornakusoortittarlugu. Qitiusumik inuutissarsiutinullu ilinniartut ullumikkut misigisarpoq qinnuteqartut piginnaasallit ilinniagaqalersullu amerlasuut ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat amigaataanerisa kinguneranik ilinniarnermik aallartitsinnaaneq ajortut.

Kalaallit Nunaanni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulineq

Kalaallit Nunaanni inuutissarsiortut, annertunerumik suliffeqarfiusut mikisut akunnattumillu angissusillit, ukiuni arlalinni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinissamik qulakkeerinissamik ajornartorsiuteqarsinnaasarpuit, tamassumalu kinguneraa suliffeqarfitt ilaasa arlallit ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik pilersitsinngittarnerat. Taamaammatt Naalakkersuisut qitiusumik ilinniartut sulinersuisut inuutissarsiortullu oqaloqatigalugit piffissami sivikitsumi ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinissamik isumaqatigiissutit atuutilersinneqarnissaannut periarfissat misissorniarpait. Piffissami sivikitsumi ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinissamik isumaqatigiissutit atornerisigut suliffeqarfitt

6.2

Initiativer

For at nå disse mål gennemføres følgende initiativer:

- Flere praktikpladser
- 1-årigt grundforløb
- Undersøgelse af frafald på erhvervsuddannelserne
- Sprog- og matematik undervisning på de Maritime uddannelser
- Korte erhvervsuddannelser
- Specialisering af faglærte
- Kompetenceafdækning og opkvalificering

6.2.1

Flere praktikpladser

Formål

Naalakkersuisut ønsker at give de uddannelsessøgende bedre muligheder for at finde en praktikplads, så flere kan gennemføre en erhvervsuddannelse. Dette skal ske ved at tilvejebringe flere praktikpladser i virksomhederne samt øge kapaciteten for skolepraktik, og ved at sikre at flere unge benytter muligheden for at uddanne sig i Danmark.

En af de store udfordringer på erhvervsuddannelsesområdet, hvor uddannelsen veksler mellem skoleophold og praktik, er tilvejebringelse af et tilstrækkeligt antal praktikpladser til lærlingene. Denne udfordring bliver især tydelig i perioder med lav aktivitet som i disse år, hvor det ofte vil være sværere for virksomhederne at ansætte elever. Branche- og erhvervsskoler oplever i dag, at et væsentligt antal kvalificerede og optagne ansøgere ikke kan påbegynde deres uddannelse som følge af manglen på praktikpladser.

Praktikpladser i Grønland

Det grønlandske erhvervsliv, som primært består af små og mellemstore virksomheder, kan have svært ved at garantere en praktikplads over en flerårig periode, hvilket resulterer i, at nogle virksomheder helt undlader at oprette praktikpladser. Naalakkersuisut ønsker derfor i dialog med brancheskolernes bestyrelser og erhvervslivet at undersøge muligheden for indførsel af kortere praktikaftaler. Med kortere praktikaftaler vil virksomheden have lettere ved at oprette en praktikplads. Det kræver dog, at lærlingen i perioder uden praktikaftale har mulighed for skolepraktik.

ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik ajornannginnerusumik pilersitsisinnaapput. Tamassumanili pisariaqarpoq ilinniartut piffissat ilaanni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinissamik isumaqatigiissuteqanngitsut atuarfinni ilinniarnermut atatillugu misiliillutik sulisarnissaat.

Piareersarfiit sumiiffinni ilisimasaqarnerat atorlugu ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat amerlanerunissaat taamaatiinnartartullu ikinnerunissaat qulakkeerneqarsinnaavoq, tassa Piareersarfiit sumiiffinni inuiaqatigiit suliffeqarfiillu ilagimmatigit. Piareersarfiit taamaallutik ilinniartunut piffissami ilinniarnermut atatillugu misiliilluni suliffiusumi ilitsersuisartuupput.

Ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik amerlanerusunik pissarsiniarluni piumassuteqartitsilerniarlunilu Namminersolutik Oqartussat pisortortarnerisa sanaartornerisalu atornerqarnissaanut periarfissat misissorneqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat, suliffeqarfiit pisortanik pisisartoqartut taamaallutik ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik pilersitsisinnaaniassammata.

Aammattaaq suliffeqarfiit pisortat pigisaasa ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik pilersitsinissamat akisussaaffeqarnissaat pilersinniarneqartariaqarpoq.

Atuarfinni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulineq

Pingaartumik assarsorluni suliaqarnermik ilinniartuunni atuarfinni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat amerlanerusut pilersinneqarnissaat kissaatigineqarpoq. Inissat Namminersolutik Oqartussat illuutaanni, tassunga taarsiullugu naleqquttunik atartornermi, nutaanik ilusilersuinikkut amerlisinniarneqarput. Ilinniartuunni sulinermik misileraanermik pitsanngorsaanissaq aamma qulakkeerneqassaaq.

Danmarkimi ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat

Danmarkimi ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik pilersitsinissaq atuinnissarluni tassunga peqatigitillugu annertunerusumik isiginiarneqartinneqassapput, tassunga ilanngullugit inuusuttunik inuutissarsiutinut ilinniagaqarnissamik kissaateqartunut ilitsersuisarneq kiisalu Danmarkimi suliffeqarfinnut inuusuttunik sulisoqarsinnaanerannik paasisitsiniaaneq. Kalaallit Illui qinnuteqarnerup kingorna suliniteqarnermut atassuteqaataassapput aningaasanillu tunniussisarlutik.

Killiffik

Ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulisunik paarlaasseqatigiittarnissamat inatsisitigit ullumikkut periarfissaqarpoq, tassani suliffeqarfiit arlallit ilinniartut ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulisut agguaqatigiissutigisarlugit.

Pisortortarneq neqerooruteqartitsisarnerlu pillugit kaajallaasitamik suliaqarneq 2013-imi aallartinneqarpoq.

Aalborgimi Odensemilu Kalaallit Illui Danmarkimi suliffeqarfinnut atassuteqartitsisalererput. Ilimagineqarpoq ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissat 25-t 2015-imi pilersinneqassasut.

Aningaasaqarneq

Suliniut taanna ilaatigut atuarfinni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermik annertunerusumik atuilernermut aningaasartuuteqarnerulernermik kinguneqassaaq. Aammattaaq atuarfinni ilinniarnermut

Ved at bruge Piareersarfiits lokalkendskab kan der sikres både flere praktikpladser og lavere frafald, fordi Piareersarfiit er en del af det samme lokalsamfund som virksomhederne. Piareersarfik er derved lokal vejledningspart for den studerende i praktikperioden.

For at skaffe flere praktikpladser ønsker Naalakkersuisut at afsøge mulighederne for at gøre brug af Selvstyrets indkøb og anlægsopgaver til at skabe incitament, så virksomheder, der har det offentlige som kunde, opretter praktikpladser.

Ligeledes bør der skabes en praksis for, at offentligejede virksomheder tager ansvar for at skabe flere praktikpladser.

Skolepraktik

Der ønskes etableret øget kapacitet til skolepraktik især på de håndværksfaglige uddannelser. Kapaciteten søges primært øget ved nyindretning af eksisterende selvstyrejede ejendomme og alternativt ved lejemaal af passende karakter. I den forbindelse skal der også sikres høj kvalitet i skolepraktikken.

Praktikpladser i Danmark

Samtidig skal der skabes et øget fokus på etableringen og brugen af praktikpladser i Danmark, herunder på vejledning af unge, som ønsker at starte en erhvervsuddannelse, samt oplysning til danske virksomheder om muligheden for at modtage de unge. De Grønlandske Huse bliver bindeledet for denne indsats, og midler tildeles efter konkret ansøgning.

Status

Der eksisterer i lovgivningen i dag mulighed for delepraktik, hvor flere virksomheder deles om en lærlings praktikforløb.

Arbejdet med et nyt indkøbs- og udbudscirkulære er igangsat i 2013.

De Grønlandske huse i Aalborg og Odense har allerede etableret kontakt til danske virksomheder. Det forventes, at 25 praktikpladser bliver besat i 2015.

Økonomi

Dette initiativ vil medføre øgede omkostninger blandt andet til en øget brug af skolepraktik. Yderligere aktivitet på skolepraktikområdet vil medføre en omkostning på cirka 25.000 kr. pr. holduge med skolepraktik. Initiativerne til flere praktikpladser er prioriteret på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt

atatillugu misiliilluni sulinermik ingerlatsineq 15-iniit 18-inut ukiulinnut immikkut suliniuteqarnermut atatillugu ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanik suliniuteqarnermi kontomi pingaanermi 40.10.08-mi ilinniartitaanermut pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) salliuinneqartunik atuarfinni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinermi inissanut amerlanerusunut sapaatik akunneranut holdimut ataatsimut 25.000 kr-t missaanni aningaasartuuteqarnermik kinguneqassaaq. Suliniutit annertussusaat suunerallu kommunit suleqatigalugit ukiumiit ukiumut aalajangerneqartassapput.

6.2.2

Ukiumi ataatsimi tunngaviumik ilinniarneq

Siunertaq

Suliummi tassani inuutissarsiutinut ukioq ataaseq tunngaviumik ilinniarneq aallartillugu ilinniarnerni ilinniarnernut pilersaarutit aqqissuusseqinnissaq Naalakkersuisut kissaatigaat. Ukiumi ataatsimi tunngaviumik ilinniarneq qitiumik ilinniarniit ataasiakkaat ilinniartitsissutaanni ukiumi atuarfiusumi siullermi ingerlaneqartarpoq. Taamaalluni ilinniarniit ilinniartitsinerisa sammiviini ataatsikkut aallartittoqartassalluni. Ataatsimut tunngaviumik ilinniarnermik anguserernermi ilinniakkat sammivissaattut kissaatigineqartunik ilinniartut toqqaasinnaapput.

Inuutissarsiutinik ilinniarnermik aallartitsisut 55 %-iisa missaat naamassinnineq ajorput. Kisiannili taamaatiinnartut 40 %-iisa missaat inuutissarsiutinut ilinniarnermik taassuminnga allamilluunniit kingusinnerusukkut aallartittarput. Taamaatiinnarnerup kingunera tassaagajuttarpoq ataasiakkaat iluatsinngitsutut misigisarnannik inuiaqatigiinnullu aningaasartuutaasarluni. Taamaammat inuutissarsiutinut ilinniarnermik aallartitsisut amerlanerusut naamassinnittartut procentinngorlugit amerlinissat angunia-gaavoq.

Inuutissarsiutinut ilinniarnerni amerlanerit ukiunik sisamanik sivi-suseqarput. Ukiumi ataatsimi tunngaviumik ilinniarnermik atuutit lersitsineri iluaqutit ukuussapput:

- Qitiumik ilinniarniit ilinniagaqarnissamik neqeroorutaannik anner tunerusumik ilisimasaqarnermi inuusuttut amerlanerusut ilinniagassamik eqqqortumik aallaqqaammut toqqaasarnissaat qulakkeerneqassaaq
- Ilinniartut ilinniarniit ikiorneqarlutik ilinniarnermut atatillugu misiliilluni suliffissamik ukiumi ataatsimi nassaarnarsinnaapput
- Ilinniartut atuarfinni ilinniarnermut atatillugu misiliillutik suliffimmiittartut ukiumi pingasuni sulisallissapput, ullumikkumut naleqqiullugu sisamaasunut, taamaalluni ilimagineqarpoq atuarfinni ilinniarnermut atatillugu misiliilluni suliffissat amerlanerusut atornerqarsinnaalernissaat
- Ilinniartut ukioq ataaseq qitiumik ilinniarniit ilinniarniit ilisimasaqalissapput misilit tagaqalerlutillu, taamaallutillu suliffeqarfinnut pilernarnerullisallutik, ilimagineqarporlu tamanna ilinniarnermut atatillugu misiliilluni suliffissamik amerlanerusunik kinguneqassasoq

den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling) i forbindelse med den ekstraordinære indsats for 15-18 årige. Omfanget og karakteren af initiativerne fastsættes fra år til år i samarbejde med kommunerne.

6.2.2

1-årigt grundforløb

Formål

Naalakkersuisut ønsker med dette initiativ at foretage en omstrukturering af studieplanerne for erhvervsuddannelserne, der vil introducere et 1-årigt grundforløb. De 1-årige grundforløb vil strække sig over det første skoleår indenfor den enkelte brancheskoles fagområde. Det vil dermed give en fælles start på uddannelsesinstitutionens fagretninger. Efter at have bestået det fælles grundforløb kan eleverne vælge sig ind på den ønskede fagretning.

Ca. 55 % af de, der påbegynder en erhvervsuddannelse, gennemfører ikke. Dog starter ca. 40 % af de, der afbryder, på den samme eller en anden erhvervsuddannelse på et senere tidspunkt. Resultatet af afbrud er ofte et nederlag for den enkelte og er en udgift for samfundet. Det er derfor ambitionen, at højne gennemførselsprocenten for erhvervsuddannelserne.

De fleste erhvervsuddannelser er fireårige. Ved indførelse af et etårigt grundforløb, vil der være følgende fordele:

- Et større kendskab til brancheskolens uddannelsesudbud vil sikre, at flere unge vælger den rigtige uddannelse i første forsøg
- Lærlingen vil have et år til at finde en praktikplads med hjælp fra uddannelsesinstitutionen
- Lærlingen vil være tilknyttet praktikpladsen i tre år mod fire år i dag, hvilket forventes at frigøre flere praktikpladser
- Lærlingen vil med et år på en brancheskole have oparbejdet viden og erfaring og dermed fremstå mere attraktiv for virksomhederne, hvilket forventes at medføre flere praktikpladser

- Ilinniartut ilinniarnermut atatillugu misiliilluni ilinniarfiup misiliillunilu suliffiup akornanni nuunnermi uniinnarfigisar tagaanni ikinnerusunik nuuttassapput
- Suliniut aammattaaq kontomi pingaarnermi 40.02.07-imi Iimmikkut ikiorsiisutit, angalanermut aningaasartuutit il.il., suliffeqarfii (Tapiissutitut aningaasaliisutit) aamma sipaaruteqartitsissaaq, tassa ilinniartut ilinniarfiup suliffeqarfiullu ilinniarfiup akornanni ikinnerusunik angalasassammata
- Ilinniartut ukiumi siullermi ilinniarnermi inuusuttoqatigiinnermik misigisaqassapput, tamannalu inuusuttunik ilinniagaqaannartitsisumik attaveqalartarnermut tapersiinnaavoq kiisalu ullumikkornit siusinnerusunik ilinniagaqarnermik aallartitsinissamut kajumissuseqalersitsilluni
- Ilinniagassamik eqqortumik toqqaaneq pitsaasumik suliarnik ingerlatitsilersitsinerit ilinniartunut nukissaqartunut nukissanikkunerusunullu iluaqutaasumik tapersiissaaq
- Lærlingen vil opleve færre skift mellem skole- og praktikophold, hvor en stor del af frafaldet sker
- Initiativet vil endvidere give besparelser på hovedkonto 40.02.07 Særydelser, rejseudgifter mm, institutionerne (Tilskudsbevilling), da lærlingen vil rejse mindre imellem uddannelsesinstitution og læreplads
- Lærlingen vil opleve et ungdomsmiljø på uddannelsens første år, der kan være medvirkende til at skabe relationer, der kan holde den unge i uddannelse, samt være motiverende for at påbegynde uddannelse tidligere end i dag
- Valg af den rette uddannelse vil være medvirkende til at skabe et stærkt fagligt miljø, der vil være til gavn for såvel den stærke som den mindre stærke elev.

Ataatsimut isigalugu ilimagineqarpoq ukioq ataaseq tunngaviusumik atuarneq nalinginnaasumik perorsarsimalermermik ilinniartitsissutinullu tunngasumik imaqartoq taamaatiinnartartut ikilineranik kinguneqassasoq amerlernerusunullu inuusunnerullutik inuutissarsiornermut ilinniagaqarnermik aallartitsisassasut. Aammattaaq ilimagineqarpoq ilinniarnermut atatillugu misiliilluni suliffissat amerlanerusut pissarsiarineqarnissaannut tapersiissasoq, tassa ilinniartut ukiumi ataatsimi tunngaviusumik ilinniareeranni suliffeqarfinnut pilerinarnerussammata. Sulinermik sungiusarfinnik amerlanerusunik pilersiniarluni suliniarnerup qulakkiissavaa aamma ilinnuar tunut tunngaviusumik ilinniarnermik naammassinereersimasunut naammattunik sungiusarfissaqarnissaaq.

Inersimasut inuutissarsiutit immikkoortuannik ilisimasaqarluartut ilinniakkap sorliup ilinniarnissaanik kissaateqarnermik qularutiginningsut tunngaviusumik ilinniarneq naammassinagu toqqaannartumik ilinniarnermik aallartitsinissaat suli periarfissaassaaq.

Killiffik

Ilimagineqarpoq tunngaviusumik pinngitsoorani ilinniarnermik atuutilersitsineq qitiusumik ilinniarfinni siulersuisut oqaloqatigereernerisigut ukiumi atuarfiusumi 2015/16-imi aallartinneqassasoq.

Aningaasaqarneq

Ilimagineqarpoq tunngaviusumik atuarneq aningaasatigut sinaak-kutit atuuttut iluanni ingerlanneqarsinnaassasoq, tassa atuarfimiinnerup aamma ilinniarnermut atatillugu misiliilluni sulinerup siviussusaat allangussanngimmata. Taamaalilluni pineqarpoq inuutissarsiutinut ilinniarnernik aaqqissuusseqqinnissaaq siviussusiallu pineqarani.

6.2.3

Inuutissarsiutinut ilinniarnerni taamaatiinnartarnermik misissuineq

Siunertaq

Inuutissarsiutinut ilinniarnerni ilinniartut akornanni taamaatiinnartarnermut tunngasumik misissuineq suliniummi uani aallartinneqassaaq. Misissuineq ajornartorsiut pillugu nalunaarusiornermik kinguneqassaaq.

Samlet set forventes det, at et 1-årigt grundforløb, der består af både en alment uddannende og en fagspecifik del, vil medføre et mindsket frafald, og at flere påbegynder en erhvervsuddannelse i en tidligere alder. Endvidere forventes det, at initiativet kan være med til at tilvejebringe flere praktikpladser, da de studerende efter et års grundforløb vil være mere attraktive for virksomhederne. Initiativet Flere praktikpladser skal være med til at sikre nok praktikpladser til eleverne, som har gennemført grundforløbet.

For voksne, der har et godt branchekendskab og ikke er i tvivl om, hvilken uddannelse, de ønsker at tage, skal det fortsat være muligt at påbegynde uddannelsen direkte uden gennemførelse af grundforløbet.

Status

Indførelse af obligatorisk grundforløb forventes efter dialog med brancheskolernes bestyrelse igangsat fra skoleåret 2015/16.

Økonomi

Indførelse af grundforløb forventes at kunne holdes indenfor den eksisterende økonomiske ramme, da længden af skoleophold og praktikforløb samlet set vil forblive den samme. Der er således tale om en omstrukturering af erhvervsuddannelserne og ikke en forlængelse.

6.2.3

Undersøgelse af frafald på erhvervsuddannelserne

Formål

Med dette initiativ igangsættes en specifik undersøgelse af frafald blandt eleverne på erhvervsuddannelserne. Undersøgelsen skal munde ud i en rapport omkring problematikken.

Inuutissarsiutinut ilinniartut akornanni taamaatiinnartartut amerlasoorujussuupput, ilinniartullu taamaatiinnartarannut pissutaasut assigiinngillat. Suliniummi uani siunertaq tassaavoq taamaatiinnartarnermut pissutaasunik aaqqiissutissanillu nassaarnissaq, ilinniartut taamaallutik ilinniarnermik ingerlatiisiinnarniassammata.

Killiffik

Avataaneersumit misissuineq aallartinneqareerpoq, 2014-imilu naammassinissaa ilimagineqarpoq.

Aningaasaqarneq

Avataaneersumit misissuinermit kontomi pingaarnermi 40.10.08-mi ilinniartitaanermit pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) aningaasanik immikkoortitsisoqarnikuvoq.

6.2.4

Imarsiornermik ilinniarnerni oqaatsinik aamma matematikkimik ilinniartitsineq

Siunertaq

Angallatini naalagassatut ilinniarnerni ilinniartut oqaatsinik matematikkimillu pisariaqartumik piginnaasaqalernissaat qulakkeerniarlugu suliniut aallartinneqassaaq. Tamanna annertuumik dansk it oqaasiinik aamma tuluilu oqaasiinik kiisalu matematikkimik ilinniartitsinissaq siunertarlugu ilinniartitsissummi ilinniartitsissumik atorfinitsitsinikkut anguneqassaaq.

Killiffik

Ilimagineqarpoq ilinniartitsineq 2014-imi aallartinneqassasoq.

Aningaasaqarneq

Suliniut 2014-imi Aningaanut Inatsimmi konto pingaarneq 40.01.08 Ilinniartitaanermit pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) 250.000 kr-inik aningaasalerneqassaaq. Taassuma saniatigut 2015-imut aningaasanut inatsissatut siunnersuummi ilanngunneqartussatut qinnutigineqassaapput Imarsiornermik Ilinniartitup aningaasalersorneqarnera 0,5 mio. kr.-inik taperneqassasoq, konto pingaarneq 40.91.14-imi Kalaallit Nunaanni Imarsiornermik Ilinniartitup (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit) eqqarsaatigalugu.

6.2.5

Piffissami sivikitsumi inuutissarsiutinut ilinniarnernit

Siunertaq

Inuutissarnermit ilinniartit inuutissarsiutini suliaqarnermi piffissami sivikitsumi ilinniarnernik neqerooruteqarsinnaalernissaat suliniuteqarnermi uani Naalakkersuisut kissaatigaat. Inuutissarsiutini ingerlatsinermi piffissami sivikitsumi ilinniarnernit sivussusaat ukiumit ataatsimiit ukiunut marlunnut nikerarsinnaapput. Ilinniarnernit imatut pilersaaruserneqarput inuutissarsiutinut ilinniarnernik ilasinikkut ilinniarneq tamarmiusoq tamassuma kingorna naammassinissaa ilimagineqarsinnaalluni.

Inuutissarsiutinut piffissami sivikitsumi ilinniarnernit sulisut ilinniarsimasut amigaataanerit pissutigalugu inuutissarsiortunit ujar-

Der er et meget stort frafald blandt elever på erhvervsskolerne og forskellige grunde til at eleverne dropper ud. Formålet med dette initiativ er at finde årsagerne til og løsninger på frafaldet, så eleverne bliver fastholdt på uddannelserne.

Status

Der er igangsat en ekstern undersøgelse, som forventes afsluttet i 2014.

Økonomi

Der er afsat midler i Finanslov 2014 på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling) til en ekstern undersøgelse.

6.2.4

Sprog- og matematik undervisning på de maritime uddannelser

Formål

På skipperuddannelserne igangsættes en indsats for at sikre, at eleverne opnår de nødvendige sprog- og matematikkundskaber. Det opnås ved at ansætte faglærere med henblik på intensiv dansk og engelsk samt matematikundervisning.

Status

Det forventes at undervisningen vil igangsættes i 2014.

Økonomi

Initiativet vil blive finansieret med 250.000 kr. i Finanslov 2014 på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling). Derudover søges indarbejdet i Forslag til Finanslov 2015 en forøgelse af Imarsiornermik Ilinniartitup bevillingsbehov med 0,5 mio. kr. på hovedkonto 40.91.14 Grønlands Maritime Skole (Driftsbevilling).

6.2.5

Korte erhvervsuddannelser

Formål

Med dette initiativ ønsker Naalakkersuisut at gøre det muligt for erhvervsskolerne at udbyde korte erhvervsfaglige uddannelser. De korte erhvervsfaglige uddannelser kan variere fra 1 års til 2 års varighed. Uddannelserne skal planlægges således, at overbygningen til en hel erhvervsuddannelse kan gennemføres efterfølgende.

De korte erhvervsuddannelser efterspørges af erhvervslivet på grund af den manglende faglærte

torneqarput. Ilinniarnerit tassunga peqatigitillugu sanaartornermi sulisut ilinniarsimangitsut piginnaasaannik qaffassaannerit mut tapersiissapput. Piffissami sivikitsumi ilinniarnerit uku maanakkut suliniutigineqarput:

- Sanaartornermi ikkussuinermi teknikeri
- Natsinik/marrianik qarmaasoq
- Bygningsstruktør
- Ingutserinermik ilinniarneq

Killiffik

Kalaallit Nunaanni Teknikimik Ilinniarfik (KTI) ilinniarnerit aallartinnissaannut aningaasanik ujartuinikuuvoq. Inilli ilinniarnerit aallartinnissaannut akornutaanikuupput. Mercantec, Viborg peqatigalugu sanaartornermi ikkussuinermi teknikerisut ilinniarneq aamma Natsinik/marrianik qarmaasoq qulakkeerniarlugu siunissami ilinniaqqissinnaaneq.

Aningaasaqarneq

Sivikitsumik ilinniarnerit aallartinnissaannut ingerlannissaannullu aningaasanik maanakkut immikkoortitsisoqarnikuunngilaq. Tamanna piviusunngortinneqassappat tulleriinnilersuinerit uku pisariaqarput:

- Sanaartornermi ikkussuinerit teknikerit ilinniarnerup aallartinnissaannut aningaasatigut kingunissai: Inersuarmik ilinniartitsivimmik atuagarsorluni ilinniarnerit init tassunga atasut ilanngullugit sanaartornermut 10 mio. kr. ilinniarnerup aallartinnissaannut atortunik pisinerit 3 mio. kr. Tamassuma kingorna ukiumi atuarfiusumi ataatsimi holdimik ataatsimik ingerlatsinerit naatsorsorneqarpoq 1,4 mio. kr.-ussasut
- Natsinik/marrianik qammaasut ilinniarnerup kiisalu bygningsstruktørit ilinniarnerup aallartinnissaannut aningaasatigut kingunissai: Inersuarmik ilinniartitsivimmik atuagarsorluni ilinniarnerit init tassunga atasut ilanngullugit sanaartornermut 24-30 mio. kr. ilinniarnerup aallartinnissaannut atortunik pisinerit 3,5 mio. kr. Tamassuma kingorna ukiumi atuarfiusumi ataatsimi holdimik ataatsimik ingerlatsinerit naatsorsorneqarpoq 1,4 mio. kr.-ussasut
- Bygningsstruktøri: Pilersaarusiorneq: Ineriartortitsinerit aningaasartuutit katillugit 515.000 kr.-t

Qitiusumik ilinniarfiit allat sivikitsumik inuutissarsiutinut ilinniarnermik neqerooruteqarnissaq kissaatigissappasut, Ilinniartitaanerit, Ilageeqarnerit, Kultuqarnerit Naligiissitaanerimullu Naalakkersuisoqarfiup aningaasaliissutissat isummerfigisavai. Suliniutit ataasiakkaat aningaasatigut kingunissai naatsorsorneqarumaarput.

6.2.6

Ilinniarsimasut immikkut ilisimasaqalernerat

Siunertaq

Suliniutit siunertaavoq ilinniarsimasut annertunerisumik immikkut ilisimasaqartilernissaat. Taamatut immikkut ilisimasaqalernerit ilinniarnerup ingerlanerani pisinnaavoq imaluunniit assersuutigalugu ukiup affaani ilinniarnerit tapiliunneqarsinnaalluni.

arbejdskraft. Samtidigt vil uddannelserne være med til at opkvalificere den ufaglærte arbejdskraft i byggeindustrien. Der arbejdes i øjeblikket med følgende korte uddannelser:

- Byggemontagetekniker
- Flisemurer
- Bygningsstruktør
- Nedrivningsuddannelsen

Status

Kalaallit Nunaanni Teknikimik Ilinniarfik (KTI) har efterspurgt midler til igangsætning af uddannelserne. Imidlertid har de fysiske rammer været en hindring. Der er samarbejde i gang med Mercantec, Viborg omkring opbygningen af uddannelserne til Byggemontagetekniker og Flisemurer for at sikre merit til videre uddannelse

Økonomi

Der er på nuværende tidspunkt ikke afsat midler til opstart og drift af de korte uddannelser. Såfremt disse skal realiseres, vil det kræve følgende prioriteringer:

- Økonomiske konsekvenser af opstart af Byggemontagetekniker uddannelsen: Bygning af undervisningshal med tilhørende teorilokaler 10 mio. kr. Indkøb af materialer til opstart af uddannelse kr. 3 mio. Herefter skal der beregnes kr. 1,4 mio. kr. i drift pr. hold pr. skoleår.
- Økonomiske konsekvenser af opstart af Flisemureruddannelsen samt bygningsstruktør: Bygning af undervisningshal med tilhørende teorilokaler 24-30 mio. kr. Indkøb af materialer til opstart af uddannelse 3,5 mio. kr. Herefter skal der beregnes 1,4 mio. kr. i drift pr. hold pr. skoleår.
- Bygningsstruktør: Udviklingsomkostninger i alt 515.000 kr.

Såfremt andre brancheskoler ønsker at udbyde korte erhvervsuddannelser, vil Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling tage stilling til bevillingen. De økonomiske konsekvenser vil blive beregnet for de individuelle projekter.

6.2.6

Specialisering af faglærte

Formål

Formålet med initiativet er at give faglærte mulighed for at specialisere sig yderligere. Denne specialisering kan enten være inden for uddannelsesperioden eller som en forlængelse af uddannelsen på ek-

Assersuutigalugu tassaasinnaavoq namminersorluni suliffiuteqar-nissaq siunertaralugu aningaasaqarnermik ilinniartitsissutit.

Taamaaliornikkut ilinniarsimasut suliamik ingerlatsinerimi ineriartornissaat qulakkeerneqassaaq, tamannalu Naalakkersuisut ersarissumik anguniagaraat. Eqqarsaataavoq immikkut ilisimasaqalernerit immaq nunani allani ilinniartitsissutit, taamaalluni piffis-sami ilinniartitsissutit nalinginnaasumik ilinniartitsinerup ilagissallugit.

Killiffik

Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiis-sitaanermullu Naalakkersuisoqarfik immikkut ilisimasaqalernerit sulinarineqarinnissaat pillugu ilinniartitsissutit 2014-ip ingerlanerini saaffiginnissaaq. Ilinniartitsissutit taamaallutik ukiumi mar-lunni tulluutit immikkut ilisimasaqalernerit ataasiakkaat imaris-assaannik missingiutinik suliaqassapput.

Aningaasaqarneq

Immikkut ilisimasaqalernerit missingiutinut siunnersuutinik suliaqarneq ilinniartitsissutit namminneq aningaasatigut sinaakkutaanni aningaasalersorneqassapput. Immikkut ilisimasaqalernerit ilinniartitsissutit qanoq akissarsiaqartinneqassanersut suliffiqarnermi suliaqartut oqaloqatigalugit isummerfigineqassaaq. Atuutilersit-sinerimi aningaasaliissutit amerlinissaanni sapaatip akunneranut holdit immikkut ilisimasaqalernerit holdit ataatsit sapaatit akunneri qassit ilinniassanersut kiisalu akinik aalajangiineq apeq-qutaassapput.

6.2.7

Piginnaasanik paasiniaaneq piginnaasanillu qaffassaaneq

Siunertaq

Suliniimmis siunertaavoq pisortat ingerlatsineranni piginnaasanik qaffassaaneq qulakkeerneqarinnissaa. Tamanna piginnaasanik qaffassaaneq siunertaralugu maannakkut sulisuusut pigin-naasaannik misissuinnikkut anguneqassaaq, taamaalluni pisortat ingerlatsineranni pitsaanerusumik siamasinnerusumillu suliaqarneq suliarinnittoqartassalluni. Tamassumani ilaatigut pisortani aningaasaqarnermik pisortanilu allarfissornermi suliaqartut pigin-naasanik qaffassaaneq, peqqissaanermi sulisut piginnaasanik qaffassaaneq isiginiarneqarnerat kiisalu inunnik isumaginnin-nermi siunnersortit najukkami piginnaasanik qaffassaaneq pilersaarusiorneq ilaapput.

Killiffik

Piginnaasanik misissuineq 2013-imi aallartippoq 2014-imilu inger-lateqqinneqassalluni.

Aningaasaqarneq

Piginnaasanik qaffassaaneq AMA-mut ilinniaqqinnernullu aningaasat aqqutigalugit aningaasalersorneqarinnissaa qulakkeer-neqassaaq, ilimagineqarluni kommuninit ilaatigut aningaasaler-sorneqassasoq, tamassuma saniatigut 2015-imut Aningaasanut inatsissatut siunnersuummi ilannguniarneqarpoq.

sempelvis et halvt år. Det kan f.eks. dreje sig om økonomifag med henblik på selvstændig virksomhed.

På denne måde sikres de faglærte en faglig udviklingshorisont, hvilket er en af Naalakkersuisuts klare målsætninger. Det er tanken, at specialiserin-gerne skal udføres og tilrettelægges på skolerne eventuelt i samarbejde med uddannelsesinstitutioner i udlandet og således være en del af den normale undervisning i uddannelsesperioden.

Status

Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling vil i løbet af 2014 henvende sig til de enkelte skoler vedrørende udarbejdelsen af specialiseringerne. Skolerne vil således blive bedt om at udarbejde udkast til indholdet af de enkelte specialiseringer indenfor de næste et til to år.

Økonomi

Udarbejdelse af forslag til udkast af specialiserin-gerne skal finansieres inden for skolernes egen økonomiske ramme. Der skal i dialog med arbejdsmarkedets parter tagets stilling til, hvordan de uddannelsessøgende aflønnes under specialiserin-gen. Ved implementering vil bevillingsforøgelsen være afhængig af holduger samt takstfastsættelse pr. specialiseringsholduge.

6.2.7

Kompetenceafdækning og opkvalificering

Formål

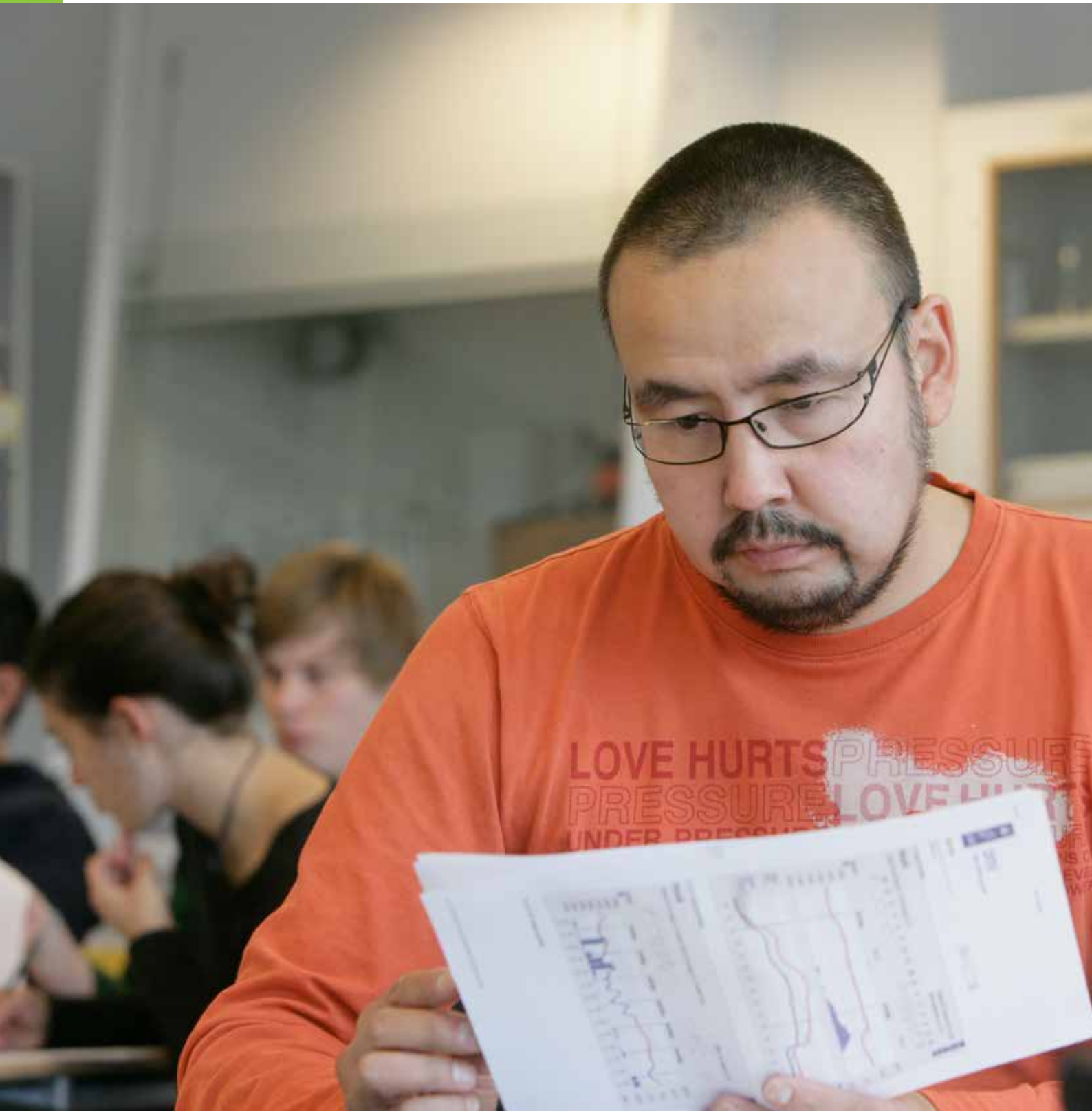
Formålet med initiativet er at sikre en kompeten-ceudvikling i den offentlige sektor. Dette opnås ved en kompetenceafdækning af de nuværende medarbejdere med henblik på opkvalificering, så der kan laves bedre og bredere opgaveløsning på det offentlige område. Dette involverer blandt andet et fokus på opkvalificeringsforløb for de medarbejdere, der arbejder med økonomi og admi-nistration i det offentlige, opkvalificering af sund-hedspersonale samt planlægning af et decentralt opkvalificeringsforløb for socialrådgivere.

Status

Kompetenceafdækning blev påbegyndt i 2013 og fortsætter i 2014.

Økonomi

Finansiering af opkvalificeringen sikres igennem AMA- og efteruddannelsesmidler og ventes finan-sieret delvist af kommunerne og derudover søges indarbejdet i Forslag til Finanslov 2015.

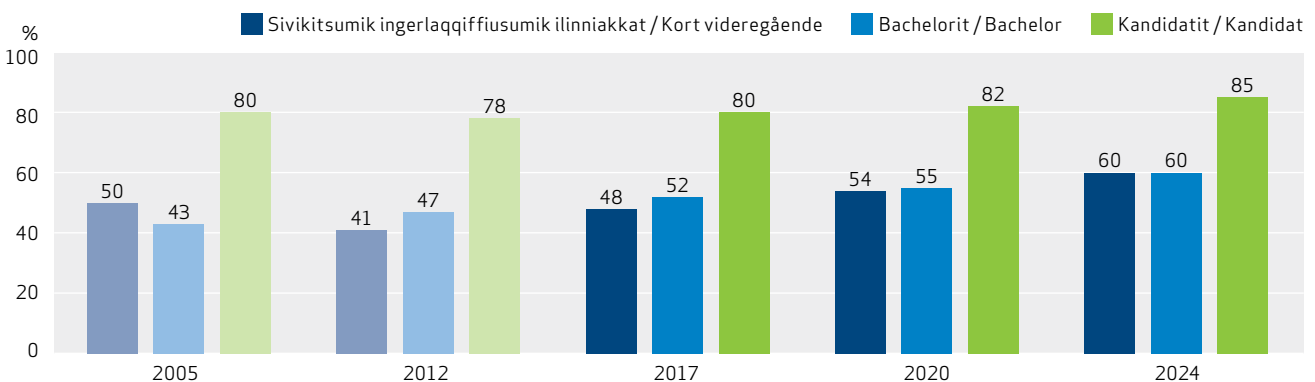
7 Ingerlaqqilluni Ilinniarnertit

7.1 Aallaqqaasiineq

Naalakkersuisut isumaqarput inuusuttortagut suliffeqarfinni akademikerisut atorfinni ingerlatsinissamat ilinniarnissaat pingaartuusoq, taamaalilluta nunatta ineriartortinneqarnerani peqataavinnissaat qulakkeerniassagatsigu. Aalajangersimasumik sammivilimik bacheloritut ilinniarnernik neqeroorutit amerlinissaat kiisalu ARTEK-imi periutsitut¹ aaqquissuussamik ilinniarnertit amerlanertit pilersinneqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat. Tamassumani ilaatigut nunami namminermi Kalaallit Nunaanni ilinniartitsinerit pitsanngorsarneqassapput nittarsaanneqarlutillu.

Ilinniartitsinerimi Periusissami 2024 tikillugu anguniakkat taku-sassianngorlugit nalunaarsorneqarput, 2012 naatsorsuinerimi aallaavigineqarluni. 2012-ip sionnatigut kisitsisit pigineqartut ilanngunneqarput.

Naammassisartut procentinngorlugit amerlassusaat

¹ ARTEK-imi periuseq tassaavoq ilinniarnernik ilaatigut Kalaallit Nunaanni ilaatigullu nunani allani ingerlanneqartumik neqerooruteqartarnermi Kalaallit Nunaanni ilinniartitit ator-atsip nunamili allami ilinniartitit suleqatigiinnerat. Aningaasartuutit ilinniartitit akornanni avitseqatigiiffineqartarput.

7 Videregående Uddannelser

7.1 Indledning

Naalakkersuisut mener, at det er vigtigt at uddanne vore unge til at varetage de akademiske stillinger på arbejdsmarkedet, så vi kan sikre, at vi er aktive deltagere i udviklingen af vort land. Naalakkersuisut ønsker at udvide udbuddet af professionsrettede bacheloruddannelser samt støtte oprettelsen af flere uddannelser med struktur som ARTEK-modellen¹. Dette blandt andet for at styrke og promovere det grønlandske uddannelsessystem internationalt.

Uddannelsesstrategien lister følgende målsætninger frem til 2024 visualiseret i grafer, hvor 2012 er medtaget som basisår. Hvor data er tilgængeligt er udviklingen frem til 2012 også afbilledet.

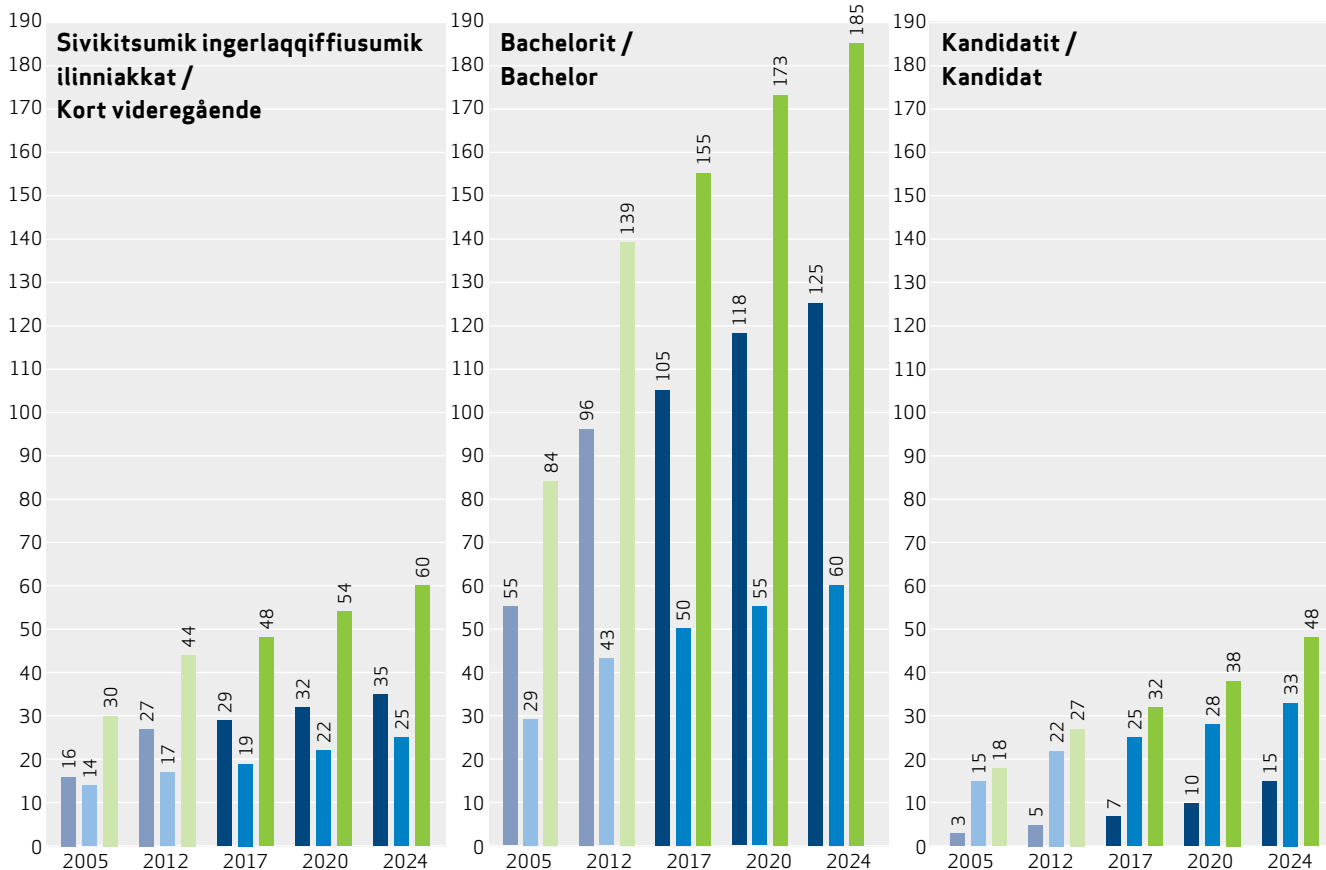
Gennemførselsprocent

¹ ARTEK-modellen er et samarbejde mellem en grønlandsk uddannelsesinstitution og en udenlandsk uddannelsesinstitution om at udbyde en uddannelse, der delvist afholdes i Grønland og delvist i udlandet. Udgifter til drift er delt mellem institutionerne.

Naammassisut amerlassusaat

Antal gennemførte

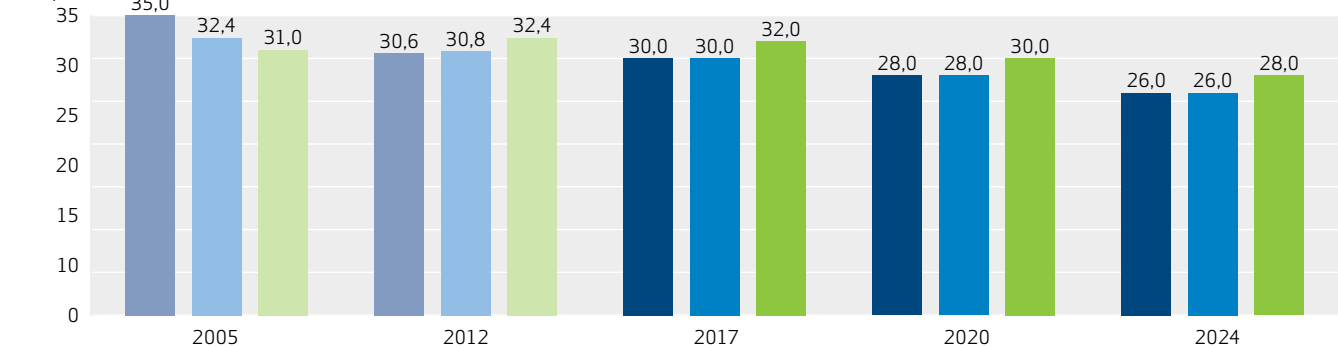
■ Kalaallit Nunaanni / Grønland ■ Nunani allani / Udland ■ Katillugit / Total

Naammassisut agguaqatigiissillugu ukiui

Gennemsnitsalder ved gennemførelse

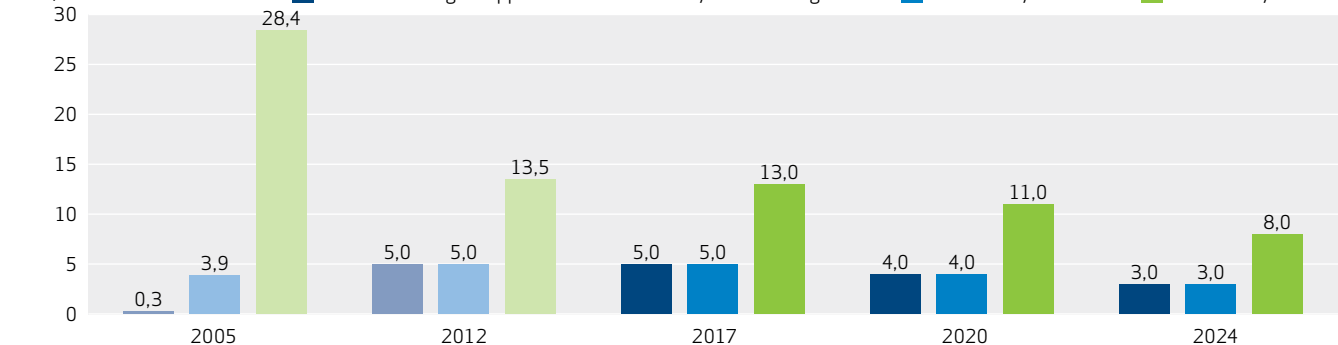
■ Sivikitsumik ingerlaqqiffiusumik ilinniakkat / Kort videregående ■ Bachelorit / Bachelor ■ Kandidatit / Kandidat

Ilinniartissatut aalajangiunneqartup qaammatinngorlugit saniatigut agguaqatigiissillugu piffissaq ilinniartik

Gennemsnitlig studietid udover normeret tid i antal måneder

■ Sivikitsumik ingerlaqqiffiusumik ilinniakkat / Kort videregående ■ Bachelorit / Bachelor ■ Kandidatit / Kandidat

7.2

Suliniutit

Anguniakkat taakku anguniarlugit suliniutit uku ingerlanneqas-sapput:

- ARTEK-imi Takorluukkat 125
- Pinngortitaleriffiup allilernera
- Ilisimatusarfimmi ilinniarnert nutaat
- Ilisimatusarnermi ilinniartoqarnerulerneq

7.2.1

ARTEK-imi Takorluukkat 125

Siunertaq

Suliniutit siunertaavoq ingeniørtut ilinniarnert patajaallisarnissaat ineriartorteqqinnissaallu.

ARTEK-imi takorluukkat 125-t kingunerissavaat ARTEK-imi perit-utsip annertuumik annertusarnissaa, taamaalluni ingerlatat uku ingerlanneqarsinnaassallutik:

- Ilinniartut aallartittartut ukiumut katillugit 125-t
- Ilisimatusarnermi ilisimatusarnermilu laboratorianik pilersitsineq
- Diplomeqalernissaq siunertarlugu ilinniarnertut ilaliullugu ilinniarnert BSc-mik aamma MSc-mik pilersitsineq
- Ilinniarnert amerlanersaat Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarsinnaassapput, allanili ilinniarnissaq periarfissaalluni
- Ph.d-itut ilinniartunik Kalaallit Nunaanni ilinniartitsineq

Killiffik

- Septembari 2014: Issittumi Teknologimi Diplomingeriørtut ilinniarnert pilersaarut nutaaq.
- Februaari 2015: Issittimi Semesteri siullermeerluni ingerlanneqassaaq.
- Septembari 2015: Issittumi Teknologimi ungasissumiit tuluttut ilinniartitsinertut Bacheloritut ilinniarnert aallartitsineq; ukiuni sisamani ilinniarnert ilinniartut nutaat ukioq allartarlugu aallartittarlutik aallartittarlutik – 2022-miilli ilinniartut nutaat ukiut tamaasa aallartittarlutik.
- Septembari 2017: Sisimiuni Issittumi Teknologimi Masteritut ilinniarnert aallartinnera; 2020-mi 2023-milu sammivinnik nutaanik ilallugu.

Aningaasaqarneq

ARTEK-imi ilinniartitsinernik ingerlatsineq aningaasaliissutit Danmarkimi naalagaaffiup taxamertitut DTU-mut tapiissutigisartagai atorlugit aningaasalersorneqassaaq. Taxamertitut tapiissutit atorlugit ilinniartitsinert aningaasarsiaat, illuutit ingerlatsineq atorlutit pisor torneq matussuserneqassapput. Ingerlatat DTU-p akilertagaasa saniatigut Lyngby-mi ilinniartitsinerup aamma Sisimiuni ilinniartitsinerup assigiinngissutai akilernerneqarsinnaat Namminersorlutik Oqartussat akilissavaat. ARTEK KTI-mi illuni ininik attartussaaq.

7.2

Initiativer

For at nå disse mål gennemføres følgende initiativer:

- ARTEK Vision 125
- Udvidelse af Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut
- Nye uddannelser på Ilisimatusarfik
- Øget aktivitet ved Ilisimatusarfik

7.2.1

ARTEK Vision 125

Formål

Formålet med initiativet er at konsolidere og videreudvikle uddannelserne indenfor ingeniørfaget.

ARTEK Vision 125 vil medføre, at ARTEK-konceptet vil blive udvidet betragteligt, så det vil kunne rumme følgende aktiviteter:

- Årligt optag på i alt 125 studerende
- Etablering af forskning og forskningslaboratorier
- Etablering af BSc og MSc uddannelser i tillæg til Diplomuuddannelserne
- Størstedelen af uddannelserne vil kunne gennemføres i Grønland men med mulighed for ophold andre steder
- Undervisning af Ph.d. studerende i Grønland

Status

- September 2014: Ny studieplan for Diplomingeniør i Arktisk Teknologi.
- Februar 2015: Arktisk Semester afvikles første gang.
- September 2015: Opstart af Bachelor i Arktisk Teknologi på engelsk med fjernundervisning; 4-årig uddannelse med optag hvert andet år – fra 2022 dog med optag hvert år.
- September 2017: Opstart af Master i Arktisk Teknologi i Sisimiut; udvides i 2020 og 2023 med nye spor.

Økonomi

Driften til ARTEKs uddannelsesaktiviteter finansieres af bevillinger, som den danske stat yder DTU i form af taxamertilskud. Taxamertilskuddene dækker løn til undervisere, drift af bygninger og anskaffelse af materialer. Udover disse aktiviteter, som DTU betaler, sørger Selvstyret for at betale forskellen mellem at afholde undervisningen i Sisimiut frem for i Lyngby. ARTEK lejer bygningskapacitet hos KTI.

Maannakkut ARTEK 500 m²-nik peqarpoq. 2025-ip tungaanut ARTEK-ip illuutaanik katillugit 1.300 m²-inik alliliinissamik pisa-riaqartitsisoqassaaq. Ingerlatsineq taanna DTU/ARTEK-imit aningaasaateqarfinit aningaasalersortinniarneqarpoq.

7.2.2

Pinngortitaleriffimmik alliliineq

Siunertaq

Pinngortitaleriffiup illuutaanik alliliinermit pinngortitalerinerimik ilinniarnertit pilersinnissaannut inissaqartitsisoqassaaq, tassungalu peqatigitillugu Peqqissutsimut Ilisimatusarfik inissaqartineqassalluni. Alliliinermit inuiaqatigiinnik, avatangiisinik peqqissutsimillu ilisimatusarnerit akornanni, kiisalu pinngortitami pisuussutinik nungusaataannigsumik atuineq pillugu siunnersuisarneq pitsanngorsarneqassaaq.

Pinngortitalerinerinermit ilinniartsissutinik arlalinnik assigiinngit-sunik ilinniartitsinermit neqeroorutit Pinngortitaleriffiup maannakkut suliarai. Neqeroorutit Danmarkimi Århusimi Universitetimi aamma Canadami University of Manitobami fakultetinit Ilisimatusarfik sulleqatigalugu ingerlanneqassapput. Ilimagineqarpoq ilinniartitsinerit ARTEK-imi periuseq malillugu pilersinneqassasut.

Killiffik

Pinngortitaleriffiup suleqatit tassunga attuumassuteqartut suleqatigalugit pinngortitalerinerimik ilinniarnertitsinermit inuit qanoq amerlatigut pisariaqartinneqassanersut ingerlatsinerillu suut Pinngortitaleriffiup illuutaanni iluaqutaasumik inissinneqarnissaat maannakkut misissorpai.

Aningaasaqarneq

Ininik alliliineq aningaasaateqarfinit aningaasalersorneqarpoq, Naalakkersuisullu minnerpaamik illunik ingerlatsinerup akilernissaa akuerinikuuat.

Silaannaap allanngoriartorneranik ilisimatusarnermik pilersitsineq annertunermik Danmarkimi ilisimatusarnermit aningaasat atorlugit aningaasalersorneqarpoq. Nunat tamat silaannaap allanngoriartorneranik ilisimatusarfimmi ingerlatanut nutaanut aningaasaliissutinut aamma tapiinikuupput.

7.2.3

Ilisimatusarfimmi ilinniartitsinerit nutaat

Siunertaq

Ilisimatusarfik ilinniartitsissutinik nutaanik pilersitsinissamik pilersaaruteqarpoq. Suliniutit taakku tapersernissaat Naalakkersuisut kissaatigaat, taamaallilluni amerlanerusut Kalaallit Nunaanni ingerlaqqillutik ilinniarnertit naammassinissaanut periarfissaqarniassammata. Ilinniartitsinerit nutaat tassaapput:

- Nunani avannarlerni masteri: West Nordic Studies, Governance and Sustainable Management

På nuværende tidspunkt har ARTEK 500 m². Frem til 2025 vil der være behov for udvidelse af ARTEKs bygninger med i alt 1.300 m². Denne aktivitet søges fondsfinansieret af DTU/ARTEK.

7.2.2

Udvidelse af Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut

Formål

En fysisk udvidelse af Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut, vil give plads til oprettelse af naturvidenskabelige uddannelser samtidig med, at der bliver plads til Grønlands Center for Sundhedsforskning. Udvidelsen vil også styrke tværvideenskabelig forskning indenfor samfund, miljø og sundhed samt rådgivningen om bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer.

Pinngortitaleriffik er ved at udarbejde planer, der omfatter udbud af uddannelser i flere forskellige naturvidenskabelige fag. Udbuddet vil blive foretaget af naturvidenskabelige fakulteter ved Århus Universitet i Danmark og ved University of Manitoba i Canada samt i samarbejde med Ilisimatusarfik. Uddannelserne forventes at blive etableret efter ARTEK-modellen.

Status

Pinngortitaleriffik er sammen med relevante samarbejdspartnere ved at undersøge, hvor meget plads undervisningen i naturvidenskab vil kræve, og hvilke aktiviteter det vil være formålstjenligt at placere i Pinngortitaleriffiks bygninger.

Økonomi

Udvidelsen af de fysiske faciliteter er finansieret af fonde, mens Naalakkersuisut har godkendt som minimum at betale driften af bygningerne.

Klimaforskningen er etableret med finansiering hovedsagelig af danske forskningsmidler. Der er desuden andre internationale bevillinger til nye aktiviteter i klimaforskningscentret.

7.2.3

Nye uddannelser på Ilisimatusarfik

Formål

Ilisimatusarfik har planer om opstart af nye uddannelser. Naalakkersuisut ønsker at støtte initiativet, så flere får mulighed for at gennemføre en videregående uddannelse i Grønland. De nye uddannelser er:

- Nordisk master: West Nordic Studies, Governance and Sustainable Management

- Pisortat ingerlatsinerannik masteritut ilinniarneq
- Aalborgemi Universetiti (AAU) suleqatigalugu inatsisilerinermi semesteri ataaseq
- Nuummi Niuernermik Ilinniarfik (NI Nuuk) suleqatigalugu Kalaallit Nunaanni HA

Killiffik

Illimagineqarpoq West Nordic Studies, Governance and Sustainable Management 2015-imi aallartinneqassasoq.

Pisortat ingerlatsineranni masteritut iliniarnermi ilinniarnermik aqqissuussinerup suliarineqarnissaa sulissutigineqarpoq.

AAU-ip inatsisilerituutut ilinniarnermi semesteri siulleq neqeroorutigaa. Semesterip aallartinneqarnissaanut holdimi ataatsimi ilinniartut minnerpaamik tallimaassapput. Ilinniarnermik AAU-mi maannakut pisinnaatitsisoqalerpoq. Holdip ataatsip pilersinnissaanut 2013-imi nalunaartut naammannikuunngillat. 2014-imi aamma nalunaartut naammangippata inatsisilerinermi ilinniartitsinermik neqerooruteqarneq pillugu AAU-mik suleqateqarneq nalilersorneqassaaq. Inatsisilerituutut kandidatinut ilinniartitsissutit neqeroorutigineqarnissaat aamma periarfissaavoq.

AAU-mut isumaqatigiissuteqartoqarpoq 2014-ip ukiuata siullia ingerlanerani Kalaallit Nunaanni HA-mik ilinniartitsinermik aqqissuussinerup missingit suliarineqassasoq. Ilinniartitsinermik aqqissuussineq Nuummi Niuernermik Ilinniarfikmi pikkorissartitsinerup atuuttunut aamma Ilisimatusarfimmi pikkorissartitsinerup nutaanut ilanngullugu aqqissuunneqassaaq.

Aningaasaqarneq

Nunani avannarlerni masteritut ilinniartitsinerup aqqissuunneqarnera Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivinit taperneqarpoq. Pikkorissarnerit Ilisimatusarfimmi neqeroorutigineqartut aningaasartuutitut allannguutaassanngillat. Paarlaasseqatigiinnermi illimagineqartariaqarpoq kalaallit ilinniartut pisinnaatitaafii atuuttut malillugit angalanerup najugaqarnermullu aningaasartuutit amerlissasut. Ilisimatusarfiup piumasaqaatigaa ilinniartut inaanni inissat killeqarnerat pissutigalugu paarlaasseqatigiinnermi ilinniartut amerlanerpaamik tallimaassasut.

Eqqarsaatigineqarpoq pisortat ingerlatsineranni masteritut ilinniarnep qeqataasunit aningaasalersorneqassasoq.

Inatsisilerinermik ilinniartitsinermi semesterip ataatsip ingerlanerqarnerani akissarsianut allaffissornermullu kiisalu video atorlugu ataatsimiinnerup atorlunik naleqquttunik pisinikkut pilersitinermi matussutissanik aningaasanik immikkoortitsisoqarnikuuvoq. Aningaasat 2014-imut aningaasanut inatsimmi kontompingarnermi 40.01.08-mi ilinniartitaanerup pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) immikkoortinneqarnikuupput.

Kalaallit Nunaanni HA-mik ilinniarnermik aqqissuussinerup ilisilersorneranut aningaasartuutit akilernissaannik ilinniartitaanerup, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanerimullu Naalakkersuisoqarfik neriorsuinikuvoq.

- Masteruddannelse i offentlig forvaltning
- Et jura semester i samarbejde med Aalborg Universitet (AAU)
- Grønlandsk HA i samarbejde med Niuernermik Ilinniarfik Nuuk (NI Nuuk)

Status

West Nordic Studies, Governance and Sustainable Management forventes opstartet i 2015.

Der arbejdes på en studieordning for en masteruddannelse i offentlig forvaltning

Der udbydes første semester af AAU's jurauddannelse i 2014. Der skal være mindst 5 studerende på et hold, før semesteret iværksættes. Uddannelsen er ved at blive akkrediteret på AAU. I 2013 var der ikke tilmeldinger nok til oprettelse af et hold. Hvis der igen i 2014 ikke er tilmeldinger nok, skal samarbejdet med AAU omkring udbydelse af jurafag revurderes. En mulighed er også at udbyde juridiske kandidatfag.

Det er aftalt med AAU, at de udarbejder et udkast til en studieordning til en grønlandsk HA i løbet af første halvår 2014. Studieordningen vil blive opbygget af en kombination af eksisterende kurser på Niuernermik Ilinniarfik, Nuuk og Ilisimatusarfik og nye kurser på Ilisimatusarfik

Økonomi

Opbygningen af den nordiske masteruddannelse er støttet af Nordisk Ministerråd. Kurserne, der skal udbydes på Ilisimatusarfik, bliver udgiftsneutrale. Der kan forventes øgede rejse- og opholdsgiffter for udveksling i henhold til de eksisterende rettigheder for grønlandske studerende. Ilisimatusarfik har betinget sig, at der maksimalt kan komme fem indkomne udvekslingsstuderende til Ilisimatusarfiks kurser på grund af begrænsede kollegiepladser.

Masteruddannelse i offentlig forvaltning tænkes deltagerfinansieret.

Der er afsat midler til et jura semester, der dækker lønninger, administration og etableringsomkostninger samt indkøb af videokonferenceudstyr. Midlerne er afsat på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling) i Finanslov 2014.

Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling har givet tilsagn om at ville afholde udgifterne til udformningen af studieordning til en grønlandsk HA.

7.2.1

Ilisimatusarfik - annertunerusumik ingerlatsineq**Siunertaq**

Suliniuummi tassani siunertaq tassaavoq Ilimatusarfimmi ingerlatat annertusinerisa pilersinneqarnissaat tapersernissaallu. Tamanna peqqissaasunnorgorniarnissamut qinnuteqartut amerlineerat, nutserisutut ilinniarnep qaffatsinnissaanik kissaateqarneq aammalu nunat tamat akornanni suleqatigiinneq Ilimatusarfimilu ilinniartitsissutinik ineriartortitsineq tunngavigalugit pivoq.

Killiffik

Suliniut aallartinneqareerpoq.

Aningaasaqarneq

2014-imut aningaasanut inatsimmi kontomi pingaarnermi 40.92.13-imi Ilimmarfik (Ingerlatsinerlut aningaasaliissutit) aningaasaliissutit katillugit 1,75 mio.kr.-inik imatut agguarlugit qaffaasoqarpoq: Peqqissaasunnorgorniartut qinnuteqartut amerlerinerinut 0,6 kr.-t, nutserisutut ilinniarnep qaffatsinnerat 0,5 mio.kr.-t, nunat tamat akornanni suleqatigiinnerup anner tusarnera aamma ilinniartitsissutinik ineriartortitsinerlut 0,4 kr.-t aamma ilinniartitsisut avataaneersut inissaqartinnerannut ilisimatusarfiup ingerlatsinermi aningaasatuutaanut matussutitut 0,25 kr.-t.

7.2.1

Øget aktivitet ved Ilimatusarfik**Formål**

Formålet med dette initiativ er at skabe og understøtte et øget aktivitetsniveau på Ilimatusarfik. Dette sker på baggrund af en stigning i søgningen til sygeplejestudiet, et ønske om en opprioritering af tolkeuddannelsen og af det internationale samarbejde og udviklingsarbejde for uddannelsesporteføljen på Ilimatusarfik.

Status

Initiativet er igangsat.

Økonomi

I Finanslov 2014 på hovedkonto 40.92.13 Universitetsparken, Ilimmarfik (Driftsbevilling) er bevillingen forhøjet med i alt 1,75 mio. kr. fordelt som følger: Stigning i søgning til sygeplejestudiet med 0,6 mio. kr., opprioritering af tolkeuddannelsen med 0,5 mio. kr., opprioritering af internationalt samarbejde og udviklingsarbejde for uddannelsesporteføljen med 0,4 mio. kr. og driftstilskud til at kompensere for universitetets omkostninger til indkvartering af gæstelærere med 0,25 mio. kr.

8

Suliaqarfit akornanni
suliniutit

8.1

Aallaqqaasiineq

Suliniutit uku ilinniartitsinerni arlalinni takorluukkanik anguniakkanillu imaluunniit ilinniartitsineq pillugu periusissiami isiginiakkanik tapersiisut Naalakkersuisut toqqarpaat.

8.2

Suliniutit

Anguniakkat taakku anguniarlugit suliniutit uku ingerlanneqassapput:

- Ilinniartitsinerni taamaatiinnartartut ikilisinneqarnerat
- Pitsaanerusumik nunalu tamakkerlugu ilitersuisarneq
- Nunani allani ilinniarnissamik periarfissat pillugit paasisitsiniaaneq
- ATTAT-mi pisinnaasat amerlinerat
- PAT-mi (paasisutissiinermit attaveqarnermilu teknologimut) sullississutit nutaat
- Iserasuaat
- Ilinniagaqarnersitutit ilinniartullu inaannik aqqissuusseqqinneq
- Innarluutillit ilinniagaqarnissamik periarfissaat

8.2.1

Ilinniartitsinerni taamaatiinnartartut ikilisinneqarnerat

Siuertaq

Taamaatiinnartarneq akiorniarlugu taamaatiinnartarnermik akiuiniarnermut immikkut aningaasat immikkoortinneqarnikuupput. Siuertaq tassaavoq ilinniartitsinerni taamaatiinnartut ikilisinneqarnissaannik isiginninnartuni suliniutinut tapiissuteqarnissaq. Kalaallit Nunaanni ilinniartitsinerni, højskolit efterskolit kiisalu kalaallit illui tapiiffiqineqarnissamik qinnuteqarsinnaapput. Aningaasat taamaatiinnartut ikilissinnaannut suleqatigiissitalianit qinnuteqarnikkut tapiissutigineqartarput.

Paasisat naalakkersuisoqarfiup nittartaagani ingerlaavartumik avammut saqqummiunneqartassapput.

Suliniutit taamaatiinnartarnermik ikiuiniarnermut pingaaruteqartorujussuartut qinnuteqartunit ataatsimut isigalugu nalilersorneqartarput.

8

Tværgående
initiativer

8.1

Indledning

Naalakkersuisut har udvalgt følgende initiativer, som understøtter visionerne og målsætningerne indenfor flere uddannelsesområder eller fokusområder fra uddannelsesstrategien.

8.2

Initiativer

For at nå disse mål gennemføres følgende initiativer:

- Mindskelse af frafald på uddannelserne
- Bedre – og landsdækkende vejledning
- Information om uddannelsesmuligheder i udlandet
- Øget kapacitet på ATTAT
- Nye IKT-tjenester
- Iserasuaat
- Uddannelsesstøtte- og kollegiereform
- Uddannelsesmuligheder for handicappede

8.2.1

Mindskelse af frafald på uddannelserne

Formål

Til at bekæmpe frafald er der afsat ekstraordinære midler til frafaldsbekæmpelse. Formålet er at yde tilskud til initiativer på uddannelsesinstitutioner, der har fokus på at nedbringe frafaldet på uddannelserne. Uddannelsesinstitutioner, højskoler og efterskoler i Grønland samt de grønlandske huse kan søge om tilskud. Midlerne bevilges efter ansøgning af arbejdsgruppen til mindskelse af frafald.

Resultaterne bliver løbende offentliggjort på departementets hjemmeside.

Initiativerne vurderes generelt af ansøgerne som havende stor betydning i bekæmpelse af frafald.

Killiffik

Suliniut 2005-imiilli ingerlanneqarnikuvoq. Maannakkut piffissaq pisinnaatitsiffik 2013-imiit 2016-imut ingerlavoq.

Aningaasaqarneq

Suliniut kontomi pingaarnermi 40.01.08-imi ilinniartitaanermut pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) aningaasalersorneqarpoq. 2014-imut 4 mio. kr.-t immikkoortinneqarput. 2014-imi siullermik agguaanermi 3,1 mio. kr.-it tapiissutaapput. Ilimagineqarpoq aningaasat sinneri 1. juni 2014-imi tapiissutigineqassasut.

8.2.2

Pitsaanerusumik nunalu tamakkerlugu ilitersuisarneq**Siunertaq**

Pitsaanerusumik nunalu tamakkerlugu siunnersuisarnerup qulakkeerneqarnissaa Naalakkersuisut nanginniartaat aammalu nunu tamakkerlugu ilinniartunut siunnersuisarnerup saniatigut suliniut tassaalluni pitsaanerusumik nunalu tamakkerlugu ilitersuisarneq suliniutinik tallimanik imaqartoq. Taakku tamarmik ilitersuisarnerup pitsanngortinnissaanik siunertaqarput, pitsaanerusumik ilinnarsimasunik ilitersuisoqarnissaata qulakkeerneratigut aammalu inuusuttut ilitersorneqarnissamik pisariaqartitsisut aamma ilitersorneqarsinnaanerisa qulakkeerneratigut.

Ullumikkut inuusuttut amerlapput ilinniarnermikk naammassinninngittartut, tamannalu allanngortinniarlugu sakkut pingaarnert ilaat tassaavoq ilinniagassamik toqqaanermut ilinniarnerule ingerlanneqarneranut atatillugu eqqortumik ilitersuisarnissap isumagineqarnissaa.

Suliniut tassaani suliniuteqarfiit arfineq marluk tassaapput:

Akiliilluni meeqqat atuarfianni ilitersuisoqarneranik misileraanermik aqqissuussineq

Misileraanermik aqqissuisoqarnikuvoq, tassaani kommunini tamani atuarfimi ataatsimi piffissaq tamaat ilitersuisoqarluni. Tamanna pivooq piffissaq tamaat ilitersuisoqarnermik misilittagaalarniarluni tamassumalu sunniutaa takuniarlugu.

Inuusuttuni anguniakkani inuit ikilisinniarlugit inuusuttut ilinniarnissamik periarfissamik ilitersorneqarnissaat pingaarteqarpoq, inuusuttullu sapinngisamik pitsaanerpaanut ilinniarnissamik neqerorutitut siunnersorlugit. Naalakkersuisut isumaqarput amerlanerusunik ilinniarluarsimanerusunillu ilitersuisoqarnissaa pitsaanerusumillu ilitersorneqarsinnaaneq tamassumani pisariaqartoq.

Ikaarsaariarneq pillugu nunaqarfinni ilitersuineq

Ikaarsaariarneq pillugu pitsaanerusumik ilitersuisarneq qulakkeerniarlugu Piareersarfinni ilitersuisartut inuusuttunik ilitersuinialutik nunaqarfinnukartassapput.

Ujartuilluni ilitersuisarneq

Inuusuttut amerlanerusut ilinniarnermik aallartitsinissaat qulakkeerniarlugu Piareersarfinnit ujartuilluni ilitersuisoqartassaaq. Iltersuisut inuusuttut ilinniarnermik aallartitsinissaat siunertarlugu ataa-siakkaanik ilitersuinissaq iliuusissallu pilersaarusiornissaq siuner-

Status

Initiativet har været i gang siden 2005. Den nuværende mandatperiode går fra 2013-2016.

Økonomi

Initiativet finansieres over hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling). Der er i 2014 afsat 4 mio. kr. Der blev ved 1. uddelelse for 2014, bevilget kr. 3,1 mio. kr. Det restende beløb på bevillingen forventes at blive uddelt pr. 1. juni 2014.

8.2.2

Bedre – og landsdækkende vejledning**Formål**

For at sikre en bedre og landsdækkende vejledning fortsætter Naalakkersuisut, udover den nationale studenterrådgivning, initiativet for bedre- og landsdækkende vejledning, som består af fem indsatser. Disse har alle til formål at styrke vejledningsindsatsen, både ved at sikre flere og bedre uddannede vejledere og ved at sikre, at de unge, der har behov for vejledning, også har adgang til den.

Der er i dag for mange unge, der ikke gennemfører deres uddannelse, og et af de vigtigste instrumenter for at ændre på dette, er at sørge for, at de får den rigtige vejledning både i forbindelse med valg af uddannelse og i løbet af uddannelsen.

De syv indsatsområder, som dette initiativ dækker, er:

Forsøgsordning med frikøb af folkeskole-vejleder

Der er lavet en forsøgsordning, hvor der på én skole i hver kommune vil være en fuldtidsvejleder. Dette er sket for at skabe erfaringer med fuldtidsvejleder og for at se effekten af dette.

For at mindske antallet af individer i Ungemålggruppen er det vigtigt at få vejledt den unge om uddannelsesmulighederne og guide den unge til det bedst mulige uddannelsesstilbud.

Overgangsvejledning i byggerne

For at sikre en bedre overgangsvejledning skal vejledere fra Piareersarfiit rejse ud i byggerne og vejlede de unge.

Opsøgende vejledning

For at sikre at flere unge kommer i gang med en uddannelse, skal der ske opsøgende vejledning fra Piareersarfiit. Vejlederne skal kontakte den enkelte unge med henblik på personlig vejledning og udarbejdelse af en handlingsplan, der sigter imod,

taralugu inuusuttut ataasiakkaat attaveqarfigisassavaat. Tamanna Kommune Kujallermi iluatsittumik atuutilersinneqarnikuvoq.

Nuna tamakkerlugu ilitersuisarfik

Januarip aallaqqaataani 2014-imi nuna tamakkerlugu ilitersuisarfik nuna tamakkerlugu tarnip pissusaanik inuttullu atukkanik ilinniarunik siunnersuisarnermik, qitiusumi ilitersuisarnermi suliasanik kiisalu ilitersuisartunik ilinniartitsinermik katersuiffiusoq pilersinneqarpoq.

Centerip anguniagaasa imarivai:

- ilitersuisarfiup siunertaani ilaapput ilitersuisarnermik nalilersuineq ineriartortitsinerlu,
- ilitersuisarnermik ataatsimut aqqissuussineq,
- ilisimatitsissuteqartarneq ilitersuisarnerlu,
- ilitersuisarnermi atortunik suliaqarneq saqqummersitsisarnerlu,
- ilitersuisartunik ilinniartitsineq ilinniartitseqqinnerlu,
- sumiiffinni ilitersuisarfinnut tapersuulluni ilitersuineq,
- misilittakkanik ilisimasanillu paarlaasseqatigiitarneq aamma
- attaveqatigiitarnermut tapersiineq.

Ilitersuisarfiup aamma ilinniartunik ilinniartunut innuttaasunullu Piareersarfinni ilinniartunut nuna tamakkerlugu tarnip pissusaanik inuttullu atukkanik siunnersuisarnermik neqerooruteqassaaq.

Ilimageqarpoq illoqarfinni arlalinniittoqassasoq, tassunga ilanngullugit Ilulissani, Aasianni, Sisimiuni, Nuummi Qaqortumilu. Illoqarfinnit taakkunanga aallaaveqarluni illoqarfinni allani nunaqarfinni anguniakkanut angalaqatigiittoqartassaaq.

Ilinniarnertuunngorniarfimmi ilitersuisarneq

Ilinniarnertuunngorniarfimmi ilinniartunik ilitersuisarneq kisimi pitsanngorsarniarneqanngilaq, aammali atuaannarnissamik naammassinnissamillu ilitersuisoqartassalluni. Taamaalluni eqqarsaatigineqarpoq ilinniagassamik toqqaaneq immikkullu ilinniakkap sammivissaanik toqqaanissaq kisiisa pinnagit aammali siunnersuisarneq inuunerlu pillugu tamanut tunngasumik ilitersuisarneq. Ilinniartunut ilinniartut inaanniittunut suliniutit immikut isiginiarneqarput, tassani ilinniartut ilinniarniarlutik ukiuk illutik angerlarsimaffimmiit qimaguttariaqartatut ilorrisimaarnerat pitsaanerpaanngortinniarlugu perorsaasut inuillu tapersuisartut allat peqataatinneqartarlutik.

Ilitersuisartunik ilinniartitsinermi holdimik ilasineq

Ilitersuisartutut ilinniarnissamik amerlasuut qinnuteqartarnerat tunngavigalugu qinnuteqartut piumasaqaatinik naammassinnissimagaluartut aallartingitsoortartut amerlipput. Taamaamat immikkut ittumik holdimik ataatsimik (15-20 ilitersuisussanut) ukiumut 2014-imut aningaasaliisoqarnikuvoq immaqalu 2015-imut 2016-imullu aningaasaliisoqassalluni.

Ilitersuisartutut ilinniarnermi

modulnik ilassutaasunik neqerooruteqarneq

Ilitersuisartut piginnaasaat ineriartorteqqinniarlugit ilitersuisartut ukiumut 40-60-it sapaatit akunnerani ataatsimi pikkorsartarnissaat Naalakkersuisut qulakkeernikuuaat.

at den unge starter på uddannelse. Dette er med succes indført i Kommune Kujalleq.

Nationalt vejledningscenter

Pr. 1. januar 2014 oprettes et nationalt vejledningscenter, som samler landsdækkende psykologisk- og social studenterrådgivning, centrale vejledningsopgaver samt vejlederuddannelsen.

Centrets formål omfatter:

- evaluering og udvikling af vejledningsindsatsen,
- samordning af vejledningen,
- information og vejledning,
- udarbejdelse og distribution af vejledningsmateriale,
- uddannelse og efteruddannelse af vejledere,
- supervision i forhold til lokale vejledningscentre,
- erfarings- og vidensdeling og
- støtte til netværksdannelse.

Centret skal desuden tilbyde landsdækkende psykologisk- og social rådgivning og terapiforløb for studerende på uddannelsesinstitutionerne og borgere i Piareersarfiit-forløb.

Der forventes fysisk tilstedeværelse i flere byer, herunder i Ilulissat, Aasiaat, Sisimiut, Nuuk og Qaqortoq. Med base i disse byer varetages rejseholdsaktiviteter for målgruppen i de øvrige byer og bygder.

Vejledning på gymnasieområdet

På gymnasieområdet satses der ikke alene på en styrkelse af studievejledningen, men også på fastholdelses- og gennemførelsesvejledning. Således tænkes der på forskellige former for rådgivning for de unge, der ikke kun handler om uddannelsesvalg og særligt studieretningsvalg, men også coaching og mere generel livsvejledning. Særligt er der fokus på indsatser for kollegieelever, hvor pædagoger og andre støttepersoner er inddraget for at optimere trivselen for de elever, der må flytte hjemmefra i en tidlig alder for at tage uddannelsen.

Ekstra hold på vejlederuddannelsen

På baggrund af stor søgning til vejlederuddannelsen er der mange kvalificerede ansøgere, der ikke kan starte. Derfor er der afsat midler til at gennemføre ét ekstra hold (15-20 vejledere) pr. år i 2014 og eventuelt i 2015 og 2016.

Udbud af overbygningsmoduler på vejlederuddannelsen

For at kunne videreudvikle vejledernes kompetencer har Naalakkersuisut sikret, at 40-60 vejledere pr. år kan komme på uge-kursus.

Killiffik

Suliniut taanna aallartinneqarnikuvoq ilimagineqarluni 2014-imi tamakkiisumik atuutilersinneqassasoq.

Suliniut suleqataasooq nuna tamakkerlugu ilitersuisarfimmik ineriartortitsinissamik suliaqartussaq 2013-ip naanerani atorfinitsinneqarpoq. Tamassuma saniatigut tarnip pissusaanik inutullu atukkanik ilinniartunut siunnersuisarnermik ataqatigiissaarisoq atorfinitsinneqarpoq, taavalu ilitersuisartunik ilinniartitsinermik sinerissamilu ilitersuisartunik ataqatigiissaarisoq nassaarineqarnikuulluni. Aammattaaq siunnersuisarfimmi aqutsisumik atorfinitsinissaq pilersaarutaavoq.

Aningaasaqarneq

Suliniut taanna ukiuni 2014-imi, 2015-imi 2016-imi imatut aningaasalersorneqassaaq:

- Akiliilluni meeqqat atuarfianni ilitersuisoqarfimmik misileraalluni aaqqissuussineq: Kontomi pingaarnermi 40.01.08-mi ilinniartitaanermut pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutitut aningaasaliissutit) aningaasanik immikkoortitisoqarnikuvoq
- Ikaarsaariarneq pillugu nunaqarfinni ilitersuisarneq aamma ujarutilluni ilitersuisarneq: Kontomi pingaarnermi 64.13.23-mi Piareersarfiit (Tapiissutitut aningaasaliissutit) ukiumut 800.000 kr.-it
- Ilinniarnertuunngorniarfinni ilitersuisarneq: Ilaatigut kontomi pingaarnermi 40.12.34-mi ilinniarnertuunngorniarfiit (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit) aningaasanik immikkoortitisoqarnikuvoq
- Iltersuisartutut ilinniartitsinermi holdi immikkut ataaseq: Kontomi pingaarnermi 40.90.13-imi Siunnersuineq kiisalu tarnikkut inooqatigiinnikkullu nuna tamakkerlugu ilinniartunik siunnersuisarfik (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit) ukiumut 1,25 mio. kr.-t
- Iltersuisartunik ilinniartitsinermi modulimik ilassummik neqerooruteqarneq: Kontomi pingaarnermi 40.90.13-imi Siunnersuineq kiisalu tarnikkut inooqatigiinnikkullu nuna tamakkerlugu ilinniartunik siunnersuisarfik (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit) ukiumut 1 mio. kr.-t
- 2014-imut aningaasanut inatsimmi kontomi pingaarnermi 40.90.13-imi Siunnersuineq kiisalu tarnikkut inooqatigiinnikkullu nuna tamakkerlugu ilinniartunik siunnersuisarfik (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit) siunnersuisarfiup ingerlatsineranut 18 mio. kr.-t immikkoortinneqarput.

8.2.3

Nunani allani ilinniarnissamat periarfissanik paasisitsiniaaneq**Siunertaq**

Danmarkimi pissutsit pillugit ilinniartunut paasisitsiniaanermi atortut suleqatit suliamut attuumassuteqartut suleqatigalugit suliarineqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat. Paasisitsiniaanerup taassuma tunaartaraa Danmarkimi ilinniarnermik aallartinnermi oqilisaanissaq sinaakkutanik erseqqissaanikkut. Danmarkimi ilinniarneq pillugu siunnersuineri ikiorserniarneqarpoq ilinniartitsinermi ilisimasaqarneruler-

Status

Dette initiativ er igangsat og forventes fuldt udrullet i 2014.

Til at varetage udviklingen af det nationale vejledningscenter er der ultimo 2013 ansat en projektmedarbejder. Derudover er der ved at blive ansat en koordinator til psykologisk- og social studenterrådgivning, mens der er fundet koordinatorer til vejlederuddannelsen og til vejlederne på kysten. Der er endvidere planer om at ansætte en centerleder.

Økonomi

Dette initiativ er finansieret i årene 2014, 2015 og 2016 således:

- Forsøgsordning med frikøb af folkeskolevejleder: Der er afsat midler på hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling)
- Overgangsvejledning i bygderne og opsøgende vejledning: 800.000 kr. pr. år på hovedkonto 64.13.23 Piareersarfiit (Tilskudsbevilling)
- Vejledning på gymnasieområdet: Der er afsat midler på blandt andet hovedkonto 40.12.34 GU-skolerne (Driftsbevilling)
- Ekstra hold på vejlederuddannelsen: 1,25 mio. kr. pr. år på hovedkonto 40.90.13 Vejledning samt landsdækkende psykologisk og social studenterrådgivning (Driftsbevilling)
- Udbud af overbygningsmoduler på vejlederuddannelsen: 1 mio. kr. pr. år på hovedkonto 40.91.02 Vejlederuddannelse (Driftsbevilling)
- Der er i Finanslov 2014 afsat 18 mio. kr. til driften af centeret på hovedkonto 40.90.13 Landsdækkende psykologisk og social studenterrådgivning (Driftsbevilling)

8.2.3

Information om uddannelsesmuligheder i udlandet**Formål**

Naalakkersuisut ønsker i samarbejde med relevante parter at udarbejde materiale, der informerer uddannelsessøgende om praktiske forhold i Danmark. Denne information vil have til hensigt at skabe klarhed over de rammer, der gør sig gældende, således at etableringen i Danmark

nissaq kiisalu ilinniartut Danmarkimi ilinniartutut inooqataanisamut piareersimalernissaat.

Danmarkimi ilinniarnermik ilitersuisarneq ilinniarnissamut periarfissat pillugit ilisimasaqalernissamut aammalu Danmarkimi ilinniartutut inuunissamik ilinniarnissallu aallartinnissaanut ilinniartunik piareersartitsinermit tapersiissaaq.

Inuusuttut ilinniarnerep aallartinnissaanik kissaateqartut ilinniakkamik aamma ilinniarnermut atatillugu sulinermik misiliiffissamik nammineerlutik toqqaasinnaatitaanerannik salliutillugu ilisimatinneqassapput. Taamaallitut Kalaallit Nunaanni aamma Danmarkimi/nunani avannerlerni ilinniarnersinnaapput. Taamaattumik ilinniarnermut atatillugu sulinermik misiliiffissanik amigaateqarneq Kalaallit Nunaanni ingerlaqqilluni ilinniarnertit killeqarnerat pissutigalugit nunani allani ilinniarnersinnaanermik periarfissat pillugit inuusuttut amerlanerit ilisimatinneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaaliornikkut inuusuttut amerlanerit ilinniartunik allartinnissaapput.

Kalaallit Nunaanni ilinniarnerep tamarmiusup ilaataluunniit ingerlannissaanik toqqaaneq tamanut naleqqutinnigilaq, tassa tamanna nutaanik, ilisimanggisannik ilaannullu paasiuminaatsunik unammilligassaqarfiusinnaammat. Taamaammat inuusuttut nunatsinni avataanilu ilinniarnerep aallartinnissaanut naammassinnaanullu piginnaasaqartilernissaat qulakkeerniarlugu ilitersuisarneq pingaaruteqarpoq.

Inuusuttut anguniakkat ikilisinnissaat, ilinniarnertuunngorniarfimi aamma inuusutissarsiutinut ilinniarni ingerlaqqillunilu ilinniarnerni naammassisartut procentinngorlugit amerlinissaat pillugit Naalakkersuisut anguniagaat suliniummi taperserseqarput.

Killiffik

Paasisitsiniaarnermi atorunik ineriartortitsineq Danmarkimi Kalaallit Nunaanni suliamut attuumassuteqartut attaveqarfiginerisigut 2013-imi ukiakkut aallartinneqarpoq.

Aningaasaqarneq

Ilinniartut Danmarkimi ilinniarnermi aallartippata Danmarkimi SU-mut nuussapput. Kisiannili Kalaallit Nunaannut Kalaallit Nunaannit angalanerit Ilinniagaqarnersiuteqarfimmit (USF) konto pingaarneq 40.02.07 Immikkut ikiorsiissutit, angalanermut aningaasartuutit il.il., suliffeqarfiit (Tapiissutinut aningaasaliissutit) atorlugu akilerneqartarput.

Paasisitsiniaarnermi atorunik ineriartortitsineq paasisitsiniaarnermilu aningaasartuutit allat konto pingaarneq 40.01.08 Ilinniartitaanermut pilersaarut kiisalu ilinniartitaanerep immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera (Tapiissutinut aningaasaliissutit) atorlugu aningaasaliiffineqassapput.

8.2.4

ATTAT-mi pisinnaasat annertusinerat

Siunertaq

PAT-mik (paasisutissiinermit attaveqarnermilu teknologimut) atuartitsinermit atuinermik meeqqat atuarfii pitsaanerumik

i forbindelse med uddannelsens start lettes. Vejledning om uddannelse i Danmark skal bidrage til viden om uddannelsesmulighederne såvel som at klargøre de uddannelsessøgende til at påbegynde studieliv og uddannelse i Danmark.

Unge, der ønsker at påbegynde en uddannelse, skal først og fremmest gøres opmærksomme på, at der er frihed med hensyn til valg af uddannelses- og praktiksted. De kan således søge uddannelse i Grønland som i Danmark/resten af Norden. På grund af praktikpladsmanglen og de begrænsede videregående uddannelser i Grønland, er det derfor vigtigt at flere unge bliver opmærksomme på mulighederne for at tage en uddannelse i udlandet. Det vil få flere unge i gang med en uddannelse.

At tage hele sin uddannelse eller dele heraf udenfor Grønland er ikke det rette valg for alle, da dette kan være forbundet med nye, ukendte og for nogle uoverskuelige udfordringer. Derfor er vejledning essentiel for at sikre, at den unge er bedst muligt klædt på til at påbegynde og fuldføre sin uddannelse i vores land såvel som udenfor.

Initiativet understøtter både Naalakkersuisuts målsætning om en reduktion i ungemålgruppen, en højere gennemførelsesprocent på gymnasie- og erhvervsuddannelsesområdet og på de videregående uddannelser

Status

Opstart til udvikling af informationsmateriale er i efteråret 2013 foretaget ved kontakt til relevante parter i Danmark og Grønland.

Økonomi

Såfremt den uddannelsessøgende optages på en dansk uddannelsesinstitution overgår denne til dansk SU. Rejser til og fra Grønland bliver dog betalt via Uddannelsesstøtteforvaltningen (USF), hovedkonto 40.02.07 Særydelser, rejseudgifter mm., institutionerne (Tilskudsbevilling).

Udviklingen af informationsmateriale og andre kampagneudgifter vil blive finansieret via midler fra hovedkonto 40.01.08 Sektorprogram for uddannelse samt den ekstraordinære uddannelsesindsats (Tilskudsbevilling).

8.2.4

Øget kapacitet på ATTAT

Formål

For at sikre folkeskolerne en bedre mulighed for at gøre brug af IKT i undervisningen har det været

periarfissaqarnissaat qulakkeerniarlugu ATTAT-mut attaveqartarnermi pisinnaasat annertusarnissaat Naalakkersuisunut pingaartuunikuuvoq. ATTAT atuarfeqarfiit Internetimi ataviannut atuuttumut ataatsimut taaguutaavoq ilinniartinnulu 105-inut atuisunullu katillugit 14.000 missaaniittunut attaveqartitsilluni.

Killiffik

ATTAT TELE-mi ulluunerani pisinnaasat atorveqanngitsut atorvissannut periarfissinneqarmat novembarip aallaqqaataani 2013-imi ATTAT-mi pisinnaasat annertusineqarput.

Aningaasaqarneq

Immikkoortoq, Internetimik atuerit annertusinerat ilanngullugu, kontop pingaarnerup 40.90.08-p ilinniartitaanermi qarasaasiaqarneq 2,5 mio. kr.-nik qaffanneratigut aningaasalersorneqarpoq.

8.2.5

PAT-mi sullississutit nutaat

Siunertaq

PAT-mi (paasisutissiineri attaveqarnermilu teknologimut) sullississutit atuaruttsinnut ilinniartutsinnullu neqeroorutigineqartut annertusarnerisa ingerlaqqinnissaa Naalakkersuisut kissaatigaat. Taamaammat atuarfiit UNI-Login-imut assersuutigalugu ordboginut aamma qarasaasiani nalunaarsuiffinni allaaserisanut atorvunullu sullississutitut arlalissuarnut isissutaasartumut atuarfiit atassuteqalerput. UNI-Login aqutigalugu sullissinernik nutaanik siunissami atuisoqarsinnaassaaq.

Tamassuma saniatigut sumiiffinni sullississutit annikitsut assersuutigalugu atuarfiit akornanni fil-inik paarlaasseqatigiiffimmi chater-nissamullu periarfissat ingerlaavartumik misissorveqartarput.

Ungasissumiit ilinniartitsinissamut periarfissat taperserniarlugit server-imik ungasissumiit ilinniartitsinermi atugassamik ATTAT ikkussivoq. Ilitersuineri atorvunik ungasissumiit ilinniartitsinermi tunngaviusumik atuerimik takutitsisut pissarsiarineqarsinnaasut pigineqarput aammalu Interneti atorlugu pikkorissartitsinerit neqeroorutigineqarlutik. Pingaartumik oqaatsinik ilinniartitsissutini ungasissumiit ilinniartitsinermi suliniutit nalilersornissaat siunertaralugu ungasissumiit ilinniartitsinermik Ph.d.-nngorniap misissuiner aallartinneqareerpoq. Siunertaq tassaavoq ungasissumiit atuaruttsinerup siunissami atorveqarneranik pitsanngorsaasinnaasunik ilisimasaqalernissaaq.

Killiffik

PAT-mi (paasisutissiineri attaveqarnermilu teknologimut) sullississutit amerlisarnerisa ilaatigut filmcentralen.dk-mik atuisinnaaneq pillugu Det Danske Filminstitut-imut maannakku isumaqateqarniarpoq.

Illimagineqarpoq Ph.d.-nngorniap misissuiner 2015-imi naammassissaaq.

Aningaasaqarneq

Ungasianiit atuaruttsinermut serverimik ingerlatsineq konto pingaarneq 40.90.08 ilinniartitaanermi qarasaasiaqarneq (Ingerlatsinermut aningaasaliissutit) atorlugu akilerneqartarpoq.

vigtigt for Naalakkersuisut at øge kapaciteten på ATTAT-forbindelsen. ATTAT er et fællesnavn for det eksisterende skolenet og leverer forbindelser til 105 institutioner og i alt ca. 14.000 brugere.

Status

Pr. 1. november 2013 er kapaciteten på ATTAT øget, da ATTAT har fået mulighed for at udnytte noget af den overskudskapacitet, som TELE har i dagtimerne.

Økonomi

Området, inklusiv udvidelsen af trafikmængden er finansieret via en forhøjelse af hovedkonto 40.90.08 EDB i uddannelsessystemet (Driftsbevilling) på 2,5 mio. kr.

8.2.5

Nye IKT-tjenester

Formål

Naalakkersuisut ønsker en fortsat udbygning af de IKT-tjenester, der tilbydes vores elever og studerende. Derfor er skoler blandt andet blevet koblet på UNI-login, der er en log-on service til en lang række services som fx ordbøger og artikel- og materialedatabaser. Igennem UNI-login vil der i fremtiden blive adgang til nye tjenester.

Derudover undersøges løbende mulighederne for at opbygge små lokale tjenester som f.eks. fildelingscenter og chatmuligheder skolerne imellem.

For at støtte op om fjernundervisningsmulighederne har ATTAT opsat en server til brug for fjernundervisning. Der findes tilgængeligt instruktionsmateriale, der illustrerer den helt basale brug af fjernundervisningsudstyret, ligesom der tilbydes netbaserede kurser. Der er i gangsat et Ph.d.-studie i fjernundervisning med henblik på at evaluere fjernundervisningstiltag især indenfor sprogfagene. Formålet er at tilvejebringe viden, der kan forbedre brugen af fjernundervisning i fremtiden.

Status

Som et led i at udbygge antallet af IKT-tjenester forhandles der i øjeblikket blandt andet med Det Danske Filminstitut om adgang til filmcentralen.dk.

Ph.d.-studiet forventes afsluttet i 2015.

Økonomi

Driften af fjernundervisningsserveren betales via bevilling på hovedkonto 40.90.08 EDB i uddannelsessystemet (Driftsbevilling).

Det Danske Filminstitutimut isumaqatigiissut pisartaqarnermut akiliutinik ukiumut 100.000 kr.-nik aammalu server-inik tallimanik pisinermik kinguneqassaaq, taakku avataani inissineqassaput, taamaattoqassappullu konto pingaarneq 40.90.08 Ilinniartitaaner-mi qarasaasiaqarneq (Ingerlatsinermit aningaasaliissuit) atorlugu aningaasalersorneqassalluni.

Ph.d.-nngorniap misissuina ukiuni pingasuni ukiumut 600.000 kr.-inik missingersuuteqarpoq aammalu tamarmik pingajorarterummik akilernerqartumik TELE-mit, Aarhus Universitetimit aamma Ilinniartitaaner-mut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaaner-mullu Naalakkersuisoqarfimmit konto pingaarneq 40.92.12 Ph.d.-nngorniarnermi ilisimatusarnermik ilinniartitaaneq (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit) atorlugu.

8.2.6

Iserasuaat

Siunertaq

Iserasuaat tassaavoq ilinniartitsiner-mi nittartagaq, tassani meeqqat atuarfianni, Piareersarfinni, Inuutissarsiutinut ilinniartitsiner-mi ilinniarnertuungorniarninilu ilinniartitsineq pillugu pissutsit tamaasa pillugit paasissutissanik katersorneqarlutik. Iserasuaam-mi siunertaq tassaavoq ilinniartitsiner-mi ataasiakkaani Kalaallilu Nunaanni tamani ilinniartitsisut atuartitsisullu akornanni ilisimasanik paarlaasseqatigiitarnissamik pitsaanerumik periarfissiinik- kut ilinniartitsinerit pitsaassusaasa qaffatsinnissaat. Iserasuaat tamassuma saniatigut tassaavoq Kalaallit Nunaanni ilinniartitsineq pillugu pisortat tamarmik pissarsiarineqarsinnaasunik ilisimasaniq paasissutissanillu pissarsivigisartagaat. Eqqarsaataavoq Iserasuaat piffissami sivilisinerummi assersuutugalugu aamma ulluunerani paaqqinniffiit ilanngullugit ineriartortinneqassasoq. Iserasuaat aallarnisaanermi Namminersorlutik Oqartussat PAT-mi periusissiaasa ilagaat, piffissamili sivilisinerummi ilinniartitsinerit aallaaveqassalluni.

Killiffik

Iserasuaatip 2014-imi ingerlalernissaa tunaartarlugu piffissami aalajangersimasumi suleqataasussumik toqqaasoqarpoq.

Aningaasaqarneq

Iserasuaatip pilersinniarnera PAT-pillugu suliniutip ataaniippoq, taamaattumillu Ilinniartitaaner-mut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaaner-mullu Naalakkersuisoqarfiup IT-mut immikkoortortaqarfia aningaasanik taperneqartarpoq. IT-mut immikkoortortaqarfik 2013-imi 300.000 kr.-nik pilersitsiniarnermi taperneqarpoq kontomit pingaarnermit 20.01.05-imit PAT-mut (PAT-mut) suleriaasissap atuutsinneqalerneru (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit).

IT-mut immikkoortortaqarfik suliamut aqutsisumut sulisunullu iluarsaassisussanut/nutarterisussanullu nammineq tapiisarpoq konto pingaarnermit 40.90.08 Ilinniartitaaner-mi qarasaasiaqarneq (Ingerlatsinermit aningaasaliissutit).

En aftale med Det Danske Filminstitut kan indebære en årlig abonnementsafgift på omkring kr. 100.000 samt anskaffelse af op til 5 servere, der skal placeres decentralt. Indsatsen vil i givet fald blive finansieret via hovedkonto 40.90.08 EDB i uddannelsessystemet (Driftsbevilling).

Ph.d.-studiet har et budget på 600.000 kr. årligt i tre år og betales med en tredjedel hver af TELE, Aarhus Universitet og Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling via hovedkonto 40.92.12 Ph.d.-studium Forskeruddannelse (Driftsbevilling).

8.2.6

Iserasuaat

Formål

Iserasuaat er en undervisningsportal, der samler informationer om alle forhold vedrørende undervisning inden for folkeskole, Piareersarfik-, erhvervsuddannelse- og gymnasieområdet. Formålet med Iserasuaat er at øge kvaliteten af undervisningen ved at give bedre muligheder for udveksling af viden imellem lærere og undervisere både på de enkelte uddannelsesinstitutioner og på tværs af Grønland. Iserasuaat er derudover en samlet offentlig indgang til tilgængelig viden og oplysning om undervisning i Grønland. Det er tanken at Iserasuaat på længere sigt også kan udvikles til at omfatte f.eks. daginstitutionsområdet. Iserasuaat er i opstartsfasen en del af Selvstyrets IKT-strategi, men skal på længere sigt forankres i uddannelsesmiljøerne.

Status

Der er ansat en projektmedarbejder, der arbejder på at få igangsat Iserasuaat i 2014.

Økonomi

Iserasuaat er en del af IKT-strategien i etableringsfasen, hvilket betyder, at IT-Centret i Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling modtager støtte herfra. I 2013 har IT-Centret fået kr. 300.000 til udviklingen fra hovedkonto 20.01.05 Implementering af IKT-strategien (Driftsbevilling).

IT-Centret bidrager selv med lønmidler først og fremmest til projektleder og de personer, som skal vedligeholde og opdatere sider på portalen. Dette finansieres via hovedkonto 40.90.08 EDB i uddannelsessystemet (Driftsbevilling).

8.2.7

Ilinniagarsiu-teqarnermik ilinniartullu inaannik aaqqissusseqqinneq**Siunertaq**

Ilinniagarsiu-teqarnermik ilinniartullu inaanni attartornermi akiliutinik nutarterilluni suliaqarnek Naalakkersuisut aallartinni- arpaat, ilaatigullu ilinniagarsiu-teqarnermut ilinniartullu inaannik attartornermut akiliutinut tunngatillugu akinik aaqqi- nermik isertitaqartarnermillu aaqqiinermik imaqassalluni. Ilinni- artut ilaat aningaasameernerusut pitsanngorsaaviginissaat siu- nertaavoq. Tamanna pivoq inuusuttut ilinniarnernup aallartinnera- nut atatillugu illoqarfimmit angerlarsimaffimmiit nuunnerminni sunngiffimmi suliffissamik nassaarnissamik suliffeqarnissamillu ajornartorsiu-teqakkajuttarmata. Tassunga peqatigitillugu piffis- saliusami ilinniarnermik ingerlatserussusutsip naammasseru- sussutsillu siuarsarnissaat aammalu ilaatigut inuusuttut ilinni- artut inaanni ininik ataatsimullu atortunik annertunerusumik aggu- aasseqatigiittarnerisigut ilinniartut inaanni inissat atuuttut pitsaanerusumik ator-neqarnissaat Naalakkersuisut kissaatigaat.

Ilinniagarsiu-teqarnermi aamma ilinniartut inissiaasa ilinniartut ta- maasa ilinniarsinnaangortissavaat najugaq illoqarfik nunaqarf- iluunniit, inuiaqatigiinni atukkat aamma angajoqqaat isertitaat apeqqutaatinnagit. Ilinniagarsiu-teqarnermi nunarsuatsinni pitsaa- nerpaat akornaniipput. Qaammatikkaartumik tapiissutit tunniun- neqartartut nunat akornanni qaffasissuunerisa kiisalu ilinniartut inaannut akiliutit appasinnerisa ilinniartut aningaasatigut pitsaa- sumik atugassaqartippaat.

Ilinniagarsiu-teqarnermi ilinniartullu inaanni ininik attartornermi akiliutit ukiut arlallit aaqqiivigineqarnikuunngillat. Ininik attorner- mut akiliutit pitsaassusiat angissusiallu malillugu aaqqiivigineqar- nikuunngillat, aammalu pisortat inuitaannik allanik attartornermi akiliutit appasinnerungaarlutik ullumikkullu inoqtigiit iserti- taat tunngavigineqartararik.

Tassunga peqatigitillugu ilinniagarsiu-teqarnermi isertitaat tunngavi- galugit aaqqiivigineqarneq ajorput. Taamaattumik inuit ilinni- artusutut nalunaarsorneqarsimasut piffissami tamarmi atorfeqar- nerup amerlaqataannik isertitaqarsinnaapput sulilu tamakkiisu- mik ilinniagarsiu-teqartararlutik. Ilinniagarsiu-teqarnermi aamma piffissaq ilinniartusussatut aalajangigaq qaangerlugu qaammati- ni amerlasuuni taperneqartarnissamik periarfiissiisoqarpoq. Taa- maammat ilinniartut ilinniagarsiu-teqarnermi annaanagit ilinni- arnerminni kinguaatoorujussuarnissamut periarfissaqarput.

Ingerlaqqilluni ilinniarnerni piffissamik ilinniartusumik misissui- nerup takutippaa bachelorit 2012-imi piffissatut ilinniartususs- satut aalajangigaq qaangerlugu agguaqatigiissillugu qaammatit tallimat atortaraat. Kandidatinut qaammatit 13,5-iupput. Inger- laqqilluni ilinniarnerni 2011-imi tamarmi ilinniartunit ilinniagarsiu- teqartunit 12 %-ii ukiumut 200.000 kr.-t sinnerlugit iserti- taqartarput. Tassunga peqatigitillugu Nuummi Sisimiunilu ilinni- artut inaanni ilinniartut Inaannik Aqutsinermi Ataatsimut Allaffim- mit (KAF) aamma Kalaallit Nunaanni Teknikimik Ilinniartfik-mit (KTI) aqunneqartuni inooqatigiinnik misissuinerup takutippaa 6 %-iini inoqtigiit 500.000 kr.-it sinnerlugit isertitaqartarput.

8.2.7

Uddannelsesstøtte- og kollegiereform**Formål**

Naalakkersuisut vil starte et reformarbejde af ud- dannelsesstøtten og kollegiehuslejen, der blandt andet vil omfatte en prisregulering og indkomstre- guling i forhold til både uddannelsesstøtten og kollegiehuslejen. Formålet er at styrke den økono- misk svageste del af de studerende. Dette i erken- delse af, at unge, der fraflytter hjemby i forbindelse med studiestart, ofte kan have svært ved at finde og bestride fritidsjob i væsentligt omfang. Samti- dig ønsker Naalakkersuisut at fremme lysten til at gennemføre og afslutte uddannelse på normeret tid og at forbedre udnyttelsen af den eksisterende kollegiekapacitet blandt andet ved, at unge kollegi- ebeboere i langt højere grad deler værelser og fællesfaciliteter.

Uddannelsesstøtten og kollegierne skal give alle en mulighed for at tage en uddannelse uanset bosted, social status og forældrenes indkomstforhold. Vores uddannelsesstøtte er internationalt set i topklasse. Kombinationen af højt månedligt stipen- dium set i forhold til international standard og me- get lav kollegiehusleje giver vores studerende gode økonomiske vilkår.

Uddannelsesstøtten og huslejen for kollegier er i en årrække ikke blevet reguleret. Huslejen er ikke regu- leret efter stand eller størrelse, den ligger væsent- ligt under huslejen for offentlige boliger i øvrigt og er i dag ikke afhængig af husstandens indkomst.

Samtidig er der ikke indtægtsregulering på uddan- nelsesstøtten. Personer, der er opført som aktive studerende, kan derfor opretholde indkomst sva- rende til fuldtidsstilling og fortsat modtage fuld uddannelsesstøtte. Uddannelsesstøtten giver også mulighed for mange støttemåneder ud over norme- ret studietid. Der er derfor mulighed for, at de stu- derende kan komme langt bagud på studiet, uden at miste deres uddannelsesstøtte.

En undersøgelse af studietiden på de videregående uddannelser viste, at bachelorerne i 2012 i gennem- snit brugte 5 måneder udover normeret studietid. For kandidaterne var tallet 13,5 måneder. Af de studerende på de videregående uddannelser, som fik uddannelsesstøtte i hele 2011, havde 12 % en årlig indkomst på over 200.000 kr. Samtidig viste en gennemgang af samlevende på kollegierne i Nuuk og Sisimiut administreret af Kollegie Administrati- ons Fælleskontor (KAF) og Kalaallit Nunaanni Tekni- kimik Ilinniartfik (KTI), at 6 % havde en hustrandsind- komst på over 500.000 kr.

Killiffik

Aaqqissusseqilluni suliaqarneq 2014-ip ingerlanerani aallartineqassaaq, aammalu kingusinnerpaamik 2016-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuumut atatillugu ilinniagaqarnerisuteqarnermik ilinniartullu inaanni ininik attartornermi akiuliutinik aalangiisarnermik aaqqissusseqqinnissamut siunnersuut Naalakkersuisut saqqummiunniarpaat.

Aningaasaqarneq

Ilinniartunut tapiissutit tamarmiusut ikilisinneqassanngillat. Aningaasat tapersiisarnermi atugassaritinneqartut allangortinernerisigut allamat atorneqarsinnaalersut inuusuttut ilinniartullu inuttut atukkatigut aningaasatigullu ajortumik tunuliaqutillit immikkut isiginiarlugit ilinniagaqarnerisutini ilinniartullu inaanni immikkoortunik allanik pitsanngorsaanernut atorneqassapput.

8.2.8

Innarluutillit ilinniagarnissamut periarfissat**Siunertaq**

Innuttaasut innarluutillit suliffeqalernissamut inuttut, inuttut atukkatigut ilinniartitsissutinilu piginnaasaqalernissaat Naalakkersuisut kissaatigaat. Taamaammat immikkoortumik taassuminnga paasiniaaneq suliniuteqarnerup sammiveqartinnissaanut pisariaqarpoq. Soorlu Ado Lyngep Atuarfiani ilinniartitsinermik, immikkut atuaritsinermik ataasiakkaanullu iliuusissatut pilersaarusiornermik misilit takkat immikkoortumi nutaamik inatsiliornissamik qanoq pisariaqartitsisoqartigineramik misissuinermit ilaassapput. Naalakkersuisut ilisimavaat kommunit Danmarkimi ingerlatsisut assigiinngitsut suleqatigalugit inuusuttut innarluutillit Inuusuttut Ilinniagaanni Immikkut Aaqqissuussat ingerlannissaannut ilinniarnernani ikiortaraat.

Killiffik

Innuttaasut innarluutillit ilinniarnissamut inuusutissarsuteqar-nissamullu periarfissaasa pitsanngorsarnissaannik suliaqarnermi kommunit soqutigisaqartuniillu tassunga attuumassuteqartunii ilisimasani misilit takkanillu katersuisoqassaaq.

Ineriartornermikkut akornutilinnut inuusuttunullu allanut immikkut pisariaqartitsisunut inuusuttut ilinniagaannik aallartitsinis-saq naleqquttuunersoq oqallisiginiarlugu Naalakkersuisut Inooqat ataatsimeeqatiginikuuat.

Aningaasaqarneq

Aallarnisaalluni sulineq naalakkersuisoqarfiit peqataasut kontoi-nit pingaarnernit aningaasalersorneqassaaq.

Status

Et reformarbejde vil blive igangsat i løbet af 2014, og Naalakkersuisut vil senest i forbindelse med forslag til finanslov 2016 fremlægge forslag til en reform af uddannelsesstøtte og kollegiehusleje-fastsættelsen. Reformarbejdet vil ske med inddragelse af studerende og øvrige interessenter.

Økonomi

Den samlede støtte til de uddannelsessøgende skal ikke reduceres. Midler, der frigøres via ændringer i støttevilkår, vil blive brugt til at styrke andre områder inden for uddannelsesstøtten og kollegierne, med særligt fokus på unge og uddannelsessøgende med svær social og økonomisk baggrund.

8.2.8

Uddannelsesmuligheder for handicappede**Formål**

Naalakkersuisut ønsker, at de handicappede borgere opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til at kunne indgå på arbejdsmarkedet. En afdækning af dette område er derfor nødvendig for at kunne målrette indsatsen. Erfaringer fra blandt andet Ado Lyngep Atuarfia med undervisning og individuelle handlingsplaner samt undervisere fra specialklasser skal indgå i afdækningen af, hvorvidt der er behov for ny lovgivning på området. Naalakkersuisut er bekendt med, at kommunerne samarbejder med forskellige aktører i Danmark, som hjælper handicappede unge til at gennemføre et Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelsesforløb.

Status

Der bliver indsamlet viden og erfaring fra kommunerne og relevante interessenter omkring arbejdet med styrkelse og forbedring af de handicappede borgeres uddannelses- og erhvervs muligheder.

Naalakkersuisut har afholdt møde med Inooqat for at diskutere, om det er hensigtsmæssigt at igangsætte ungdomsuddannelser til udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov.

Økonomi

Det indledende arbejde vil blive finansieret fra de involverede departementers hovedkonti.

